

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renunciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Pars Tertia. De Renunciationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

PARS TERTIA.

DE RENUNCIATIONIBUS.

DISCURSVS PRIMVS.

BONONIEN. SUCCESSIONIS DE FABRETTIS

INTER
ALIQUA MONASTERIA MONIALIVM.

Responsum pro veritate.

An renunciatio facta per filiam paternæ successioni occasione ingressus in Monasterium, eam ab intestatâ patris renunciatarii successione excludat, ob existentiam aliarum filiarum æquæ monialium, quæ non renunciaverunt.

Et an huiusmodi renunciaciones factæ per ingressas, vel ingressuras Monasterium, subjaceant solemnitatibus statutariis.

Et de aliquibus generalibus prænotationibus ad hanc renunciacionis materiam.

SUMMARIUM.

1 Quod materia renunciacionum sit frequens & involuta, & quare.

2 Quare congruat repetere casus cadentes sub eisdem articulis.

3 Distinctiones, ac termini sunt notorii, sed punctus est in applicatione.

4 Quot species questionum cadant in materia.

5 De renunciacione extinctiva, seu absentiva, & qualis sit.

6 De translativa.

7 Quomodo dignoscatur, an sit extinctiva, vel translativa.

8 De renunciacione reali.

9 De personali.

10 Quando una, vel altera species dignoscatur, & de distinctione inter eam, qua sit occasione matrimonii carnalis, vel spiritualis.

11 Quando hæc distinctio procedat, & quomodo intelligenda sit.

12 Facti series, seu casus particularis questionis.

13 An renunciaciones, quæ siant per ingressuros in Religionem in statu seculari subjaceant solemnitatibus Statutorum laicalium.

14 Cum tribus sequentibus, De eodem &c., ut non requirantur.

15 De ratione, ob quam dictæ solemnitates non requirantur.

16 Quando ea, quæ sunt onerosa, & prohibita censeantur favorabilia, & permittenda.

20 & duobus sequentibus, De distinctione, cum qua intelligenda sit utraque opinio in questione de qua nu. 14. & seqq.

23 An & quando renunciatio excludat monialem renunciacionem, vel Monasterium à successione renunciatarii.

Card. de Luca Pars III. de Renunciat.

24 Ad quos effectus renunciaciones procurari solent à puellis &c.

25 Quomodo voluntas renunciantis, & renunciatarii regulari debeat.

26 De applicatione ad casum specialem controversia.

27 Ubi omnes femine sint moniales, quarum una renunciavit, & altera non.

28 Quid de concursu equali feminarum quarum aliqua sint nuptæ, & alia non.

29 Quod non debeant attendi formalitates verborum.

30 De errore procedendi cum generalitatibus non bene applicando ad casum.

DISC. I.

Successionum, aliorumque; iurium, ac bonorum renunciaciones, quæ parentibus, vel fratribus (pro Italia præsertim communi usui), occasione matrimonii carnalis, per puellas; Alterius verò spiritualis, per illos utriusque sexus, fieri solent; Nimirum frequentes in foro producunt quæstiones antiquioribus penè ignotas, apud modernos autem nimium involutas, extensivè quidem, ob earum frequentiam, magnam habentes latitudinem, intensivè autem, intrâ breves juris cancellos restrictas, adeo ut, quo ad ea, quæ juris sunt, unicus ac brevis discursus, universam materiam comprehendere sit aptus, cum nulla desuper dignoscatur legum antinomya, seu articulorum perplexitas; Latitudo autem, sicut præsertim fidei commissariæ materiæ, ex eo provenire videtur, quod facti, ac voluntatis potius quæstiones esse dignoscantur, ideoque certam generalem, seu uniformem regulam, cuicumque casui applicabilem, recipere non sunt aptæ; cum pro singulorum casuum peculiari qualitate, ac circumstantiis, varia decisio resultet.

A Hinc

Hinc proinde, ut in præmissa fidei commissaria, aliisque similibus materiis ambiguae voluntatis advertitur; Citra superfluae repetitionis notam, plures casus, vel quaestiones, licet sub eisdem terminis, vel conclusionibus cadentes, adnotare congruum est, ut ita ex dissimili eorum, (quamvis prima fronte similibus) determinatione, edoceamur, quomodo huiusmodi quaestiones decidendae veniant; cum verè erroneum sit, idque tot æquivoca producat, eum solis generalitatibus in hac materia procedere.

Apud omnes etenim, ex concordia sensu, recepta est generica propositio, super qua, utpote notoria, & indubitata, nauseatum quidem; ac irrisione dignum est magnam allegationum congeriem facere, ita cum improbo, ineptoque labore, chartas inaniter replendo, ut scilicet renunciatis iura sua, non detur amplius regressus.

Punctus autem est in applicatione, ob eisdem regulæ limitationes, quæ quatuor habent vias, ex quibus manant, atque fori quotidias quaestiones producant; Unam scilicet invaliditatis actus, ob aliquas non adhibitas solemnitates, cum tunc renunciatis pro non renunciante habeatur; Alteram comprehensionis, an scilicet capiat successiones, vel iura, de quibus quaestio sit; Tertiam resolutionis, seu cessationis, ob causæ vel præsuppositi cessationem, sive ob status rerum immutationem, Et quartam demum (positis validitate comprehensionis, & non resolutione), super actus rescissione, ex laeionis vitio.

Pro istis autem, vel earum aliquibus limitationibus regulandis, totiusque materiae tractatione; Duos habemus terminos generales, super ipsius renunciacionis natura, seu qualitate, ex qua decisio quaestiones pendere videtur; Alia, siquidem est renunciatio, quæ extinctiva, seu abstentiva, vel abdicativa dicitur, per quam ille, qui renunciat, nihil det, vel in renunciatarium transferat, sed solum de medio se tollat, atque negativè se habeat, ita se faciendo, vel habendo mortuum, atque in rerum natura non extantem, ut aliis æqualibus, vel remotioribus locum aperiat, sive ut illi, qui alias cum eo aliquam obligationem, vel servitutem habeant, disponendi libertatem tribuat, perinde, ac si non existeret.

Alia verò translativa dicitur, quæ in ipso renunciante, iurium, vel bonorum praviam saltem instantaneam, ac intellectualem præsupponit acquisitionem, eademque iura, vel bona renunciata, tanquam propria, per implicitam donationis speciem, in renunciatarium transfert, qui non iure suo per obstaculi remotionem, ut in præcedenti specie, illa obtinere dicitur, sed ex iure, vel persona ipsius renunciantis, in quo ipsum jus renunciatum substantiari, seu radicari dicitur, ejus tamen utilitas, vel effectus, renunciatarii commodo cedit.

Ad unam verò, vel alteram speciem, distinguendam, certant Juriste, aliquas desuper tradendo regulas pro huiusmodi natura, seu qualitate metienda, præsertim verò in verborum formulis persistendo, & an bona, vel iure renunciata, in dativo, vel in accusativo posita sint, ut præsertim cæteris relatis advertitur per Rotam apud Bichium decis. 631. eum similibus ponderationibus, seu verius frigiditatibus; Huiusmodi siquidem, vel similes verborum formulae, aliqua quidem ponderatione digne videntur, ad unum ex argumentis, seu administrandis inducendum, quod alia confoveat, non autem, ut certam, ac determinatam regulam inducere id aptum sit, quasi quod eo ipso, quod verba, unam, vel alteram habeant formam, pro constanti

(aliud non inquirendo) una, vel altera renunciacionis qualitas, vel natura statui debeat, cum frequenter, ex Notariorum potius loquenti stylo, ipsorum renunciantium, dum frequentius incepta adolescentis vel puellæ sunt, adèd ut, verè iri-formalitate, principalem vim constituere, cum facti circumstantia, iuxta consuetam conjecturalium naturam, seu regulam, unitim ponderandæ sint, in ter quas verisimile, seu inverisimile potissimum locuri debet locum, ex regionis moribus, ac personarum qualitate arguendo.

Altera diversæ qualitatis, vel naturæ distinctio est, inter eam renunciacionem, quæ realis dicitur, ac eam, quæ sit personalis. Realis etenim ea est, per quam renunciatis non unius, vel alterius personæ affectione moveatur, vel particularem habeat respectum; Sed generaliter, ac indeterminate se mortuum faciat, atque à successibus, vel iuribus renunciatis, extraneum, ac omnino alienum, non curando, an ad unius, vel alterius personæ commodum renunciacionis effectus cedat.

Personalis autem ea est, quæ unius, vel plurium personarum intuitum, vel favorem concernat, ad hoc, ut actus, vel effectus renunciacionis, eorum tantum, non autem aliorum commodo cedat, sive per viam extinctivæ, sive per alteram translativæ renunciacionis actus sequatur; Atque ab his distinctionibus, vel terminis, in omnibus controversiis, seu discursibus repetendis, vel supponendis, tota materia pendet.

Ad huiusmodi autem realis, vel personalis, diversas species distinguendas, pariter, ac magis se involvunt Scribentes, potissimum verò ipsius renunciacionis causam ponderando, an scilicet spiritualis vel carnalis matrimonii, vel status occasione fiat, quasi quod renunciaciones, quæ per puellas carnaliter nubentes fiunt personales censendæ sint; Reales autem illas, quæ per utriusque sexus personas, occasione professionis in Religione, vel assumptionis vitæ spiritualis fiunt, ut hoc secundo casu amor Dei, ac vitæ spiritualis, præcipuum sit renunciandi motivum, ut renunciacionem temporalem omnibus abdicatis promptius, ac expeditius Deo famulari, atque spiritualibus incumbere valeat, iuxta distinctionem, super qua multa cumulat elaboratus additionator ad decis. 523. par. 4. rec. tom. 3. & plures habetur hoc titulo, atque in pluribus ibidem recentioribus decisionibus, cum ea hodie volitet etiam per oralium, qui nullam facientes librorum aperituram, per traditiones more pſytorum sicut totum illud, quod dicunt.

Verum erroneum pariter est, atque pragmaticorum consuetudine leguleica ineptia, in hac distinctione, certam vim constituere; Sive ex ea certam, ac generalem desumere regulam; Unius etenim, vel alterius vitæ, seu status qualitas, argumentum quidem est, cum aliis conjungendum, pro una, vel altera renunciacionis qualitate, vel specie metiendis, non autem, ut certam inducat probationem, seu certam statuat regulam, cum tanquam questio voluntatis (ex ipsius substantia metienda,) verè determinationem recipiat, pro singulorum casuum qualitate, & circumstantiis.

His igitur pro omnium controversiarum, seu discursuum generali norma prænotatis; Quatenus ad hanc facti speciem pertinet, Cum ab intestato obiisset Franciscus Maria Fabretus, tribus superstitibus filiabus, quæ omnes vitam spi-

De LUCA
de
Testamento
et c.

ritalem eligentes, in diversis Monasteriis professionem, jam emiserant, quarum duarum ampliam renunciationem (juxta illius Civitatis pingue formularium) patri, ejusque heredibus fecerant; Altera vero non; Hinc propterea orta est controversia, an renunciations obstant filiabus, quae eas fecerant, seu Monasteriis ex earum personis venientibus, adeo ut intestata successio, soli filiae, quae non renunciarat, vel ejus Monasterio, debita esset; Seu potius omnibus aequaliter deberetur; Desuper autem, meo pro veritate voto expetito, in notulis pro stylo transmissis, duo continebantur puncti; Primo scilicet super dictarum renunciationum invaliditate ob non servatas illius statuti Bononiae solemnitates; Et secundo, quatenus essent valida, super earum operatione.

Ad primum; Cum hujusmodi renunciations factae essent per puellas in statu merè seculari, priusquam habitum monasticum susceperint; Hinc proinde motivabatur per sapientes de partibus, quod ita remaneret Statuto subiectae, ideoque ob non servatas solemnitates ab eo praescriptas, renunciations remaneret invalidae, ob decretum annullativum ejusdem Statuti, ut in specie aliis relatis habetur apud Grat. *discept. 195. per tot. & Rotam apud Duran. decis. 121. num. 41. repetit. par. 5. rec. des. 125. & apud Dunoz. decis. 641. ubi concordantes.*

Verum respondi, quod istud motivum parum tutum videbatur, quoniam hujusmodi renunciations, vel dispositiones quamvis in statu laicali factae, quoties id sequutum sit in limine ingressus in Religionem, eiusque ingressu, non subjacent solemnitatibus, ut firmatur apud Buratt. *decis. 461. num. 10. cum seqq.* atque recedendo à firmatis apud Dunoz. *decis. 641. variis esse statutis coram eodem decis. 676.* Utanquam posteriorem opinionem Rota postmodum sequuta est pluries, praesertim apud Ortiob. *decis. 10. num. 48. apud eundem Dunoz. decis. 951. & 954. decis. 161. num. 8. & seqq. par. 10. rec. & advertitur sub tit. de donat. *disc. 15. & sub tit. de Regular. *disc. 5. 8.***

Et quamvis, ut eod. *disc. 15. de donat. & d. 58. de Regular. insinuat, id parum probabile mihi videatur, quoniam ex magis recepta opinione, de qua ibi, in renunciationsibus, alisque dispositionibus, quae per hujusmodi ingressuros fiunt, ante susceptionem habitus, & priusquam novitorum statum assumant, non requiruntur solemnitates praescriptae per Sac. Concil. Trident. *sess. 25. de regul. cap. 16. juxta decisiones, & auctoritates ibidem allegatas, quasi quod illae solum praescriptae sint, ad occurrendum inconvenientibus, ne ipsimet Religiosi, habentes novitium in eorum manibus, ac potestate, curando eum ita ad favorem Religionis, vel aliorum, bonis spoliari, illum quamvis invitum, utpote bonis temporalibus destitutum, cogant ad profitemdum, unde propterea resultat inconveniens, quod ita inexperius adolescens, seductionibus de facili subiectus, imprudens dispositiones facere possit, utraque solemnitas via, seu beneficio cessante.**

Attamen id non reputatur considerabile, ex ea potissimum ratione, quod hujusmodi dispositiones naturam habent donationum causa mortis, sive ultimarum voluntatum, dum non sequuta professione in Religione, resolvuntur, ideoque non afferunt renuncianti illud praedictum irrevocabile, cuius ratione solemnitates desiderari solent, ut advertitur apud Buratt. *decis. 461.*

Intrat enim dilemma, quod aut renuncians professionem emittit, & tunc tanquam jam mortuus

Card. de Luca Pars III. de Renunciat.

Mundo, temporalia curare non debet, cum eorum incapax ita efficiatur, ideoque nil ejus interest, an magis ad unum, quam ad alterum bona, quae jam reliquit, pertinent; Aut non proficitur, & tunc, cum actus resolvatur tanquam ex cessante praesupposito (ut alibi etiam hoc titulo advertitur) ideoque nullum exinde resultat praedictum; Adeo ut, quemadmodum in testamentis, aliisque ultimis voluntatibus, quae per ingressuros fiunt, huiusmodi solemnitates non desiderantur, ita in praesenti contingat; Ideoque probabilis ratio dubitandi solum cadat, ubi renunciatio, vel altera dispositio, ita concipiatur, quod etiam non sequuta professione, ipsoque disponente ad seculum regrediente, actus remaneat firmus, ac irrevocabilis.

Istaque videtur magis congrua ratio, quam altera deducta ex §. illud *Auth. de Monach. & cap. de his de Sepultur. cum qua plures procedunt relati Sanchez ad praecip. Decal. lib. 7. cap. 6. n. 19. & 20. Barbosa in collect. ad Concil. dicta sess. 25. de regular. cap. 6. n. 35. & in supra allegatis decisionibus, quod scilicet habentibus hoc primum propositum, libertas disponendi concedenda sit, ideoque temporalium legum vinculis detenti esse non debeant, quoniam revera hujusmodi statutariae provisiones, quae sunt ad consulendum aetati, vel sexus imbecillitati, non continent onus, & ligamen, sed potius favor, ac beneficium eorumdem, ut ipsorum in indemnitati consultum remaneat.*

Ad instar eorum, quae insinuantur *sub tit. de testamen. *disc. 8.** in proposito *Sen. cons. Liboniani*, ut non importet testatoris ligamen, sed favorem; Ac etiam circa prohibitiones, quae fiunt super legitimis filiorum, quae onera, & conditiones non recipit, ubi in eorumdem filiorum favorem, ac provisionem tendant circa prohibitionem, ne patri quaratur usus fructus, vel circa administrationem, seu aliam dispositionem; ideoque non videtur congrua ratio ex defectu ejus applicationis.

Et nihilominus, pluries de hac materia agendo, dicere consuevi (quamvis deficientibus decisionibus, vel doctrinis ad hujusmodi distinctionem descendentibus, ista reputaretur unum ex meis rationibus,) ut scilicet utraque opinio in hoc proposito rectè conciliabilis videatur, inspiciendo qualitatem renunciations; Si etenim ea bene ordinata sit favore parentum, vel fratrum, seu aliorum, erga quos bene ordinata ratio, ita exigit, puta, quia sunt dotantes, seu alii benefactores &c. Et tunc rectè posterior opinio recipienda veniat, cum tali casu etiam in renunciationsibus, quae fiunt per puellas carnaliter nubentes occasione dotis, quae eis constituitur, probabilius hujusmodi solemnitates desideranda non veniant, ut advertitur infra *disc. 6.* Secus autem, ubi facti circumstantiae suadeant actus improbabilitate, ac fraudis, vel seductionis probabilem suspicionem.

Potissimum vero ubi agatur de ingressuro Religionem incapem in communi, cum tunc nimium ejusdem renunciantis interesse soleat, renunciationem factam non esse, vel factam non sustineri, ideoque bona deferri ad Religionem, vel Monasterium, tum ob quandam ferè communem Religionum, ac Monasteriorum consuetudinem, ab Ecclesia toleratam, ut ipsimet priores domini, in toto, vel in parte, suorum bonorum, seu eorum fructuum administrationem, ac dispositionem habeant; tum etiam ob casus, qui contingere possunt transitus ad Episcopatum, vel ad alium statum, sive de una Religione ad alteram, adeo ut infinitum penè numerum agnoverim hujusmodi Religiosorum, qui faciendo

renunciationem in adolescentia, quando id, quod agant forsitan ignorant, praesertim circa temporalia, majorem renunciationis, quam professionis habuerint penitentiam; Ac etiam quia ita intrare videtur praemissa ratio, ob quam Concilium Tridentinum solennitates praescripsit, quoniam ita, in ea tenera aetate seducti adolescentes, ab iis, qui eorum bona captare student, induci solent ad ingrediendum Religiones, quamvis verum spiritum vocationis non habeant.

22 Ideoque pro facti qualitate ista quaestio pro meo iudicio decidenda videtur, amplectendo unam, vel alteram opinionem, pro ut facti qualitas, seu renunciationis bonus ordo, ex prudenti arbitrio suadebit, non autem iudaico more cum generalitatibus in omni casu procedendo.

23 Quo vero ad alterum punctum principale, circa valide renunciationis operationem; Cum ad favorem renunciantium, vel Monasteriorum ex earum persona venientium, ponderarentur ea, quae ceteris relatis habentur firmata in puncto monialis, per Rotam apud Dunoz. *decis. 346. repetit. decis. § 43. par. 5. rec. & post Tamburin. de jur. Abb. decis. 6.* sapientius in aliis recepta, praesertim apud eundem Dunoz. *est. dicta decis. 641. repetit. apud Marin. resol. 190. lib. 2. qui Monasterii quoque iura tuetur.*

Et converso autem, contra monialem renunciantem, vel eius Monasterium ponderarentur firmata apud eundem Dunoz. *decis. 676.* ubi in hac parte receditur ad *dicta decis. 641.* ac etiam coram Bichio *decis. 631.* & in Romana *hereditatis de Lanuvis coram Taya in casu,* de quo infra *disc. seq.* & in aliis.

Hinc proinde, ut eam, quae dari potest, dictarum contrariantium decisionum, aliarumque auctoritatum conciliationem praebere, illaque tollere aequivoce (si possibile est) cum quibus frequenter procedi sum expertus, Advertendam (ut initio praemissum est) quod verè ista, non juris, sed voluntatis ac nudi facti est quaestio, ideoque erroneum est, cum generalitatibus procedere, atque decisiones in aliquibus casibus editas, cuicumque applicare, cum ex casuum distinctione, eorumque particulari qualitate, ac circumstantiis, varia decisio, pro eorum varietate pendeat.

24 Ad duplicem etenim effectum, hujusmodi renunciations procurari, ac reportari solent; Primò nempe, ac principaliter, ad effectum obtinendi libertatem disponendi de bonis suis, etiam cum extraneis, ita scilicet tollendo obstaculum necessariae successione ratione legitime, vel fideicommissi, vel crediti dotium maternas, aut ex dispositione *text. in l. feminea Cod. de 2. nupt.* cum similibus, ut advertunt, aliis relatis, Apont. *consil. 39. & 40. lib. 1. Capyc. Lav. decis. 3. num. 26. & seqq. Rot. apud Gregor. decis. 85. apud Dunoz. est. dicta decis. 346.* alias *§ 43. par. 5. rec. apud Otthob. dicta decis. 10.* cum aliis per *Add. ad decis. § 23. par. 4. rec. tom. 3. & sapientius.*

Ideoque, ubi ipsius renunciantii dispositio, de eius bonis inter vivos, vel per ultimam voluntatem accedat, cessant comprehensionis quaestiones, & an ipsius renunciantii hereditas, vel successio sub renunciatione cadat, ut apud allegatos; solumque isto casu intrat inspectio nullitatis actus, ob non servatas solemnitates, vel altera rescissionis ex capite lationis.

Secundò autem in casu non factae dispositionis, ac mortis ab intestato procurari solent ad effectum ut ita, sublato renunciantis obstaculo, pinguior, ac integra sit successio aliorum filiorum, vel eorum, quos potius pater, vel qui renunciationem reportavit, ejus voluit intestatos successores, quam renunciantem.

In hujus autè voluntatis regulatione, sed omnes hujus materię quaestiones esse solent, atque in ea, ut praemissum est, se involvunt scribentes, qui more pragmaticum styli sequendo, in generalitatem ram immorantur, cum doctis male adhaerent in cetero casuum, sive ab istorum circumstantiis verisimilem renunciantis, ac renunciantii, praesertim istius voluntatem suadentibus, & an immutato statu rerum verisimiliter voluntas esset, ut immutatio resolvi, vel effectum sortiri non deberet, sive quod cogitato casu, ea facta non esset, juxta diversas casuum species, de quibus in aliis contrariis *hoc eodem tit. ex quorum combinatione, ad veritatis notitiam, seu decisionis regulationem deveniri potest.*

Applicando autem ad rem; In hac facti specie agebatur de renunciationibus per filias patri dotanti factis de tempore, quo filium masculinum habebat, cujus intuitu, pro communi praesertim Italiae usu, nimium verisimile est, quod pater, filias ita providendo, de earum renunciatione sollicitus fuit, ut ita, sublatis omnibus quaestionibus, quae super statutorum intelligentia cadere solent, filius masculinus familiam propagaturus, atque paternam domum conservaturus, integrum aliam paternam, & maternam, aliorumque majorum renunciantii, quam ipsarum renunciantium, quae inexpectate puellae ad haec non solent cogitare, nec reflectere, an renunciations essent personales potius quam reales, id est factae intuitu persone fratris, cuiusque filiorum, vel ejusdem patris, quatenus frater quoque deiret, pro dicta disponendi libertate, quatenus ista ad exercitium deducatur.

Utraque autem circumstantia cessante, ob fratris praedeceffum, patri abique prole, atque ob ejusdem patris obitum, ab intestato, superstitibus una, vel pluribus filiabus, vel nepibus, & sic personis ejusdem sexus, unde propterea non urget ea ratio quae pro communi usu, favore sexus, ac agnationis urgere solet, quoties altera non urget personalis demerentia, tunc nulla subest congrua ratio, cur pater, unas volverit esse filias, & alias (ut vulgo dicitur) privignas, ut in his terminis patris renunciantii ab intestato decedentis, pluribus relictiis filiabus, quarum aliqua renunciantii, aliae vero non, agunt *Bald. cons. 437. lib. 1. Cravet. cons. 41. Gall. cons. 64. n. 8. & 9.* & alii, de quibus apud Marin. *dicta resol. 89. num. 20.*

Clarius vero, ac extra controversiam, ubi eorumdem filiarum eadem sit conditio dum omnes erant moniales Monasteriis successio deferretur, ideoque non intrabat, illa diversa ratio, quae etiam inter filias, vel ex eadem ratione inter sorores, aliaque decedentis renunciantii conjunctos cum eadem proportione cadere solet, ubi earum dispar sit conditio, vel status, quia nempe aliae sine moniales jam professa, aliae vero nuptae in saeculo, filios habentes, vel probabiliter sperantes; Siquidem cum praestato effectu, non ipsa filia, vel soror monialis succedat, sed monasterium, quod est extraneum, & converso autem ipsa filiae, vel sorores nuptae, earumque sperati filii, & descendentes successione habeant, unde propterea commodum saltem pro nostra spe vel crudelitate, futurum est proprii sanguinis, hinc proinde intrat ex verisimili voluntate personarum discretio.

Eademque intrat, ubi aliae ex filiabus, vel aliis feminis essent jam nuptae, & congrue dotatae, aliae vero

De LUCA
de
Testamentis
et
9VI

verò adhuc innuptæ, quoniam ubi etiam rerum status varietur, quia nempe postea decedant masculi de tempore renunciationis existentis, adhuc tamen cessare non dicitur voluntas renunciatarii, ut resolvetur renunciatio ex probabili motivo, ita faciendi magis qualificata, & conspicua matrimonia illarum puellarum, quæ adhuc supersunt innuptæ juxta ponderationes, de quibus *sub tit. de feud. disc. 14. in proposito legum vigentium in utriusque Siciliae Regnis, super femina innupta, seu in capillo secundo genita in feudorum successione præferenda filia primogenita nupta, & dotata, cum ibi contentis declarationibus, atque docet quotidiana praxis.*

Atque exinde defumebam rationem, ob quam iste pater de duarum filiarum primò in Monasterium ingressarum renunciatione sollicitus fuerit, non autem de illa ultimæ, quoniam defecto masculo, cuius intuitu has diligentias prædenter pro no-
29
stris moribus adhibebat, id neglexit, verisimiliter pro neglectis habendo etiam aliarum filiarum renunciationes.

Hinc propterea dicebam in hoc Responso, ac frequenter in aliis dicere confuevi, quod pro meo sensu contemptibiles videntur ponderationes fieri solitæ ob formulas verborum, vel clausularum; Sive an renunciatio concepta sit etiam pro hæredibus extraneis; Vel an adsit, necne verbum generale *quibuscumque*; Sive an adsit verbum denotans realitatem, cum similibus ineptiis, ac frigiditatibus; Quoniam, ut advertitur in pluribus discursibus sequentibus præsertim duobus proximis, satis notum est, quod istæ verborum formulæ non sunt Partium, sed Notariorum eas transferentium ex formulariis, sive (ut sæpius, tam in Notariis, quam in ipsismet Advocatis minutarum Consultoribus expertus sum) pro stylo transferendi formulas, & causas adhibitas in renunciationibus factis per filias Principum, & Magnatum, habentium filios, vel agnatos, atque pro facti qualitate principaliter reflectentium ad faciendum eam feminam, etiam ex politicis, seu aliis prudentialibus motivis, tan auctu, quam habitu omnino extraneam à successione; Atque in hoc consistit nostra simplicitas, ob quam reddimur apud aliarum scientiarum professores, contemptibiles, quod scilicet, non distinguimus casum à casu, magnificando aliquam specialem doctrinam, non reflectendo ad diversas circumstantias; Ideoque in ista potissimum materia, principaliter, ac omnino præ oculis habenda est illa, quæ in omni alia, præsertim fidei commissaria materia, adeo frequenter insinuata est propositio, ut non cortex, & formula verborum, sed substantia verisimilis voluntatis inquiri debeat pro facti qualitate, ac singularorum casuum circumstantiis.

ROMANA
HÆREDITATIS
DE LANUVIIS
PRO
BERNARDO EVANGELISTA
CUM
MONASTERIO S. ANNÆ.

Causa decisa per Rotam pro Bernardo, postea concordatus.

Decadem materia renunciationis factæ
Card. de Luca Pars III. de Renunciatis.

etæ per fœminas profitentes in Monasterio, parentum, ac fratrum, aliorumque successioneibus; An eas in extraneas faciat, ut eorundem renunciatariorum intestata successio, aliis remotioribus collateralibus potius aperiatur.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones hujus cause.
- 3 **A**lia resolutiones in alia causa super eadem renunciatione.
- 4 **Q**uod renunciatio esset realis, ac extinctiva, & quarè.
- 5 **I**lla que fit occasione Religionis est realis.
- 6 **Q**uid operetur pactum de non petendo.
- 7 **D**e difficultatibus adversus dictam realitatem.
- 8 **Q**uod sit error concipere renunciationes puellarum latino sermone.
- 9 **Q**uomodo istæ quæstiones decidi debeant, ac distinguere species renunciationis.
- 10 **D**onoris, vel renunciantis declarationi est deferendum, & quando.
- 11 **D**e varietate resolutionum super hoc eodem puncto natura renunciationis factæ per Monialem.

DISC. II.

CUM Placida, & Scholastica de Lanuvii per Patrem, (qui plures filios masculos habebat,) cum consueta dote collocatæ essent in Monasterio sanctæ Annæ, atque pro communi usu, amplissimam fecissent renunciationem tam parentum, quam fratrum successioneibus, ad eorundem, eorumque hæredum & successorum quorumcumque favorem, cum amplis, ac effrenatis verbis, & clausulis, quæ pro bene consulto formulario in hujusmodi renunciationibus adjici solent; Atque defunctis aliis fratribus, omnia bona consolidata essent in Hieronymo Præbato Utriusque Signaturæ Decano; Isto imprudenter in decrepita ætate ab intestato defuncto, præteritionem excitavit Bernardus quinto gradu civili per cognationem conjunctus, ut sibi potius, quam præfatis germanis sororibus monialibus, quæ ob earum amplam renunciationem omnino extraneæ effectæ erant, hæc intestata successio debita esset; Introductaque causa eorum A.C. Sententia ipsi Bernardo favorabilis prodiit, in gradu appellationis approbata per Rotam coram Taja, cum bina resolutione sub diebus 21. Junij 1661. & 23. Junij 1662. Cumque adversus has resolutiones nova audientia Monasterio concessa fuisset, atque ego pro Bernardo obtinente scribens, adhuc difficultatem haberem; Hinc proinde, me consulente, controversia finem habuit per concordiam, quæ a tento præfata causa statu, nimium honesta, potiusque Monasterio utilis fuit, ab eius etiam Advocatis consultata, atque tunc per Rotam quoque desiderata.

Ista igitur causa ita sopita, consimilem præteritionem excitavit alter eodem gradu conjunctus, atque pro neutra parte me scribente, eo quia non poteram scribere pro Monasterio, minusque honestum censui scribere pro alia parte ob difficultates desuper habitas, quas occasione facilitandi concordiam

in discursu ad veritatem edito explicaveram. In hac diversa causa, diverse prodierunt resolutiones coram eodem *Laja*. quoniam *sub die 20. Aprilis 1668.* responsum fuit pro Monasterio, & *sub diebus 27. Februarii 1665. & 11. Martii 1672.* responsum fuit contrarium, atque in hoc statu causa pendet.

4 Scribens igitur pro dicto remotiori cognato in exclusionem germanarum fororum, more Advocati deducebam firmata *per Rotam coram Dunozeo dec. 676. & coram Bichio decif. 586. & 634.* ista que ultimae decisiones in eadem causa *Ariminen. Successionis*, approbate fuerunt *prima Aprilis 1658. coram Bevilacqua*; Quod scilicet cum renunciatio facta esset patri, & fratribus pro eorum hereditibus, & successoribus quibuscumque, ita per istud generale, ac effrenatum verbum quibuscumque omnium complexivum, etiam pro remotioribus conjunctis stipulatum censeretur, ideoque renunciatio merè realis dicenda esset, quæ effecterit dictas feminas omnino extraneas, seu mortuas, juxta firmata in supra allegatis decisionibus, præsertim *coram Bichio*, in quibus concordantes.

5 Clarius verò, dum agebatur de renunciacione facta occasione ingressus in Monasterium, ac susceptionis vitæ spiritualis; Undè propterea intrat præsumptio realitatis, quod scilicet principale renunciantis motivum fuerit amor Dei, & abdicatio à bonis temporalibus, ut expeditius Deo familiari valeat ex deducis *apud Orthobon. decif. 10. num. 38. & latius in Romana hereditatis de Tuscanellis 31. Maij 1649. coram Melio*, cujus mentio habetur infra in *Romana fideicommissi de Steccatis disc. 4. & in allegatis decisionibus coram Bichio*.

6 Item quia, renunciatio concepta erat per pactum de non petendo, quod censerit facit renunciacionem realem ex deducis *apud Montan. com. 10. num. 1. Rovit. conf. 42. num. 13. & 14 lib. 1. Orthob. d. decif. 10. num. 39. & 40. & plene in dicta Romana de Tuscanellis coram Melio*, cum aliis in causæ decisionibus; Hisque addebantur alia verba ampliori, nullo unquam tempore ex quavis causa, & occasione &c. cum similibus.

7 Adhuc tamen (reflexendo ad veritatem) non modicam sentiebam difficultatem, stante meo sensu, in istis, vel similibus voluntatis quaestionibus haberi solito, atque *disc. precedenti*, etiam insinuato, ut scilicet verborum, & clausularum formula; utpotè Notariorum, vel Consultorum magis, quam ipsarum Partium, negligi debeant; potissimè verò ubi, (juxta Urbis, & Status Ecclesiastici, parum laudabilem usum,) concipiuntur instrumenta in lingua latina, super actibus puellarum, vel ideotarum personarum, quæ nullatenus intelligunt hujusmodi formulas, vel clausulas, super quo plura colligit *Pignatell. consult. canon. 12.* Ideoque potius, ac omnino procedi debet inspecta substantia verisimilis voluntatis, desumenda ex rerum statu, ac facti circumstantiis, eodem modo quo in fideicommissis, aliisque ambigua voluntatis quaestionibus procedendum est.

8 Ista vero regula retenta, quodque renunciatarii potius, de cujus successione agitur, quam renunciantis verisimilis voluntas indagari debeat, dicebam quod tunc hujusmodi verborum, & clausularum operatio admittenda esset, quando aliqua verisimilitudo assisteret etiam favore remotiorum transversalium, puta (pro Italia præsertim moribus) favore agnationis, & familiae, in qua bona conservarentur, excluso Monasterio, quod in effectu extraneum est, sive quod intrarent alia ponderationes, de qui-

bus *disc. precedenti*, vel juxta casum, de quo in *Romana testamenti, vel successione* pro Cardinali Borromeo *sub tit. de testam. in supplemento* cum similibus, quæ prudenti homini suadeant, ut id verisimiliter

Secus autem, ubi turbato ordine legis, ac naturæ, atque cessante dicto agnationis motivo, refutatus, neque volitus, ut remotis cognatis non cogitatur, ne ignotis, atque neglectis, sapienter parum dignis, exclusis germanis fororibus, adeo probum, beneque ordinatum heredem habentibus, successio aperiiri deberet, cum id profus improbable sit, ut de me ipso dicere possem, quod ex magno fororum numero tres, adhuc habens moniales profectas, quæ occasione profitendi, amplam ad mei favorem fecerunt renunciacionem, ut in casu intestatæ mortis, mihi cordi esset potius successio remotorum agnatorum pro ea dilectione, quæ pro nostris moribus habetur erga familiam, & agnationem, ubi de illa adessent, non autem, ut in vim verborum, vel clausularum contentarum in instrumentis renunciacionum exclusis germanis fororibus, exotis, vel saltem in nulla, vel modica respectivè existimatione habitis agnatis successio deferretur.

Duplici præsertim in hac facti specie circumstantia accedente; Primum nempe, quod defunctus, donec vixit nimio amore forores prosequeretur, aliquos autem ex hujusmodi cognatis fororibus non cognoscebat, sui agnoscebat.

Et secundo, quod una ex dictis fororibus suspectes, (ob alterius mortem, lite pendente, loquuntur) valde probata monialis in decreta ætate constituta, cum juramento quoque declarationem fecerat, quod earum voluntas fuisset, renunciandi tantum fratrum, eorumque descendentium; ideoque intrare videbatur conclusio sæpius insinuata *sub tit. de donat. & alibi*, ut quoties aliqua probabilis dubitas cadere valeat, adeo ut dispositio non sit omnino clara, eaque declarationis interpretacionem capax sit, tunc ipsius donantis, vel renunciantis declarationi deferri debeat; potissimum autem, ubi ex probitate personæ, atque ex satisfactione notabilis interesse proximi, omnis excludatur affectionis suspicio, ut in presenti rectè dici posse videbatur, cum improbable esset, quod probata monialis, quæ pro animæ salute, per sexaginta circiter annos vitam religiosam duxerat, jam decrepita, mortique proxima, cum anime detrimento, absque privato interesse, hanc mendacem affectionem, per viam juratæ, ac formalis declarationis, directæ ad alterius valde notabile præjudicium, facere voluerit, ideoque istæ non sunt quaestiones decidende cum verbis, sed cum facto, ejusque circumstantiis, ac propterea non juris scientia, sed juris prudentia in earum determinatione adhibenda est.

Adhuc tamen, (quatenus ad istam causam pertinet,) relinquatur integer locus veritati, quoniam cum in ulteriori ejus progressu non scriptum, sed circò maturius iudicium efformare non potui, neque intendendo assumere illas Judicis partes, quæ meæ non sunt, bene verum, quod combinando istam causam, cum altera de qua infra *disc. 4.* atque perpendendo decisiones in utraque respectivè proditas, non videtur, quomodo bene compariantur, seu quomodo Advocati, & Consultantes, veritatis iudicium congruè dare valeant, sive

litigantes de justitia, vel injustitia causarum monere.

MARSI.

MARSICANA SVCCSSIONIS

P R O

OLYMPIA DE MACEROLIS

C U M

JACOBO, ET ALIIS PARITER DE MACEROLIS

Casus decisus per Rotam pro Olympia.

De renunciacione facta per sceminam nubentem in saeculo ad favorem fratris, cum expressione, ut ea realis esse debeat, an excludat renunciament ab ipsius renunciarii intestata successione; Qua occasione agitur de explicacione hujusmodi terminorum renunciacionis realis, vel personalis, sive translative vel extinctive.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutio cause.
- 3 Quod termini soleant confundi, ideoque sit distinguendum.
- 4 De questione, an renunciatio uni tantum, vel omnibus proficiat, & an renunciatio faciat numerum, & partem.
- 5 De altera questione inter renunciantem, ac eum, cuius favore renunciatio disposuit.
- 6 De questione in bonis renunciantis ad renunciantem obventu, de cuius successione agatur.
- 7 Et altera in bonis, & successione renunciarii, qui disposuerit.
- 8 De intestata successione renunciarii.
- 9 Non censetur ista successio comprehensa in renunciacione.
- 10 De distinctione inter nubentem in saeculo, vel in Monasterio.
- 11 De casu speciali controversia.
- 12 De intelligentia verborum, ut renunciatio sit realis.
- 13 Attendi debent capitula potius quam instrumentum.
- 14 Clausula appositae in executivis non multum attendenda.
- 15 De distinctione inter bona questita, & querenda pro regulanda renunciacione.
- 16 Quomodo ista quaestiones decidi debeant.

D I S C. III.

Defuncto ab intestato Constantio de Macerolis, superstitio Olympia germana sorore, carnaliter nupta, qua occasione nuptiarum, in instrumento dotali, fratri dotanti amplissimam fe-

cerat renunciacionem, cum declaracione, ut ea realis, imò realissima semper esse, ac haberi deberet; Hinc Jacobus, Julius, & Nicolaus dicti Constantii patruces, praerensionem excitarunt, quod ipsis intestata successio esset, ac etiam altera fideicommissaria in bonis majorum; introductaque causa coram A. C. cum de facto in possessione bonorum se intrusissent, eorum favore prodit sententia; Devoluta verò per appellacionem causa coram Emerix sub die 4. Februarii 1665. ad Olympiam sororis favorem prodit resolutio, neque ulteriorem progressum hucusque causa habuit, vel quia concordata sit, vel ex alio ignoto accidenti.

Duo autem erant controversiae puncti; Primò scilicet super paterno fideicommissio, & de hoc habetur actum in sua materia sub tit. de fideicommiss. disc. 46. Et secundò super intestata successione fratris, super qua stante dicta amplitudine verborum, praesertim quod renunciatio perpetuo realis, ac realissima esse deberet, scribentes pro agnatis remotioribus, ita dicebant, quod stante renunciacionis realitate, dicta mulier habenda esset pro mortua, atque in rerum natura non existente, ideoque ipsis, ita per obstaculi remotionem proximioribus effectis, successio debita esset; cumque terminos realitatis, & personalitatis cum aliis extinctivae, vel translative renunciacionis terminis confunderent, atque auctoritates, unos vel alios, percutientes cumulerent; hinc proinde, ad aequivoca tollenda, advertendam, tam istius, quam aliarum causarum occasione, ut ad casuum, vel effectuum distinctionem, adverti deberet, ne alias (pro consuetudo stylo) quid pro quo caperetur.

Primus igitur casus controversiae cadere solet, an renunciatio facta uni fratri, vel conjuncto, proficiat illi tantum, vel etiam aliis fratribus, seu conjunctis, aequalem succedendi causam cum renunciatorio habentibus, in concursu successione tertii; & sub qua dubitatione, cadit etiam altera, quae sonat in idem, an scilicet persona renunciantis, faciat numerum, & partem, & ad cuius favorem, & de his agunt (ceteris relatis) Fab. de Ann. cons. 45. Hodiern. contr. 7. Galeot. lib. 2. contr. 8. Bellon. jun. de jur. accresc. cap. 5. quest. 48. & habetur in Bonon. disc. 7. & tunc hujusmodi quaestionum decisio pendet à distinctione, an renunciatio sit translative, vel extinctive, ut primo casu proficiat renunciatorio tantum, cuius favore persona renunciantis faciat etiam numerum, ac partem, quoniam fingitur, quod ipse renunciatio succedat, atque in eius persona successio substantietur, ac effectuetur, ad commodum tamen, ac utilitatem renunciarii, sive hic aequalis cum aliis habeat succedendi causam, ut frequenter contingit inter fratres, quorum uni soror renunciacionem fecerit; sive sit remotior, vel omnino extraneus considerandus tanquam procurator succedentis in rem propriam; secundo autem casu, sublata de medio persona renunciantis, tanquam mortua, per jus non decrescendi, seu per remotionem obstaculi, aequalis remanet conditio omnium, aequalem succedendi causam habentium.

Istam autem distinctionem plerique faciunt sub diversis terminis realitatis, & personalitatis, quasi quod, idem sit terminus translative, ac ille personalis, ut potè ad favorem certa, ac determinata persona facta; Idemque sit extinctiva, ac realis, id est generaliter abdicativa, à bonis, absque contemplatione, potius unius, quam alterius personae; verò hic est potius improprius loquendi modus, unde merito Rota,

ubi de isto casu, vel effectu agit, præsertim in *Auximana datium* 26. Maii 1655. coram *Bichio inter suas decis.* 631. de qua infra *disc.* 8 utitur dictis terminis magis propriis, translativa, & extinctiva.

Alter casus est, ubi pariter agatur de successione tertii, in concursu ipsiusmet renunciantis, ac hæredum renunciatarii, seu eorum, in quos renunciatarii, in vita, vel in morte de hac sperata futura successione disposuisset, & hic est propriè casus disputatus in *Romana fideicommissi de Ursino disc.* 6. Et tunc decisiò pariter pendet à dicta distinctione, an renunciatio sit translativa, vel extinctiva, ut primo casu, successione commodum spectet ad hæredem, vel successorem renunciatarii, in exclusionem ipsius renunciantis, ex jam dicta ratione, quod jus successione substantiatur in persona renunciantis, ad commodum tamen, ac utilitatem renunciatarii, seu ejus hæredum, aut aliorum, in quo ipse disposuerit juxta terminos *text. in l. spem Cod. de donat.* Quatenus tamen agatur de bonis indifferentibus, quorum renunciatarii hæres, vel successor sit capax; ubi enim est incapax, tunc intrat difficultas derivata ex pluries enunciata theorica *Barr. in l. qui Roma §. duo fratres ff. de verborum obligatione*, de qua in *duobus discursibus proxime seqq.*

Isto etiam casu, Scribentes promiscuè uti solent dictis aliis terminis, personalis & realis, considerando personalitatem, tanquam restrictionem renunciacionis ad solam personam, cui facta est, & quatenus supervivat, non autem, ut præmoriens transmittat commodum successione ad extraneos, juxta difficultatem excitatam apud *Achill. decis.* 10. de *donat.* quasi quod cessante persona contemplata, cessaret causa finalis renunciacionis pro illius resolutione ex regula *textus in cap. cum cessante*, & hic est articulus principaliter disputatus in *dicta Romana fideicommissi disc.* 6. Sed iste promiscuus usus hujusmodi terminorum, ad hos, vel similes effectus non facit, ut generaliter, atque pro regula, ad alios diversos effectus, idem sit renunciatio realis, ac extinctiva.

Tertius casus est, ubi agatur de successione ipsiusmet renunciatarii, in illis solum bonis, quæ ad eum obvenierunt ab ipsamet renunciante, quia nempe femina renunciaverit germano fratri bona paterna, vel materna, atque ad istius postea morientis intestatam successione, concurrant fratres consanguinei, vel uterini ex secunda uxore, vel respectivè ex secundo viro suscepti, qui aliàs ex Statuto in bonis morientis æqualiter cum utrinque conjunctis succedere possent, ut frequenter in consanguineis tantum contingit; sive, quod, filia renunciaverit bona materna ejus patri tunc habenti filios ex eodem matrimonio postmodum defectos, & cui ab intestato morienti, succedere velint filii ex altero conjugate procreati, juxta casum tractatum per *Merlin contr.* 32. lib. 1. *Atogr. jun. contr.* 27. & alios apud eisdem, ac habetur actum *sub tit. de successione, in Romana successione de Pellegris disc.* 33. ac in aliis; Et in his terminis intrat etiam distinctio, an renunciatio sit realis, vel personalis, capiendò pariter personalitatem pro restrictione ad certas personas, quasi quod filia, vel soror renunciacionem fecerit, solo intuitu fratrum utrinque conjunctorum, & quatenus ad eorum commodum successio honorum communis parentis deferatur, adeo ut, eis defectis, renunciatio resolvatur, tanquam per remotionem consensus, & tanquam ex cessante causa finali renunciandi, undè propterea dicitur per-

sonalis; vel e converso fuerit generalis, ac indefinita pro transmissione honorum ad quicumque, & ad quem effectum dicitur realis; & tamen illi renunciatio sit merè translativa, ergo ex verbo deozante realitatem, non inferitur perneccesse ad qualitatem extinctivam.

Quartus casus est, ubi agatur de successione ipsiusmet renunciatarii morientis cum testamento, seu aliàs, ad favorem extraneorum disponentis, bonis, de quibus aliàs (seclusa renunciacione) in præjudicium renunciantis, in toto, vel in parte disponere non poterat, ut (e. g.) est filia, cui pariter legitimam relinquere teneatur, vel soror, quæ à Statuto reintegratorio exclusã, habeat jus reintegracionis ad suam portionem fratre deficiente; sive ubi agatur de bonis antiquis, quorum mercedietas perneccesse juxta *Consuetudines Neapolis* relinquenda est, juxta casum tractatum per *Marin. resol.* 191. lib. 2. vel ubi de bonis fideicommissariis, ad quæ renunciatus jus habeat, vocacionis per mortem fratris, vel alterius renunciatarii juxta casum, de quo *dicto disc.* 6. cum similibus; Et tunc plerique procedunt etiam cum eadem distinctione, personalitatis, vel realitatis, ut scilicet non confitto de realitate, renunciatio tanquam personalis, cessante persona, evanescat, adeo ut suffragari non possit extraneis, in quos renunciatarus dispoferit; verum hæc distinctio magis communiter rejicitur, quoties non appareat de hac restricta, & præcisã voluntate, dum hujusmodi renunciaciones à filiabus, vel fororibus procurari solent ad hanc disponenti libertatem acquirendam *Greg. decis.* 85. *Apont. conf.* 30. & 40. lib. 1. & infra *disc.* seq. & sequius.

Demum Comissis aliis ad rem non facientibus, quintus est casus, qui in præsentis disputatione cadebat, ubi scilicet agatur de intestata successione renunciatarii in ejus bonis propriis indifferentibus; & tunc, aut renunciatio est translativa, quam aliqui isto casu (sed erroneè seu impropiè) dicere solent personalem, & tunc impossibile est dicere, ut sub ea veniat hæreditas, ac successio ipsiusmet renunciatarii, quoniam hæreditas propria alicui donari non potest, neque datur extremum, in quo hujusmodi translationis effectus verificari possit, ut infra *dicto disc.* 6. atque de hoc nemo dubitat, ut etiam de plano admittebant Scribentes in contrarium; aut est purè, ac simpliciter extinctiva, quam pariter Aliqui (sed impropiè, ac erroneè) dicunt realem; & tunc in primis inspicendum est, an in renunciacione actum sit de successione ipsiusmet renunciatarii; si enim non appareat, tunc ista regulariter non censetur comprehensa, ut in *lapis allegata Romana de Perottis coram Duceat. dec.* 346. *reperit. dec.* 543. par. 5. *rec. ex num. 9. cum seqq.* Si verò de hoc appareat; & tunc, licet nostri, multos casus distinguere soleant, ut constat ex distinger, satisque elaboratè deductis per *Marin. disc. resol.* 189. ubi, felici quidem stylo, compendiosè deduxit omnia, quæ per primarios Italianos viros deducta fuerunt in celebri causa successione Principatus Venasri, & Comitatus Celani, à qua omnium ejus fortunam mutatus est, adeo ut dici possit, quod ibi materia magistraliter tractata sit, utpotè continens succum omnium eorum, quæ per magis insignes viros, non solum illius Civitatis, & Regni, sed etiam Curie Romanæ, aliarumque Italianæ Civitatum, elaborata fuerunt; at tamen (brevisserim exponendo) ut plurimum hujusmodi controversiarum

De L. UCA
de
Testamentis
et
C. VI
9

experimentum dedit, quod genuina veritas ea esse videatur, quæ insinuat supra *disc. 1.* & in aliis, quod si ista sit quæstio potius facti quam juris, ideoque non apta recipere generalem uniformem determinationem, sed singulorum casuum decisio pendeat ab eorumdem particularibus, ac individuis circumstantiis, quæ uno, vel altero modo verisimilem utriusque contrahentis, renunciantis scilicet, & renunciatarii voluntatem suadeant, quia nempe renunciatarii probabiliter renunciationem à filio, vel forore procurare voluerit, ut aliis conjunctis, quamvis remotioribus, ex iusta, & rationali causa, etiam intestata successio deferatur juxta ponderationes, de quibus *dicto disc. 1.* Vel e converso.

Ad id autem indagandum, aequaliter conferre solet consideratio causæ, ob quam renunciatio sequatur, an scilicet, sit ob ingressum in Monasterium vel ob nuptias carnales, ut primo casu facilius utriusque contrahentis voluntas præsumatur pro qualitate extinctiva, seu realitate (ita improprie dicta,) Ex parte renunciantis scilicet, ut non in gratiam potius unius quam alterius id egerit, sed amore Dei, ac vitæ cælestis, ad quam ut expeditior fieret, temporalia à se omnino abdicare voluerit, seque mortuum Mundo facere; Renunciatarii verò, dum verisimile est, ut voluerit, ejus successione, ac bona, deferri potius ad conjunctos, quamvis remotiores in sæculo existentes, quam ad renunciantem Religiosum, cum in effectu, non ad ipsum, sed ad Monasterium penitus extraneum, successio deferri dicatur, ut advertunt *Roviv. conf. 43. num. 7. & conf. 44. lib. 1. Merlin. controv. 5. lib. 1. de Marin. dicta resol. 189. num. 22. 190. num. 6. cum seqq. & 191. num. 4. Orthob. dicta decis. 10. in Romana hereditatis de Toscanellis 31. Maji 1649. coram Melio cum concordantibus disc. præceden.*

In illis autem, quæ in sæculo nubunt, præsumptio est in oppositum, quoniam cessantibus filiis, seu fratribus, vel aliis verisimiliter à renunciatario magis dilectis, & in quorum gratiam de communis usu hujusmodi renunciationes à feminis nubentibus procurari solent; Ac etiam cessante dispositione, ob ejus libertatem, ut supra pariter renunciationes procurantur, tunc ex verisimili utriusque contrahentis voluntate, sub renunciatione, quantumvis ampla, & in forma extinctiva, seu reali concepta, casus dicendus est non comprehensus, ut ex magistrali, ac recepto consilio *Baldi 437. num. 2. l. 2. aliis pluribus cumulatis probant Roviv. conf. 23. num. 21. lib. 1. Apont. dicto conf. 39. de Marin. dicta resol. 189. per totam. & 191. num. 4. & sequen. cum aliis dicto disc. 1. & in aliis.*

Hinc proinde qualitas nuptiarum carnalium, vel spiritualium, juxta dictam communem, ac frequenter receptam distinctionem, non importat per se necesse qualitatem extinctivam, vel respectivè translative, sive ut alii dicunt, personalitatem, vel realitatem, quoniam stare simul possunt, ut renunciatio facta per nubentem in sæculo sit purè, ac simpliciter extinctiva, quam aliqui improprie dicunt realem, quodque facta per ingredientem Monasterium sit solum translative, seu improprie personalis, ac propterea, una, vel altera qualitas, consideranda est ad metiendam voluntatem, istamque uno, vel altero modo facilius, & cum minoribus, vel respectivè majoribus argumentis præsumendam, ut apud allegatos; apud quos, ac etiam apud *Altagrad. jun. controv. 27.* reprobata habetur opinio *Caroli Antonii de Puteo in consilio unico post consilia Oddi, & Menoch. conf. 6.* volentium, ut renuncians, quamvis occasione nuptiarum carnalium, simpliciter, ac indefinitè per alios quamvis remotiores à succes-

sione excludi debeat.

Ista igitur theoretica ita constituta; quatenus pertinet ad applicationem ad hanc facti speciem; in primis agebatur de renunciatione facta per nubentem carnaliter; ac etiam ex instrumento renunciationis non constabat, quod renunciatum fuisset intestatæ successioni ipsiusmet renunciatarii, quoniam, licet mentio fieret etiam de fraternis; attamen id verificabile erat in successione, ac bonis Julii Cæsaris alterius fratris, jam defuncti, unde propterea benè intrabant firmata in *dicta decis. 346. Dunozett. aliàs 543. par. 5. rec.*

Et clarius, quia renunciatio clare concepta erat in forma translative, & per viam donationis, quo casu (ut supra) res est indubitata pro excludenda comprehensione successione ipsiusmet renunciatarii, cum hæreditas propria sibi ipsi donari non possit.

Illæ verò verba, ut renunciatio cesseret perpetuò efficax, ac realis, & realissima, (& in quibus totum erat fundamentum scribentium in oppositum,) pariter, imò in satis ampliori formula continebantur in dicto casu tractato per *Marin. dicta resol. 189. in principio,* ubi verba præcisa illius renunciationis registrantur; & tamen contrarium decisum fuit, ex ea congrua ratione, quod in quibuscumque humanis actibus, non cortex & figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debet.

Ac etiam quia, erroneum est dicere, ut verbum, seu terminus realitatis per se necesse importet qualitatem, purè, ac simpliciter extinctivam, quæ ita tollat omnino de medio personam renunciantis perinde, ac si non esset in rerum natura, dum verba prædicta, rectè verificari possunt, atque operativa remanent in ordine ad tertium, & quartum casum supra exemplificatos, & ad quos, vel similes effectus, hujusmodi cautela introducta est, adjiciendi hanc verborum amplitudinem.

Potissimè verò ex duplici circumstantia; una scilicet, quod verba prædicta non erant in capitulis matrimonialibus, quorum substantia attendenda est, non curata majori amplitudine verborum per Notarium in instrumento apposita, nisi quatenus hæc deserviat pro majori robore, ac observantia, & firmitate illius substantiæ, quæ in capitulis habetur, sæpius in ista, & omni materia advertitur; & altera, quod verba prædicta non erant in parte dispositiva, sed in clausulis executivis adjectis pro ejusdem renunciationis observantia, & ne unquam contra renunciatarium, vel habentes causam ab eo, renuncians ad bona, vel jura renunciata regressum habere posset.

Longas quoque distinctiones, ac allegationes retextebant Scribentes in contrarium, super ea distinctione, an ageretur de juribus, ac successione delectis, vel de deferendis, ut primo casu verificabilis esset renunciatio translative aliàs personalis nuncupata, In altero autem non caderet nisi extinctiva, aliàs realis, ex deductis per *Montan. controv. 10. nu. 5. Donat. de renunc. cap. 50. n. 28.* verum, ultra quod ista distinctio non subsistit, cum etià futura successione spes per viam venditionis, seu donationis, aut alterius similis contractus in commercium deduci possit, ut frequenter habetur *hoc tit. præsertim d. disc. 6.* & in decisionibus in ea causa editis, non videbatur qualis in proposito esset istius distinctionis effectus, cum illa ad alios fines, seu effectus adhiberi soleat.

Atque hinc edocemur, quàm erroneum sit, cum solis generalitatibus conclusionum, vel doctrinarum, ac decisionum in his materiis procedere, ut *disc. 1.* & in aliis advertitur, cum in hujusmodi quæstionibus, quæ sunt potius voluntatis, ac facti, ex istius circumstantiis decisio, prudenti, beneque regulato arbitrio desumenda sit.

ROMANA

**ROMANA
FIDEICOMMISSI
DE STECCATIS**

P R O
FRANCISCO ANT. ZAMBOTTO
ET HIERONYMO CLEMENTINO

C U M
MONASTERIO SS. DOMINICI
ET SIXTI.

*Casus variè decisus per Rotam, postea in
parte concordatus.*

De eadem materia renunciationis factæ per moniale, an sit realis, vel personalis, ad effectum, ut cessata persona contemplata, cessare debeat, necnè; Et de alia distinctione renunciationis translativæ, vel extinctivæ; Et an renunciatio capiat fideicommissa.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 **F** Prima resolutio in alia causa super hac renunciatio-
tione.
- 3 Resolutiones in ista causa.
- 4 Distinguntur puncti causa.
- 5 An renunciatio capiat certas successiones.
- 6 De eodem, & an enumeratio specierum restringat.
- 7 Quod debeat attendi substantia voluntatis.
- 8 In quo differant scholastici à forensibus.
- 9 De particulari circumstantia, qua consideratur in re-
nunciatione monialium.
- 10 Quod amplitudo verborum, vel restrictio renuncia-
tionum proveniat à Notario.
- 11 De renunciacione hereditatis certe persona.
- 12 Damnatur stylus procedendi cum formalitate ver-
borum, & significationibus grammaticalibus.
- 13 Damnatur stylus adhibendi linguam latinam in in-
strumentis.
- 14 De realitate renunciacionis factæ à moniali.
- 15 An & quando id procedat.
- 16 Renunciatio non capit ea, quorum haeres extraneus
renunciarius sit incapax.
- 17 Spes futurae successions potest credi.
- 18 Quod renunciatio esset personalis.
- 19 In generali renunciacione non veniunt prohibita.
- 20 Declarantur conclusiones, de quibus nu. 16. & 19.
- 21 De eadem declaratione super alienatione commodi-
tatis.
- 22 Monasterium ex persona Religiosi, quando succedat
in fideicommissis.
- 23 De eadem personalitate, de qua num. 18.

D I S C. I V.

Uscptis per Marcum Antonium Tuscanellam ex Hippolyta Steccata uxore, tribus filiis, nempe Maria Virginia, Constantia, & Curtio; Cum prima in Monasterio SS. Dominici, &

Sixti, professionem emittere vellet, confectam fecit amplam renunciacionem Marco Antonio patri dicitur de bonis, ac successibus patris, matris, avitis, fraternis, patrum, & aliorum. tam ab intestato quam ex testamento, vel fideicommissis &c. Defunctisque prius Curtio, deindeque, tam patre, quam matre, (in qua consolidatum erat ex persona Ludovici ejus patris fideicommissum à Petro Paulo dicti Ludovici patre ordinatum,) Hinc orta est inter Constantiam in saculo nuptam, ac praetam fororem monialem, seu ejus Monasterium controversia, praesertim super intestata successione Marci Antonii patris; Introductaque causa coram Vicaria de voto Rota: curam Melio sub die 31. Maii 1649. in causa intitulata *Romana hereditas de Tuscanella*, Constantia favorabilis resolutio prodit, qua ansam dedit concordia.

Defuncta verò postmodum Constantia sine prole, instituto haerede Hieronymo Clementino secundo viro; Cum eadem, adhuc vivens per concordiam initam cum Francisco Antonio Zambotto ad dictum fideicommissum vocato, sibi appropriatis, ac extractis aliquibus bonis, ex causa quarundam detractionum, fideicommissi praeventivam restitutionem fecisset dicto Francisco Antonio, contra istum, Monasterium praedictum ex persona dictæ monialis, ad fideicommissum abique dubio prius vocata, iudicium instituit in Rota coram Bourlemont, atque sub die 10. Februarii 1662. favore Francisci Antonii prodit resolutio, qua deinde revocata fuit per contrarias resolutiones favore Monasterii sub diebus 15. Junii 1665. & 4. Februarii 1667. deindeque eventum est ad concordiam, firma remanente lite, cum Hieronymo Constantia haerede, occasione bonorum ut supra, à fideicommissis extractorum, istaque causa adhuc pendet in eadem Rota sub diversa intitutione *Romana bonorum*, de qua sub tit. de iudic. vel sub altero de fidei, in supplemento.

In his autem disputationibus; Cum fideicommissum esset litterale, atque secluta renunciacione, extra controversiam pariter esset prior vocatio dictæ monialis, dum Franciscus Antonius descendens à testatore per filiam feminam subsidiaie vocatus erat, post defectam descendendam dicti Ludovici filii masculi; Hinc prouide quælibet consistebat in operatione dictæ renunciacionis, Eaque duas habebat partes, vel punctos; Primò nempe, an istud fideicommissum sub ea comprehensione esset, Et secundo, posita comprehensione ad favorem filiorum, ac descendendum Marci Antonii patris renunciacionis, an istis defectis renunciatio esset resoluta.

Primus punctus, nullum continebat juris articulum, adeo ut determinatio, uno vel altero modo facta, de iniustitia positiva redargui posset, dum tantum consistebat in nudo facto deducto ex renunciacionis verbis, sive ex eorumdem verborum interpretatione, circa quam utpote ex iudicantis arbitrio, vel intellectu pendente, certum iudicium desuper constitui non valet, ob humanorum ingeniorum varietatem, ob quam indices experimur, ut data etiam æquali peritia, & integritate, id quod uni videtur album, alteri videatur nigrum, Ideo que in huiusmodi ambigua voluntatis quaestio-
nibus, rectè, ac frequenter praesertim
causarum fatum, quod in eo consistit, ut
Iudicium ingenta unam, vel alteram capi-
ant interpretationem, quamvis, summa inte-
gritate

gritate accedente, nulla concurrat operatio voluntatis, sed ea solum sit intellectus (ut revera semper, vel saltem frequentius, contingit in Rota, aliisque primariis, & qualificatis Curia Tribunalibus, à quibus etiam levissima, & remota fordiium, seu corruptelæ suspicio omnino abest.)

Cum etenim in renunciatione enumerata essent parentum, avorum, fratrum, patruorum, ac aliorum successiones; Ista verò fideicommissaria successio esset proavi, idcirco cadebat compræhensionis quasiotio; In quâ tamen, mihi (pro Francisco Antonio fideicommissario scribenti, ac etiam pro Hieronymo, qui illi pro ejus jure adharebat,) reflectendo ad solam veritatem, probabilior videbatur intellectus primo loco traditus, pro compræhensione, quoniam cum præcederent verba generalia, omnium successioum compræhensiva ibi, *successiones quasunque ascendentium, & alias quasunque, in quibus ipsa renunciatus succedere potuit, vel poterit;* Hinc proinde intrat regula, quod subsequens enumeratio specierum, demonstrativè potius, quam taxativè, seu restrictivè apposita censetur, ideoque non corrigit, neque restringit præcedens genus.

Magisque, pro meo judicio, stringebat pluries in præcedentibus insinuata propositio, quæ hujusmodi quasiotio ambigua voluntatis, perpetua est, ac primaria regulatrix, ut substantia veritabilis voluntatis, non autem verborum cortex, seu formalitas, vel nuda grammaticalis significatio attendi debeat, quoniam innotari in rigore verborum pertinet ad grammaticos, & pedagogos, non autem ad Jurisprudentiæ professores.

Atque in hoc differunt scholastici à forensibus, quod primi, juris scientiæ tantum, cum ingenii acuminè vacant; Alii verò jurisprudentiæ, atque cum maturo judicio potius, quam cum ingenio, & subtilitatibus procedant, ideoque merito dicitur jurisprudentia potius quam juris scientia.

Cum etenim ageretur de renunciatione faciendâ per monialem, quæ Mundo mori debebat, adeo ut, quæcunque successiones, verè, ac spectato effectu, non ipsius, sed Monasterii extranei utilitatem percuterent; Potissimè autem, ubi (ut in Curia,) recepta est opinio Canonistarum super immediatâ Monasterii successione, nullatenus curato assensu, vel dissensu ipsius personæ professæ, cujus ratione successio differatur; Hinc proinde nulla suppetebat congrua ratio, seu verisimilitudo, ob quam, curando renunciationem aliarum successioum, ista compræhendi non debuissent.

Potissimè verò stantibus dictis verbis generalibus omnium compræhensivis; Specierum etenim enumeratio, (ut pluries in praxi expertus sum,) provenire solet ab ineptis cautelis Notariorum, qui cum imperiti sint, volentes se facere peritos, aliqua pro cautela addunt, quæ potius nocent; Ut præsertim frequens, peneque quotidiana praxis docet in illis exiguis legatis, quæ fieri solent filiabus dotatis, quæ per Statutum à successione exclusæ sunt, adiciendo titulum institutionis, seu faciendõ mentionem legitima, juxta ea, quæ habentur *sub tit. de legitim. & de vrad.* præsertim *disc. 3. & 4.* cum pluribus similibus, quorum unum habetur, præsertim *sub tit. de Regal. disc. 105.*

Non omnis enim specierum enumeratio, ita in verbis attendi debet; Ut ultra plura similia, quæ desuper ponderari possent, habemus in hac speciali materia renunciationis, quoniam prohibitum

est eam fieri de hereditate certæ personæ viventis, quæ absque ejus consensu usque ad mortem perseveret; Secus autem ubi fiat de quibuscunque successioibus, etiam futuris personarum viventium; Isteque casu, si genus præcedat, deindeque aliquarum personarum specialis mentio fiat, non per hoc intrat regula prohibitiva, cum id demonstrativè, seu majoris expressionis gratia factum censetur, ut advertitur infra *disc. 16. & alibi.*

Ideoque semper damnabile, pro meo sensu, censui stylum, in judicando, vel consulendo, procedendi cum verborum formalitatibus, eorumque grammaticalibus significationibus, quoties probabilia non accedant argumenta, ut ea verba studiosè, atque ex partium præordinata voluntate adjecta sint; Potissimè, verò, ut advertitur supra *disc. 1. & alibi,* ubi, pro damnabili potius, quam pro commendabili stylo, mulierum, ac idiotarum contractus, vel dispositiones in latina lingua per Notarios extendantur.

Quo verò ad alterum hujus causæ punctum, an scilicet, posita hujus successiois compræhensione; Stante quod renunciatio facta erat Marco Antonio patri, ac etiam Curtio fratri, utroque, eorumque etiam descendenti defectis, ista renunciatio resoluta censenda esset, tanquam ex cessantibus personis contemplatis; Quamvis ego Scribens pro remotiore de diverso genere ad fideicommissum vocato, insisterem in jam firmatis in dicta alia causa usque ab anno 1649. *coram Melio,* in qua non scribebam, super hujus renunciatiois realitate, deducta ex pacto de non petendo, ac verborum amplitudine, & fortius ex jam in præcedentibus insinuata distinctione, inter renunciations factas per ingrediens Monasterium, & illas, quæ fiunt per nubentes in seculo, ut prima species realis, ac omnino extinctiva censenda esset, faciens renunciantem mortuum, quasi quod non unius, vel alterius personæ intuitu, sed ex motivo spiritus, ut temporalia abjicerentur, facta censetur.

Attamen, reflectendo ad veritatem, in hac parte probabilior visa est succumbentia, potius quam victoria; Tum ex ponderatis dicto *discursu 1. & in aliis,* ut ista distinctio, spectato communi usu, quoties agatur de Monasteriis, vel Religionibus capacibus in communi, cum quadam etiam permissiva, seu conniventis administratione, ac dispositione in particulari, continere videtur piam meditationem, in praxi forte verificabilem antiquis temporibus, in quibus nostri majores scripserunt, quando Religionum tanta multiplicatione, ac relaxatione, seu communitate non vigente, non nisi ex solo fervore spiritus, Religionum, ac Monasteriorum ingressus sequebatur; Secus autem hodiernis temporibus, quoniam dicta capacitatis circumstantia accedente, ista distinctio verè idealis videtur; Ideoque pro sola legaleica simplicitate admittenda est; Bene tamen est considerabilis, in ordine ad regulandum, non quidem renunciantis voluntatem, sed potius illam renunciatarii, ut aliis filiis, vel etiam agnatis transversalibus prudenter bona deferantur, ut dicto *disc. 1. & in aliis* advertitur.

Et clarius quoniam, cum verisimiliter pater renunciatarius non cogitaret ad tristem, ac insperatum eventum extinctionis propriæ descendentiæ masculinæ, & femininæ, probabiliter sperandæ ex duobus filiis utriusque sextis carnalibus nuptiis destinatis; illi autem de alter

ro genere subsidiariè ad fideicommissum vocato, sibi essent omnino ignoti, ac penitus extranei; Hinc proinde rectè adaptabilis remanebat magistralis theorica Barthol. in l. qui Roma §. duo fratres ff. de verbor. oblig. num. 24. & in l. Gallus §. & si perempta num. 4 ff. de liber. & posthum., de qua habetur particulariter à eodem disc. sequenti, quod scilicet noluisse propriam filiam, quamvis monialem, excludere, ut locum aperiret penitus extraneis, ac ignotis; Ideoque juxta dictam theoreticam, utriusque renunciantis scilicet, ac renunciatarij voluntas verisimiliter deficere videbatur, ac propterea, in hac parte; posteriores resolutiones magis placuerunt, atque probabiliore visæ sunt.

Non placuerunt autem in altera parte, in qua excluditur etiam jus Hieronymi heredis mediati dicti Marci Antonii renunciatarij, quoniam renunciationis tenor ostendebat, ut illa, non solum concepta esset in forma extinctiva, seu abdicativa, (cum ista esset solum verificabilis respectu Marci Antonii patris in propria ejus successione, & legitima,) sed etiam in forma translativa, atque per speciem donationis, per quam receptum est, ut etiã spes futurarum successio- num, potissimum verò earum, quæ trahant originem à causa de præterito, in extraneum transferri possit ad textum in l. spem Cod. de donat. cum concordantibus, de quibus infra in Romana fideicommissi disc. 6.; Et consequenter, quod ista successio caderet sub donatione ad commodum heredum dicti Marci Antonii, pro quibus quoque ipsè stipulatus fuerat.

Adversus hoc fundamentum, scribentes pro Monasterio, duo deducebant, quæ per Rotam in posterioribus decisionibus amplexa fuerunt; Primo nempe, quod ista renunciatio facta esset, intuitu, & contemplatione etiam Curtij fratris, qui domum, ac agnationem conservaturus, & propagaturus erat, ideoque tanquam personalis, cessata persona, cessaverit, atque proficere, non deberet heredi extraneo, juxta auctoritates latè in decisionibus (foras præter necessitatem) cumulat.

Et secundo, quod cum fideicommissum contineret strictissimam prohibitionem alienationis, sub pena caducitatis, ita intraret altera regula, seu conclusio de jure vera, atque in eisdem decisionibus plenè exornata, de qua, etiam infra disc. seq., ut in generali dispositione, vel renunciatione non veniant bona prohibita, & ex quorum alienatione, vel cessione incursum poenæ sequi potest, & de qua habetur etiam sub tit. de feud., & sub altero de emphyteus.; Ac etiam in proposito hypothecæ generalis non comprehendens ex hac ratione bona jurisdictionalia, aliaque prohibita, habetur sub tit. de credito disc. 13. & 151., cum similibus.

Quamvis etenim ista conclusio, in abstracto de jure vera sit; Attamen fallacia videbatur in applicatione, quoniam cum agatur de hujusmodi renunciationibus generalibus, quibus danda est operatio possibilis, seu compatibilis, undè propterea non intrat incompatibilitas, quæ cadit, quando de certa rei vera, & omnimoda alienatione agatur; Hinc proinde, renunciatio verificabilis, ac operativa remanet, in fructu, seu commoditate, quæ etiam in prohibitis transferri potest in extraneum, remanentibus penes pacem, dominio, ac possessione, ex iis quæ habentur pluries deducta sub dicto tit. de feud. præsertim disc. 61. & sequ., & sub tit. de emphyt. disc. 44., & dicto disc. 13. & 151. de cred., atque docet praxis quotidiana in fortioribus ter-

minis pensionum ecclesiasticarum, ut in sua materia sub tit. de pensionibus; Ita enim successio rectè substantiatur in persona vocata, ejus tamen commodum, (ut nudifacit est,) ad renunciatarium pertinet.

Et licet replicaretur, atque in decisionibus admittatur, quod ob effrenatam prohibitionem, utque ista species alienationis admittenda sit; Attamen id verè nullum, nec facti, nec juris fundamentum habere videbatur; Verius autem subsistere videbatur dilemma, quod ego deducebam, cui tamen ultima decisio respondere conatur, sed responsio non satisfacit, quod scilicet; Aut ista est simplex prohibitio expressiva ejus, quod de jure tenet, pro illo majori effectu, qui resultare solet, nisi prohibitioni legis, accedat etiam altera hominis, ut in sua materia sub tit. de fidei.; Et tunc nil prohibet, dictæ commoditatis, vel utilitatis alienationem, ipsius renunciantis jure durante; Aut prohibitio est talis, ut suadeat etiam prohibentis voluntatem, ut bona, verè, ac de facto, semper remaneant penes personas de sanguine, juxta casum de quo disc. seq., & tunc Monasterium remanebat incapax succedendi etiam durante vita monialis, juxta distinctionem de qua sub tit. de fideicommiss. disc. 63. & seq.

Minus solida quoque videbatur altera responsio, super personalitate, seu restrictione renunciationis ad personam fratris, ejusque descendendum, cujus respectu soror, abstinendo à speratis successio- nibus, se extraneam facere voluerit juxta firmata in Mariscana successione 4. Februarii 1665. causa Emerix edita in casu, de quo supra disc. præced. cum qua in ultima decisione nimum processum fuit; Tum quia, verba contrarium expressè probare videbantur, ob stipulationem pro herediis, & successoribus quibuscumque; Tum clariùs quia inanis, ac fatua fuisset renunciatio, de qua non oportebat sollicitudinem aliquam habere, dum etiam in illa, stante statuto 145. Urbis, renuncians exclusus remanebat, nullumque jus habebat in concursu fratris, ejusque filiorum; Ideoque istud personalitatis motivum, esset rectè considerabile, in casu innotata successione, & ne ob omnimodam realitatem locus fieret remotioribus juxta casum, de quo in dicta Mariscana dicto disc. præced. non autem ubi agatur cum eo cujus favore renunciatarium, vel ejus heres disposuerit juxta deducta infra disc. 6. Atque in hoc mihi videbatur, quod consisteret acquiescentium, quodque propterea resolutiones in hac parte parum probabiles essent.

ROMANA

S E V
VRBEVETATA SVCCESIONIS
P R O
CATHARINA ARDICIONA
C V M
HERCVLE MISSINO.

Casus decisus per Rocam pro Herede,
postea concordatus.

De eadem materia renunciationis factæ
per

per foeminam carnaliter nubentem, an capiat fidei commissum, quod contineat strictam, ac poenalem alienationis prohibitionem.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
- 2 Resolutiones causae.
- 3 Impugnantur, & de ratione.
- 4 Renunciatio non capit ea, quorum haeres extraneus renunciarij sit incapax, ideoque resolvitur.
- 5 Super ea conclusione, & an procedat etiam in bonis fideicommissariis.
- 6 De eodem pro affirmativa ut capiat.
- 7 Quod non possit dari certum iudicium in causis, ideoque excusentur Advocati.
- 8 De varietate iudicandi super eodem puncto.
- 9 De materia comprehensivis renunciatiouis, & an veniant fideicommissa.
- 10 Renunciatio facta per puellas occasione matrimonij carnalis, vel spiritualis, an & quando subjaceat lesioni, vel nullitati &c.

D I S C. V.

Resupposita facti serie, de qua in hac eadem causa sub tit. de fideicommiss. disc. 104. Postquam Hercules reus, ac possessor succubuit in puncto fideicommissi, convolavit ad alterum renunciatiouis, quam occasione nubendi, Catharina fecerat fratri; assumptaque proinde disputatione super dubio, an obstaret renunciatio, sub diebus 3. Ianuarij 1661. & 22. Maij 1662. coram eodem Albergato, affirmativae prodierunt resolutiones, eumque inter unam, & alteram disputationem, admissi fuissent ad causam Tarusii ejusdem Catharinae filii, ut potè vocati ad fideicommissum poenale, quod ob alienationem eorum favore apertum erat, eadem die 22. Maij 1662. pro ipsis responsum fuit, idque ansam dedit concordiae, per quam controversia finem habuit.

Mihi, tam pro Catharina, quam pro filiis scribenti, reflectendo ad solam veritatem, etiam post causam sopitam, nulla ex his resolutionibus placuit, etiam hac posterior, quae me scribente obtenta fuit; credebam etenim, quod vel renunciatio Catharinae obstare non deberet, ut potè per fratris renunciatiarii mortem resoluta, vel quod si obstaret, adeo ut operativa esse posset ad favorem haereditatis extranei renunciatiarii, purificatū non esset fideicommissum poenale ad favorem substitutorum durante vita Catharinae, propter dilemma, quod mihi videbatur clarū.

Aut enim renunciatio importare dicebatur formalem alienationem ipsorum bonorum per fideicommissentem strictissimè prohibitam, explicata voluntate vera, ac effectiva permanentiae ipsorum bonorum penes descendentes vocatos; aut non, quia nempe importaret cessionem commoditatis compatibilem cum prohibitione alienationis juxta insinuata disc. precedenti.

Si non importabat formalem alienationem prohibitam, adeo ut ulteriori substituto non opponente, extraneus haeres renunciatiarii, iurium renunciatorum capax esset; & tunc de consequenti resultabat, quod nulla adesset contraventio, ideoque improbabili esset resolutio favore substitutorum.

Card. de Luca Pars III. de Renunciat.

Si verò dictam prohibitam alienationis speciem importabat, undè propterea poena locus fieret, in exclusionem, tam renunciantis, quam renunciatiarii; & tunc dicebam, quod intraret pro meo iudicio solidum, beneque applicabile motivum eodem disc. precedenti insinuatum deductum ex theorica Barr. in l. qui Romae §. duo fratres num. 24. ff. de verb. oblig. & in l. Gallus §. & si parente num. 4. ff. de liber. & posthum. & conf. 58. in 3. dub. lib. 1. quod scilicet renunciatio, quantumvis ampla, etiam deducendo ad speciem bona prohibita, & differentia, ubi facta sit personae capaci, ex verisimili subintellecū utriusque voluntate intelligenda venit, respectu huiusmodi bonorum personalis, restricta scilicet ad ipsum renunciatiarium, ejusque descendentes, vel alios ab eo causam habentes, qui sint capaces, non autem, ut ob incapacitatem extranei haereditatis, ita aperiretur locus remotiori, vel extraneo, absque aliqua renunciatiarii, vel ejus haereditatis utilitate, contra ejusdem verisimilem voluntatem, & consequenter, ut dicta renunciatio cesset, seu resolvatur; dictamque Barr. theoriam communiter DD. sequuntur ex iis, quae ceteris relatis habentur apud Honded. conf. 36. lib. 1. Bero conf. 97. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 73. cum seqq. Surd. conf. 446. num. 13. & conf. 517. num. 14. cum seqq. Cypriac. contr. 4. num. 19. & seq. Schrader. de feud. par. 8. cap. 5. num. 27. Fulgin. de emphyt. tit. de renunc. quest. 2. num. 1. cum seqq. Rot. decis. 186. par. 3. rec. & insinuatur pluries sub tit. de feud. & sub altero de emphyt. atque post has disputationes firmatur in duabus ultimis decisionibus editis in Romana fideicommissi de Steccatis, de qua disc. precedenti.

Et quamvis Scribentes in contrarium (inter quos erat unus doctissimus quidem, adeo ut in parte doctrinali, atque individuorum notitia ob magnos inexplicabiles studij camerarii labores non cognoverim majorem, merè tamen pragmaticus, super nuda doctrina, insisterent, in eo, quod, tam Bartolus, quam alij superius allegati, ac ceteri apud eos, loquantur in terminis feudilibus, vel emphyteoticis, ne scilicet fieret locus devolutioni ad favorem domini, vel successioni ad favorem remotioris agnati, vigore investiturae in forma pacti, & providentiae, non autem in terminis fideicommissorum, in quibus de conclusione plene agit Odd. de fideic. quest. 11. n. 118. & seqq. ubi plura deducendo hinc inde, nil decidit, sed remanet incerto, vel dubio.

Nihilominus ista responsio, quae aliquem recepit plausum, pro meo iudicio, omninò contemptibilis videbatur, indignaq; aliquo discursu, quoniam punctus non est in peculiari lege, vel in peculiari natura feudi, vel emphyteusis, sed est in ratione verisimiliter deficientis voluntatis, quae capit omnia, quibus ea congruat, sive ubi idem resultet effectus; istamq; inspiduram nimium frequenter experiri occasio praebuit ob hunc detestabilem pragmaticum abusum immorandi in cortice, seu litera doctrinarum, ut praesertim in casu, de quo sub tit. de credito disc. 13. & 151. & in aliis, ideoq; frequenter, (sed semper utiliter, & opportunè,) eandem declamationem repetere oportet.

Postmodum verò in his terminis fideicommissariis id agnovit, ac firmavit quoq; Rota in supra insinuatis decisionibus editis in casu, de quo disc. precedenti, in cujus disputationibus, ego, qui contra renunciantem, pro renunciatiouis efficacia scribebam, non negabam conclusionis veritatem, sed ejus congruam applicationem, in casu, & ad effectum de quibus agebatur, cum in reliquis eadem sit ratio, ideoq; non videtur, cur eadem esse non debeat juris dispositio.

B

Quamvis

Quamvis etenim, ob omnimodam unionem, inter matrem, & filios, in isto casu effectus esset idem; nihilominus eadem resolutio, ita intrare debuisset, si dicti substituti fuissent de diverso genere, nullamque connexionem cum matre habuissent, unde propterea intrare debuisset dictum absurdum, quod bonis privati remaneret, tam renuncians, quam renunciarius, ut aperirentur extraneo, quo nil improbabilis.

Hinc autem, combinando istum casum, cum altero de quo dicto *disc. procedenti*, edocemur, quam varia sint hominum iudicia, varique, ac incerti causarum eventus, ad quod reflectere deberent Morales, quando penitus ignorando quid dicant, loquuntur de Advocatorum, ac forensium conscientia, ut insinuatur etiam *sub tit. de fideicom. disc. 179.* & alibi pluries, praesertim *sub tit. de iudic.* in relatione, & praxi Curia, occasione agendi de Advocatis, & Curialibus.

Siquidem in eodem articulo, eademque fideicommissariorum bonorum specie, cum eadem circumstantia prohibitionis alienationis, in isto casu resolutum fuit contra renunciante, & in praecedenti pro eo; cum tamen res potius esse debuisset in oppositum, dum in isto casu agebatur de renunciatione facta per nubentem in saeculo, quae iuxta generales propositiones, pluries in praecedentibus insinuat, strictius intelligenda est, magisque personalis; ibi verò facta occasione ingressus in Monasterium, quae latiore habet interpretationem, atque realis potius praesumi solet.

Actum quoque fuit in his disputationibus de de eodem puncto comprehensionis, de quo dicto *disc. procedenti*, an scilicet sub renunciati one facta successione, venirent illa, quae aperiantur ex causa fideicommissi; & quamvis ego, more Advocati, plura deducere pro non comprehensione, deducendo, atque plenè cum allegationibus exornando vulgarem propositionem, quod renunciatio dicitur stricti iuris, ac strictissime intelligenda est; ponderando etiam differentiam, quae datur in iure, inter spem futurae successione, quae nullam trahat causam de praeterito, ut sunt merè eventuales, ac speratae bonorum indifferentium testata, vel intestata successiones; & inter istam spem antiquorum fideicommissorum, trahentem causam de praeterito, & super quibus, ac similibus propositionibus, pro confucto incepto stylo, superfluae chartarum repletiones fieri solent; attamen reflectendo ad veritatem, (partibus pro consuetudine insinuatam) credebam, quod hoc motivum non subsisteret, quodque in hac parte resolutiones remaneret probabiles; tum quia verba erant nimium ampla, ideoque attempta etiam litera, seu grammaticali significatione, huiusmodi comprehensionem probabant; tum etiam, & pro meo sensu fortius, attenta substantia voluntatis, quae in hoc principaliter attendi debet, ut *disc. proced.* & in aliis advertitur, ac plenè, pluribus pro stylo relatis, in terminis comprehensionis fideicommissi sub renunciatione, ac virtuali comprehensione, firmatur in *Romana fideicommissi de Coscariis coram Corrado dec. 161. par. 10. rec.*

Pro ut actum fuit de renunciationis invaliditate, pro qua ex hac parte deducebantur decisiones editae in *alia Urbevetana impress. par. 4. rec. tom. 3. decis. 523. & 724.* verum eodem sensu veritatis retento, (Partibus quoque ab initio insinuato) neque erat solidum fundamentum, cum dictae decisiones in suo casu, ex ejus circumstantiis essent probabiles, utpote continentes renunciationem bonorum, ac iurium jam quaesitorum, seu delatorum, pro nimium incon-

grua recompensa, aliaque accedebant circumstantiis clarum laesionem redolentes, ideoque applicabatur de illa renunciatione, quae pro communi ac laudabili consuetudine Italiae, enunciata per *Romanam Afulanae renunciationis 1. Julii 1652. coram Corrado*, & in aliis, fieri solet patri, & fratribus, à feminis de facto in vitorum familiam transeuntibus, atque ex pro extraneis reputari solitis, ideoque eis sufficere debeat congrua dos, quae dari dicitur, tanquam futurarum omnium successione praeventivum pretium, seu emolumentum, ideoque magna differentia est inter unum casum, & alterum, totumque propter in huiusmodi quaestione consistit in applicationibus.

Praejudicium autem, quod huic Parti dictae resolutiones producerunt, fuit notabile, quamvis forte crederetur, quod nullum adesset, eo quia effectus eadem dare matri, ac ejus filiis concordibus, quoniam ita oportuit amittere omnes fructus à de mota liti, usquequod determinatum fuit, ut filii venirent ad causam.

ROMANA
FIDEICOMMISSI
PRO
CREDITORIBVS HENRICI
ET FRANCISCI DE VRSINIS
CUM
ISABELLA URSINA
DE CARPINEA.

Casus decisis per Romam pro Creditoribus.

De eadem materia renunciationis facta per sortorem fratribus occasione donationis, an capiat fideicommissa per renunciatariorum obitum purificanda favore renunciantis, adeo ut jurarennunciata, ad extraneos etiam transmissibilia sint; Vel potius renunciatio dicatur personalis, adeo ut per renunciatarium mortem resolvatur; Et incidenter de solemnitatibus, praesertim illa insinuationis, quae requiritur in donationibus, an in huiusmodi renunciationibus requiratur.

S U M M A R I U M.

- 1 **C**asus controversus cum resolutionibus causae.
- 2 De differentia inter decisiones, & disputationes.
- 3 De ratione, ob quam adhibetur titulus, vel nomen Discursum.
- 4 De prohibitionem disponendi de bonis jurisdictionalium in Statu Ecclesiastico.
- 5 Distinguuntur puncti, seu inspectiones hujus causae.
- 6 An, & quando praerim succedat loco rei.
- 7 In generali dispositione non veniant bona alienari prohibita.

2 Quarta

- 8 Quando adesse dicatur, necne in Castris qualitas feudalis.
- 9 Constitutiones Apostolicae super prohibita alienatione jurisdictionalium non distinguunt feuda ab allodialibus.
- 10 Quare feudalia, & jurisdictionalia in renunciationibus soleant exceptuari.
- 11 De conclusione, quod sub renunciacione non veniant ea, quorum haeres extraneus est incapax.
- 12 Quomodo dignoscatur an renunciatio sit realis, vel personalis, sive translativa seu extinctiva.
- 13 Quod eadem renunciatio possit eodem tempore esse translativa, & extinctiva.
- 14 De decis. Achill. ut cessante agnacione contemplata, non per hoc cesset renunciatio.
- 15 Quando donatio ob certam causam resolvatur cessante causa.
- 16 De renunciacione, qua importet solum liberationem renunciantis ab onere.
- 17 Regula ut cessante causa &c. limitatur ubi effectus est consummatus.
- 18 Spes futura successione translative cedi, vel renunciari potest.
- 19 Declaratur, quando ista conclusio procedat.
- 20 De eodem de quo num. 16.
- 21 Ad quem finem frequentius renunciaciones procurentur.
- 22 De insinuatione requisita in renunciacionibus.
- 23 De differentia inter insinuationem de jure communi, & ex statuto Urbis.
- 24 Juramentum facit cessare insinuationem requisitam de jure, non autem illam ex Statuto.
- 25 De differentia inter diversas species insinuationis.
- 26 De Constitutione Aegidiana, & de Carpens, & de differentia inter eas.
- 27 De erroribus pragmaticorum circa doctrinas.
- 28 Quando insinuatio requisita in donationibus, requiratur in renunciacionibus.
- 29 Non sunt assumendae quaestiones juris, ubi tolli possunt ex facto.
- 30 Mulier dotari dicitur de suo, ubi dos sit intuitu renunciacionis.
- 31 Quomodo sit estimandus valor jurium, quaeruntur.
- 32 Insinuatio non intrat in donatione cum onere.
- 33 An in donatione juris querendi requiratur insinuatio.
- 34 De eadem conclusione, de qua num. 18.
- 35 De alia conclusione de qua num. 16.
- 36 Quando renunciatus non dicatur aliquid dare, ac patrimonium minuere.
- 37 Onera & vincula minuunt de valore.
- 38 De insinuatione requisita in remissione proprii juris, quando intret &c.

DISC. VI.

Postquam super puncto fideicommissi, ac super altero Bullae Baronum, ad favorem Comitissae Isabellae prodierunt in Rota coram Verospio, resolutiones de quibus sub tit. de feud. disc. 84. & sub tit. de fideicom. disc. 37. Me, hoc motivum ab initio promovente, succumbentes creditores Henrici, & Francisci dictae Isabellae fratrum, convolarunt ad renunciacionem, quam ipsa nubendo occasione dotis per fratres sibi constituta ad eorum favorem fecerat, atque coram eodem Verospio favore creditorum pro renunciacionis obstantia responsum fuit, sub diebus 3. Decembris 1655. Card. de Luca Pars 111. de Renunciat.

& 9. Maji 1659. ad quarum resolutionum normam expedita sententia, in gradu appellationis confirmata fuit coram Bevilacqua praevia unica decisione sub die 21. Junii 1660. Commissaque denuo per Signaturam pro frequentiori stylo, causa coram Tata, cum clausula confitto quod sit locus Statuto de duabus conformibus, pro istarum executione responsum fuit sub diebus 17. Februarii 1661. & 24. Maji 1662. atque ita causa finem habuit.

Quamvis enim in prima instantia, altera coram Verospio circumferatur Decisio sub die 29. Maji 1656. attamen revera non est Decisio, sed Discursus; quando etenim ob aliquas difficultates vota concordia non sunt, solet quandoque Rota (pro stylo quidem commendabili) demandare causa Ponenti, ut bene recognito facto, Discursum super iis, quae hinc inde urgeant, edat, ut ita partibus, earumque defensoribus ad ejus normam propria motiva comprobantibus, seu melius elucidantibus, atque illa Partis adverse strictè reprobantibus, melior veritatis inquisitio habeatur, ut patet apud Mantia. decis. 247. Peniam decis. 1660. Duran. decis. 285. Bich. decis. 306. & in aliis pluries, ideoque Discursus discreti sunt à decisionibus.

Atque hinc edoctus fui istum Discursuum terminum meis adnotationibus tribuere, atque in forma discursiva examinare veritatem aliquarum forensium quaestionum, ex iis quas in longè majori numero fortè ultra duplum, vel triplum, disputare occasio dedit aliis sub silentio tenebris relictis, quia regulae prudentiales, aut Partium praedicta prohiberent.

In disputationibus autem (& quidem acerrimis) desuper habitis, quatuor fuerunt puncti; Primo nempe cum quaestio esset super locis montium, aliisque bonis provenientibus ex pretio oppidi, seu castri Montis Rotundi venditi in vim Bullae Baronum juxta celebrem decisionem 36. par. 5. rec. ad eod. frequentem enunciata sub tit. de feud. ad materiam dictae Bullae, atque renunciatio contineret exceptionem honorum jurisdictionalium, de quibus prohibitum est disponere per actus inter vivos sine licentia Apostolica per Constitutiones de quibus sub tit. de credit. disc. 13. & 151. ac sub tit. de feud. disc. 62. cum seqq. an dicta loca montium venirent sub renunciacione; Secundo super comprehensione renunciacionis, an scilicet caperet casum fideicommissariae successione per eorundem renunciatariorum obitum aperienda; Tertio in idem, super ejusdem renunciacionis natura, seu qualitate, an scilicet esset realis, vel personalis, seu respectivè translativa, vel extinctiva, ad effectum illius resolutionis per cessationem personarum; Et quarto denum, ubi esset translativa redolens donationem inter vivos, an corrueret ob non adhibitam insinuationis solemnitatem à Statuto Urbis 150. requisitam, sub decreto annullativo in summa excedente ducatos bis centum, qui important hodiernos scutos monetæ centum quinquaginta.

Quatenus pertinet ad primum; scribentes pro actrice dicebant (& bene,) quod absque necessitate assumendi quaestionem pluries insinuatam praesertim sub tit. de emphyt. disc. 58. & sub tit. de credit. discurs. 35. ac etiam pluries sub tit. de feud. an scilicet, & quando pretium succedat loco rei, ejusque naturam assumat; id planum est in pretio obveto ex alienatione castrorum, aliorumque bonorum, quae vendantur per Congregationem Baronum in vim Bullae praedictae, quae ita expressè disponit, ut pluries habetur ad ejusdem Bullae materiam sub tit. de feud. & consequenter posita omnimoda

subrogatione, dicebant quod dictum oppidum, seu castrum, non cadebat sub renunciatione, dum castra, & feuda exceptuata fuerant; in idem deducendo etiam propositionem pluries insinuatam, ut sub genericis dispositionibus non veniant bona feudalia, seu aliis alienari prohibita, ut *ead. disc. 13. & 151. de feud.*

Merito autem istud motivum neglectum fuit, adeo ut post primas disputationes, per eisdem Scribentes, derelictum sit, quoniam feudalis qualitas non aderat, ex jam firmatis per Rotam in *Sabinen. Montis Rotundi coram Cocino decis. 93. par. 5. rec. plures allegata sub tit. de feud. super exclusione propriae, ac strictae qualitatis feudalis in huiusmodi castris & locis, quae per Barones Romanos possidentur; quamvis ad effectum de quo agebatur, id nihil referret, dum stantibus Constitutionibus Apostolicis, de quibus *sub tit. de feud. disc. 62.* & pluribus sequentibus, & *sub dicto tit. de credit. disc. 13. & 151.* idem importat.*

Verum corruerat motivum; ex eo, quod renunciationis tenor clarè comprobabat, ut partim voluntas fuerit facienda amplam renunciationem generalem de omnibus, & quibuscumque bonis, ac iuribus de presenti, vel de futuro competentibus, quodque dicta exceptio, seu praeservativa non percuteret substantiam renunciationis, ut sub ea comprehensa non essent bona feudalia, & jurisdictionalia, ex deficiente voluntate renunciandi, sed solum pro quadam cautela adhiberi solita, ad effectum evitandi penas in eisdem Apostolicis Constitutionibus contentas, quatenus earum prohibitio casum reprehenderet, ut advertitur praesertim *sub tit. de feud. discurs. 85.* & in eadem causa *in supplemento.*

Dicta verò prohibitio in presenti non intrabat, dum renuncians nullum jus de presenti habebat, neque aliquid in renunciataris transferebat, ut infra, sed solum renunciatio importabat remissionem propriae spei incertae, ac eventualis, quod dici non potest ut importet ipsorum bonorum propriam, vel impropria alienationem.

Secundus punctus, pariter modicam habuit difficultatem, quoniam licet bona fidei commissio, aut investitura, vel devolutioni subiecta, ubi praesertim strictam, ac penalem habeant alienationis prohibitionem, sub huiusmodi renunciationibus non cadant, juxta theoriam *Barr. de qua in duobus discursibus proximè precedentibus*; Attamen id procedit, quando urgeat ratio, cui eadem theorica innixa est, quia nempe, data renunciationis operatione, super exclusione personae renunciantis, commodum non esset renunciatarii, vel habentium causam ab eo, sed esset extraneorum, vel remotiorum contra verisimilem utriusque voluntatem; Secus autem, ubi dicti absurdi, seu inverisimilitudinis ratio cesset, quia nempe questio sit cum habentibus causam à renunciatario, in cuius commodum, ac utilitatem, renunciationis effectus redundet absque mixtura tertij extranei, vel remotioris venientis independentè infringendo jus utriusque, ideoque dicebam, quod conclusio esset vera, malè tamen applicata.

Major igitur, ac tota questio fuit super tertio puncto concernente qualitatem, seu naturam renunciationis, an scilicet esset realis, vel personalis, sive translativa, vel extinctiva, pro eodem effectui resolutionis, vel cessationis, ob cessationem personae contemplata, ut in extraneos haeredes, bona, ac jura renunciata transfere facere non potuerint.

In hoc autem puncto, Cum ego, & ceteri pro

parte creditorum Scribentes, convincenter probaverimus, quod ista renunciatio esset quoque in forma translativa; Tum attento contextu verborum, quod scilicet successiones, ac bona, & jura renunciata posita essent in accusativo, non autem in dative, vel ablativo, juxta distinctionem, de qua habetur in precedentibus, ac etiam infra in *summa. na. disc. 8. & in decis. 631. Bihni*, quae in ea causa de tempore istarum disputationum jam edita erat, Cuius causa mihi in ea scribendi impulsus dedit, addendum spiritum causae penè mortuae; cum etiam ob clausulas ponens, dans, transferens &c. ac similes in proposito considerari solitas ex deductis dicti disc. 8.

Respondentibus Scribentes pro aetrice dupliciter Primò nempe quod cum expresse dicerent, quod renunciatio huiusmodi renunciationem faceret erga fratres eorumque filios, ac descendentes contemplatione agnationis, ita in verbis habebatur personalitas adeo ut intraret vulgaris regula texta in *L. ille aut ille ff. de legat. 3.* quod in claris, & expressis non intrent quaestiones, & argumenta.

Et secundo, quod cum renunciari competere bona, & jura duplicis generis, illa scilicet quae sunt, ac de presenti competentia, pro dote de paragio, & alia, de futuro super successibus eventibus, praesertim ex isto huiusmodi, quod per ipsorum renunciatariorum mortem purificari potuisset, ac etiam ab eorumdem intestatam successione, ita sequebatur, quod eadem renunciatio utramque naturam respectivè haberet, transitive, & extinctive; Primam scilicet in bonis ac iuribus jam acquisitis, ac de presenti competentibus, Alteram vero in illis de futuro, juxta distinctionem, de qua *Bald. cons. 437. l. 1. & alius, Montan. cons. 10. & Donad. de renunc. tom. 2. cap. fin. num. 28. cum seq.*

Prima responsio, circa renunciationis causam restrictam ad contentum agnationis, subiecta fuit *cum decis. univ. A. ubi de donat. cum qua (pro stylo deferendi antiquarum decisionum auctoritate) processum fuit, potissime itane eius canonizatione per Rot. mediam dec. 187. par. 1. r. c.* & in aliis, de quibus in huius causae decisionibus, quod scilicet, ubi donans, vel renuncians sibi expresse non consulit de pacto reversionis tunc sola expressio contemplationis hunc effectum non operatur, neque impedit, quin bona, vel jura donata, vel renunciata, transeant ad donatarium, vel renunciatarium haeredes, vel successores, quamvis extraneos.

Ista responsio ita generaliter sumpta, mihi (quamvis more Advocati causae interveniens cum deducerem, nimirum quae laudarem) non placebat, ex iis, quae in materia resolutionis donationis, et cessante donandi causa, ad quam donator expresse se restrinxerit, ubi probabilia accedant argumenta, quod eadem causa non esset solum impulsiva, sed finalis, ac principalis, habentur *sub tit. de donationibus disc. 8. & seq.*

Bene tamen credebam, quod motivum non intraret in hac facti specie, ex eius qualitate, & circumstantiis, dum donatio, seu renunciatio non continebat bona, & jura, quae sive de presenti, sive de futuro ex ipsius renunciantis persona ac jure, transferantur in donatarium, seu renunciatarium, qui ita ipsum renunciantem, vel donantem agnosceret in ejus auctorem, in quibus terminis intrat questio super dicta decis. Achill. cum aliis, de quibus dicta disc. 8. de donat. sed verè ac proprie verisimiliter in casu de quo in celebri *Signina. castrorum dec. 12. 292. de quo in celebri Signina. castrorum dec. 12. 292. de quo in celebri Signina. castrorum dec. 12. 292. de quo in celebri Signina. castrorum dec. 12. 292.* & 323. par. 6. r. c. Sive in altero, de quo *sub*

De LUCA
de
Testamentis
et c.

in. de fideicommiss. disc. 94. & dec. 587. par. 1. & 598. par. 3. rec. & dec. 161. par. 10. cum similibus, quod scilicet ille, qui jam erat dominus, ac possessor bonorum, cum onere restitutionis, & fideicommissi ad favorem alterius, qui pramori potuisset, ita ad acquiendum libertatem bonorum, renunciacionem obtinere curavit, per quamdam speciem liberationis ab eo vinculo, vel onere, tanquam per remotionem obstaculi, ita faciendo voluntarie se premortuum; Et consequenter non intrant termini pacti resolutivi, seu regressus ad jura propria donata ex regula *cum cessante* &c. dum nihil transiit, sed renunciarij tanquam dominus, ac possessor continavit jure suo primo, removendo solum dictum obstaculum incerti oneris restitutionis, Ideoque ista bona, in instanti renunciacionis, acquisierunt libertatem, cujus effectu consumato, non intrat dicta regula *cum cessante*, inter cujus limitaciones illa precipua est, ut non cesset effectus jam consumatus ex deductis per *Tiraquel.* ad hanc regulam *limit. 1. 2. num. 1. & per tot. Mantie. decif. 131. nu. 4. & communiter.*

Quo vero ad alterum motivum, ut in jure de futuro, verificari non possit renunciatio translativa, sed per necessesse dicenda si extinctiva, juxta supra allegatum *consil. Baldi, & contrav. 10. Montan.* qua in hac materia nimium circumferri solet; Rota in decisionibus, contenta fuit responsione, quam ego & ceteri deducebamus desumpta ex textu in *l. spem Cod. de donat.* quod scilicet etiam futurarum successio nis spes in contractum donationis, vel venditionis deduci potest, ubi praesertim agatur de renunciacione generali, adeo ut non intret illa prohibitio, quae propter votum captandae mortis, prohibita est, ubi agatur de successione certae personae juxta textum in *l. fin. Cod. de pacti.* de quo in aliis *hoc cod. tit.*

Pariter ista responsio, ita simpliciter sumpta, in hac facti specie periculosa videbatur; illa liquidem recte procedit, ubi agatur de successio nis aliarum personarum, in quibus verificari valeat id, quod in praecedentibus insinuat, ut scilicet, successio substantietur in renunciante, ex cuius persona, ac jure, capiat renunciarij, vel habens causam ab eo, quamvis incapax, in sola utilitate seu commoditate, & tanquam renunciarij procurator in rem, seu causam propriam; & in his terminis rationabiliter deducta per *montan. dicta contr. 10. impugnantur per Camill. de Medic. cons. 35. num. 15. & per Fab. de Ann. cons. 45. num. 28. cum seqq.* ac per alios, cum id nihil prohibeat, quoties cessaret dicta infectio, quae resultat ex dispositione textus in *l. fin. Cod. de pacti.*

Secus autem, ubi agatur de successione aperienda per mortem ipsiusmet renunciarij, in bonis per ipsum possessis, cum implicet, ut res mea, denuo mea effici valeat, atque ad me per alium transferri, & consequenter, actus renunciacionis, non potest importare nisi remissionem, seu extinctionem juris sperati per renunciantem, juxta supra dictos terminos remotionis obstaculi, ac propterea improprii remanent termini dicti textus in *l. spem*; atque in hac parte, bene pro meo judicio, dicebant scribentes in contrarium.

Verum obiectum solidè removebatur cum dicta alia responsione, effectus liberationis bonorum jam consumati, quodque propterea, ubi renunciarij obiissent ab intestato, atque de bonis renunciatis non disposuissent, renunciatio non excluderet personam renunciantem à dicta successione, ex deductis in praecedentibus; secus autem, dum jam

Card. de Luca Pars III. de Renunciati.

renunciarij disposuerant tanquam de bonis jam ita liberis effectis.

Aliam quoque nimium efficacem ponderabam rationem, seu circumstantiam dictae personalitatis exclusivam, & quae apertè comprobabat renunciarij voluntatem, ita acquirendi praedictam bonorum libertatem, ab eo fideicommissi nexu, cui ea subjacere poterant, favore foeminae renunciantis, quatenus ipsis absque prole decedentibus, eius casus fieret; quod scilicet renunciatio alias omnino inutilis esset atque manifestam fatuitatem redoleret, dum tam ex ordinatione fideicommissi, quam ex Statuto Urbis foeminarum exclusivo, masculis existentibus, donec ipsi fratres viverent, vel eis decedentibus, superstitibus filiis masculis, sive foeminis, eadem renunciatio nullum jus habebat.

Ideoquē dicendum est, id quod in praecedentibus insinuat, quod scilicet hujusmodi renunciaciones frequentius principaliter reportari solent ad effectum acquirendi dictam disponendi libertatem, quodque propterea, ubi ageretur de ipsorum renunciarij intestata successione, in concursu remotiorum, tunc rectè procederent ea, quae ex parte renunciantis deducebantur, ut donatio durae non deberet, Secus autem in praedictis creditorum, vel aliorum, ad quorum favorem renunciarij disposuerant, quoties dispositio, secluso obstaculo renunciantis, effectu fortiri potest, quia nempe non intret ratio, cui innixa est supra enunciata theorica *Bartolin l. qui Rome §. duo fratres ff. de verborum oblig. & alibi*, utique mihi videbantur hujus controversiae termini.

Demum quoad quartum punctum praesentis invaliditatis renunciacionis, ob non adhibitam insinuationis solemnitatem; iidem Scribentes pro auctrice, qui in hoc puncto acriter insistebant, nimiumque in eo laborarunt, materiam involvere videbantur, commiscendo, seu verius confundendo conclusiones, seu auctoritates percutientes illam insinuationis solemnitatem, quae requisita est per Aegidianam Constitutionem in omnibus contractibus quomodocumque laesivis minorum, ac mulierum respectivè, cum altera insinuatione, quae de jure communi in donationibus tantum requisita est, eadem juris dispositione innovata, ac etiam alterata in Urbe per ejus Statutum *cap. 150.* Tum circa summam, quae de jure est solidorum 500. qui ex magis communi, & recepta sententia important scuta 700. circiter nostrorum temporum, ut advertitur in sua materia *sub tit. de donationib. praesertim disc. 60.* Statutum vero se restrinxit ad summam ducatorum bis centum de carolenis, qui important scuta 150. monetæ juliorum decem pro quolibet, sive, juxta currentem auri valorem, scuta centum auri.

Tum etiam, tollendo efficaciam juramenti, cujus ratione dicta solemnitas à jure communi inducitur, penè idealis remanere videtur, dum magis communiter receptum est, ut juramento accedente, illius defectus non attendatur, ut in dicta sua materia *de donat. dicto disc. 60. & in aliis.*

Longè autem isti termini differunt inter se, quoniam prima species insinuationis, restricta non est ad veras, ac puras donationes tantum, ut est altera; sed percutit omnes, & quoscumque contractus, qui laesivi, ac aliàs prejudiciales esse possunt, ideoque in pluribus causis, in quibus agitur de hac speciali materia renunciacionum, disputatur de hac infectioe resultante à defectu hujus insinuationis, non autem alterius, quae in donationibus requiritur.

Æquivocum autem erat, hujusmodi decisiones, ac auctoritates deducere in hac facti specie, in qua solemnitas & considerata per Ægidianam non intrabat, cum ageretur de muliere majore, de qua dicta constitutio non disponit, ut potè agens de minoribus tantum; & quamvis ejusdem Constitutionis contextus probet, ut ea, quæ in minoribus statuta sūt, ad mulieres quoque extensa fuerint; nihilominus (ut pluries advertitur in sua materia *sub tit. de alienat. & contract. prohib.*) ista est extensio facta per *Carpensem*, in qua non intrat confirmatio, ac respectivè extensio ad Urbem, uni versumque Statum immunitatum Ecclesiasticum facta per Sixtum IV. & Paulum III. unde propterea operativa est intra limites propriæ provinciæ Marchæ Anconitanæ.

Isteque est unus ex intolerabilibus modernorum erroribus, ad eò frequentium æquivocorum producendis, quod immorando in sola superficie literæ; atque studendo solis indicibus, seu repertoriis, quidquid reperitur sub eo nomine, seu termino, qui cadat in quæstione, cum improbo, indigesto que labore, confarcinatur, non distinguendo casuum, vel terminorum diversitatem.

Strictè igitur ad insinuationem requisitam in donationibus; quamvis in ultimis præsertim disputationibus tertiæ instantiæ *coram Taja*, nimium inter Scribentes hinc inde certatum fuerit, super applicatione theoricæ *Baldi in l. illud nu. 11. Cod. de sacrosanct. Eccles.* à qua derivat conclusio, quod in donatione, vel renunciatioe juris quærendi, hæc solemnitas non requiratur; nihilominus Rota in decisionibus, deducendo aliquid hinc inde, ob votorum diversitatem, nihil determinare voluit, evitando difficultatem cum solo factò, & quidem prudenter, quoniam, (ut pluries insinuat,) forensium nimia imprudentia, imò ineptia, seu iudicii imbecillitas est, assumere juris quæstiones in abstracto, seu reducere causam ad articulos juris, qui ob ingentium varietatem semper periculosi sunt, quoties difficultas tolli potest ex factò.

Ista siquidem renunciatio, non erat merè gratuita, & lucrativa, sed corresponsiva ad pinguem, ac excessivam dotem, quam fratres, ultra illud paragiū, quod ex obligatione debitum erat, sorori constituerant, & qui excessus dicitur pretium futuræ spei renunciata, adeo ut puella dotem ita, non de paternis, vel fraternis, sed de propriis bonis habere dicitur, ut pluries advertitur in sua materia *sub tit. de dote, præsertim disc. 154. & 155.* & in aliis ibi enunciatis.

Valor autem, seu pretium hujusmodi renunciationum, metiri debet de præsentis, id est de tempore renunciationis, & quantum communi peritorum iudicio æstimaretur, seu vendi posset ista spes, quæ inanis remanere potest, juxta illam æstimationem, quæ datur in jactu retis, vel in incerta alea, atque pro frequentiori usu in illis sponsonibus, quæ vulgò *lotto* nuncupantur, quarum exemplo utitur ultima decisio *coram Taja*, & de quibus habetur *sub tit. de alienat. & contract. prohib. disc. 47. & sub tit. de usur. disc. 36.* Itaq; valuatione attenda, certum remanebat, quod neque adæquabat dictum excessum, quoniam cum esset quedam spes, quæ pro naturali cursu probabiliter non erat eventura per mortem duorum juniorum fratrum sine prole, juvenum ac robustorum, qui secularem vitam ducebant, idcirco cessabat quæstionis occasio in radice, dum ita nil remanebat, quod donationi, atq; lucrativæ causæ referri posset, in quo caderet insinuationis inspicitio.

Clariùs verò, quoniam hæc renunciatio non erat pura, neque libera, sed continebat consuetudinarios, quo casu etiam vera, & pura donatio tanquam onerosa, & cautiva, nõ subjacet insinuationi ex deductis *dicto disc. 60. de donat. & advertitur etiam in ultima decisione coram Taja, ac in aliis.*

Verùm quatenus pertinet ad dictam conclusivam, seu quæstionem, an scilicet in donatione, vel renunciatioe juris quærendi, insinuatō requiratur; quamvis ego, & ceteri pro hac parte scribentes, simpliciter deducemus regulam negativam deductam ex dicta theoricæ *Baldi in l. illud Cod. de sacrosanct. Eccles.* de qua ceteris relatis *in agull. in l. si quæquam verbo donatione largitus numer. 180. & seqq. Gabr. de donat. conclus. 1. Mant. de tact. lib. 13. in. 1. num. 16. Rota apud Buratt. decisio 333. & in supra allegatis decisionibus 12. 292. 320. & 323. par. 6. ut. At tamen reflectendo ad veritatem, nihil videbatur, quod æquivocum esset cum hac generalitate procedere, quodque procedi deberet cum sequenti distinctione.*

Aut etenim agitur de illa futura spei, vel juris quærendi renunciatioe translative, quæ per precipiendam donationis, juxta dictos terminos textus in *l. spem Cod. de donat.* fiat de una, vel pluribus speratis successioneibus, quæ per parentum, vel aliorum conjunctorum mortem aperiri debent; & tunc, nisi præsertim est spes de futuro, radicata in causa de præterito, ut in his fidei commissariis successioneibus contingit, vel in feudilibus sive emphyteuticis, quæ resulant ab investitura pacti, & providentur, cum similibus, certum est, quod istud speratum jus, pro magis proxima, & verisimili, seu respectivè remota, & in verisimili spei verificatione, suum habet pretium, seu valorem, eodem modo, quo juxta exemplum superius tradita) jactus retis, ac incerta alea, sive sponsoni, regulando hujusmodi incertitudinem, cum ponderationibus, de quibus *sub tit. de Regal. disc. 30. & seqq. & sub tit. de donat. disc. 54. ad eò ut in emptionis, & venditionis contractum deduci valeat, ac de consequenti intrare possit latio, seu circumventio, juxta terminos textus in l. 2. Cod. de resimend. vendit. ideoque de consequenti rectè intrat insinuatō, quatenus hujus cessæ spei valor à jure communi, vel statutario præfixam summam excedat, cum sit transferre jus, quod in illa spe jam de præsentis competit, ut in specie advertitur apud *Gabr. dicta consil. 1. de donat. nu. 77.* & consequenter quæ habentur *dicto disc. 154. & seqq.* & in aliis *sub tit. de dote, ut dos, que per patrem, vel fratres datur puellæ renunciationis intuitu, constitui dicitur potius de ipsius puellæ bonis tanquam dictæ spei pretium, ergo spes habet suum valorem.**

Aut verò agitur de renunciatione illi necessariæ successioni, quæ speretur per ipsius renunciantis mortem, ut in præsentis; & tunc reverà (ut superius in tertio puncto advertitur) non intrant termini donationis, vel translationis, sed potius illi abstentionis, faciendo se mortuum, seu tollendo se de medio tanquam per remotionem obstaculi, seu per quandam præventivè declaratam futuram non agnitionem, quæ non importat jus formatum, sed simplicem facultatem, ex cuius usu, seu exercitio, & non aliàs jus resultare dicitur, juxta notata ad textum in *l. qui autem ff. quæ in fraudem creditor. de quibus sub tit. de credito disc. 40. & 136. & seq.* Et in his terminis procedunt dictæ auctoritates, præsertim superius allegatæ decisiones in *Signina Captivum par. 6. rec.*

- 1 **F**acti series.
- 2 Renunciatio translativa prodest solum renunciatario, cuius favore persona renunciantis facit numerum & partem.
- 3 Quod ista sit questio facti.
- 4 Quando renunciatio sit translativa.
- 5 De eodem ob clausulas.
- 6 De eodem ob correspondentiam.
- 7 An translativa renunciatio dari valeat in successionebus de futuro.
- 8 De successione de futuro trahente causam de preterito.
- 9 An renunciatio facta per ingredientem Religionem capiat successiones delatas post professionem.

DISC. VII.

Resupposito, quod fideicommissum ordinatum per Ludovicum de Astis, purificatum esset aequaliter ad favorem Christophori, Antonii, & Elisabethæ nepotum dicti Ludovici ex Clara filia, seu Joannis Philippi dictæ Elisabethæ filii, & de quo fideicommissum habetur in sua materia *sub tit. de fideicommiss. disc. 32.* Cum Antonius, in Ordine Minorum Conventualium professus, in limine professionis, ad præscriptum Sac. Conc. Tridentini *sess. 25. de Regular. cap. 16.* renunciaverit, atque cesserit Christophoro fratri omnia ejus bona & jura, necnon successiones, quomodocumque, tam ex testamento, quam ab intestato sibi devolutas, ac devolvendas, cum clausulis amplissimis, præsertim illis *ad habendum, & constituendum, ac promissione evictionis;* Cumque fideicommissum prædictum, post dicti Antonii, jam emissam professionem, purificatum esset, hinc orta est dubitatio, inter dictos Christophorum, & Joannem Philippum, an stante dicta renunciacione, æqualis deberet esse eorum successio, perinde, ac si persona dicti Antonii renunciantis, de medio sublata esset, vel potius hic, numerum, & partem facere deberet ad favorem Christophori renunciatarii, adeo ut istæ duas obtinere deberet portiones; sive, an potius portio dicti Antonii, utpotè delata post professionem, deberetur Religioni capaci in communi, atque super his consultus pro veritate ex parte Joannis Philippi, qui æqualem successione[m] desiderabat.

Contra ipsum requirentem, ad favorem Christophori, dixi probabilius respondendum videri, quoniam ubi expressè, vel conjecturaliter constat, quod renunciatio ad favorem unius tantum facta sit, illa, utpotè translativa potius, quam extinctiva, ita redolens speciem donationis, renunciatario tantum prodesse debet, ut ita rejiciendo, seu declarando *conf. 6. Dini & sequacium post Gulielm. de Cuneo, & Rayner. de Forol. & alios, firmant Bald. in l. pactum n. 6. Cod. de Collation. ubi Castrens. n. 8. & ceteri las. in l. avus neptis numer. 4. ff. de pactis Bellan. jun. de jur. accresc. cap. 5. quest. 48. n. 15. cum seq. Surd. conf. 446. n. 14. bene Galeot. lib. 2. contrav. 10. a. n. 7. ad 20. latè Fab. de Ann. conf. 45. n. 13. cum seq. & n. 46. cum seqq.* Et hanc opinionem, præsupposita qualitate renunciacionis translative, non autè extinctive, tanquam absolutam, sæpius tenuit Rota præsertim in *Auximana dotium, 26. Junij 1555. coram Bichio inter suas decis. 631. in Maceraten. hereditatis 27. Majj 1658. coram Verospio in Boman. bonorum, seu successione de Sieghellis 2. Martij 1663. coram Otalora*

Ita enim renuncians, nihil transferre dicitur, cum sit spes, quæ non existere, atque caducari potest, ideoque suum patrimonium diminuere non dicitur, neque verò pauperior effici, minusque renunciatarius aliquid de novo acquirit à renunciante in se translatum, cum ita in ejus antiquo dominio, ac jure perseveret, meliorato quidem, sed ita per accidens, ac insensibiliter, per remotionem illius servitutis, vel resolutionis, cui ejus dominium subiacebat; eodem modo, quo dominus rei, usufructus, vel alterius servitutis onus habentis, eo cessato, nullum jus de novo acquirere dicitur, sed suum antiquum continuat, ita melioratum, per cessationem accidentis; adinstar eorum, quæ habentur apud Beneficialistas de jure, quod ordinarii collatores obtinent conferendi beneficia reservata Sede Papali vacante, ob expiratas regulas Cancellariæ, sive ob Apostolica Indulta, juxta formam antiquam ante Constitutionem Urbani VIII. ut in sua materia *sub tit. de benef. cum similibus.*

Importat siquidem hujusmodi obstaculi remotio renunciatarii locupletationem, in eo majori valore, quem bona per ipsum possessa acquirunt, ob remotionem oneris, quod de pretio, seu valore, pro illius qualitate notabiliter minuit, ex deductis in proposito locorum montium vinculatorum *dicto titulo de Regal. disc. 30. cum seqq. & sub tit. de camb. disc. 2. ac etiam sub tit. de feud. disc. 99. & sub tit. de credit. disc. 53. & 139.* occasione agendi generaliter de diminutione, quam etiam pecunia patitur ratione cautionis, vel obligationis de restituendo prioribus, vel potioribus creditoribus, adeo ut renunciatarius, qui subiectus erat vinculo, prius possideret bona valoris (e.g.) scutorum 150. quæ ita effecta sunt valoris 200. sed è converso renuncians, verè, & de facto non fit pauperior, neque suum patrimonium diminuit.

Et quamvis, ut advertitur *dicto tit. de donat. disc. 60.* etiam in remissione in finuatur requiratur, nihilominus procedit in remissione juris jam quæ sit, atque actualiter competentis, juxta distinctionem de qua in terminis textus in *l. qui autem ff. qua in fraud. creditorum dicto disc. 40. & 136. cum seq. de credito.*

BONONIEN.
SUCCESSIONIS
 SEV
FIDEICOMMISSI
 Ad instantiam
JOANNIS PHILIPPI
DE PODIIS
 CUM
CHRISTOPHORO.

Responsum pro veritate.

De renunciacione facta per virum ingredientem Religionem, an dicatur personalis, adeo ut suffragetur ei soli, cuius intuitu facta est, ad cuius favorem faciat numerum, & partem; vel potius sit realis, ita ut eo habito pro non extante, suffragetur omnibus.

Et an Renunciatio facta per ingredientem Religionem, capiat successiones obventas post professionem.

in fine, & habetur sæpius in aliis *hoc eod. tit.* præsertim in dicta *Auximana discurs. seq.* Ex quibus liquet, ut ista sit quæstio potius facti, seu applicationis, super natura scilicet, seu qualitate renunciacionis, quoties ejus verba sint ambigua, an scilicet censenda sit personalis, vel realis, sive (ut alii dicunt) translativa, vel extinctiva, quoniam posito, ut ea sit personalis, seu translativa, (quod in proposito sonat in idem,) certum est, ut prodesse debeat soli renunciatorio, tanquam donatario, atq; per renunciantem solum contemplato, nõ autè aliis, secus è converso.

Quod autem prærens renunciatio esset personalis, seu translativa, clarè ostendebat illius tenor, dum concepta erat per verba meram donationem, expressè denotantia, undè propterea, ut advertitur in dicta *Auximana dotium coram Bichio*, & in aliis, in claris non intrant præsumptiones, & argumenta ad vulgarem regulam text. in *l. ille aut ille ff. de legat. 3.* Neque immorandum est in iis, quæ in casu dubio considerari solent per DD. plene deductos per *Fab. de An. dicto conf. 45. & apud Bottiglier. de success. ab intest. theorem. 49. num. 18.*

Ultrà verò dicta verba donatione redolentia, accedebant etiã promissio evictiõis, clausula *ad habendum, & Constituti*, & alia similia, quæ apud allegatos pro translativa, & personali qualitate considerari solent; & claris, quia expressè dicebatur, ut jura cessã, soli Christophoro acquirerentur, quod repugnat renunciacioni reali, seu extinctivæ, ut pòderat *Fab. de An. dicto conf. 45. num. 46. cum seq.* Ac etiam quia renunciatio non fuerat merè gratuita, neque dici poterat facta solo amore Dei, ut abjicerentur temporalia, ut aliqui in hujusmodi renunciacionibus factis per ingredientes Religionem, ponderare solent; quod tamen, ut alibi advertitur, hodie non de facili verificatur, ubi agatur de Religionibus capacibus, sed ob correceptivam obligationem Christophori fratris solvendi etiam de proprio Religioso renuncianti singulis annis libras 200. ejus vita naturali durante, ut in proposito renunciacionis facta per forem dotatam illi fratri, à quo solum dotata fuit *Belon. jun. dicto cap. 5. quæst. 48. num. 19. & 20.*

Difficultas solum cadere videbatur, ut translativa, seu personalis renunciatio non congrueret juri de futuro, de tempore renunciacionis adhuc non delato juxta distinctionem, de qua Scribentes apud *Bottiglier. dicto theorem. 49. n. 18. & seq. Hodiern. contror. 7. n. 15. & apud alios, de quibus disc. præced.*

Verum advertendam, quod ista distinctio procedit in dubio, secus autem ubi actus, expressè, vel conjecturaliter sonat in donationem, ac translativam cessionem; simplex enim juris præsumptio, quæ resultat ex qualitate rei cessã, suffocata remanet à contraria probatione expressã, vel à fortioribus præsumptionibus, ut plene *Fab. de An. d. conf. 45. & in Romana fideicommissi 9. Maji 1659. coram Verospio*, & in aliis ejus confirmatoriis coram *Bevilacqua, & Taja* editis in casu de quo *disc. præced.* ubi de differentia renunciacionis successioni jam delata, & alterius sperata, seu deferenda, atque respectu deferenda, de alia distinctione, an de successione tertii, vel de illa ipsiusmet renunciarii, ex ea clara ratione, quod in jure prohibitum non est, spem futuræ successioni vendi, seu donari, aut aliàs in contractum deduci ad text. in *l. spem. Cod. de donat.* cum sola difficultas, quæ in proposito cadere solet, percutiat casum venditionis, vel cessionis hæreditatis certæ personæ sine illius consensu, cujus perseverantia requiritur usque ad mortem; sive sit ob votum captandæ mortis; sive ad conservandum testandi libertatem ad text. in *l. finali Cod. de pactis cum concord.*

Secus autem, ubi agitur de hæreditatibus ac successiõibus in genere, cum dicta difficultas procedat, ubi agatur de successione certæ, ac determinatæ personæ, ut pluries in aliis *hoc eod. tit.* Et claris ad effectum, de quo in præsei, diagebatur quidè de jure de futuro, ac sperato sed originem traheret à certa certa de præterito, quo casu certum est, quod dicta *num. 15. & 16. Rot. decis. 12. num. 7. par. 6. r. decis. 161. par. 10.* & in dictis decisionibus Romana fideicommissi, de qua *discurs. præced.* & frequenter.

Ad excludendum autem dictum Christophorum, reddendamque æqualem, ac meliorem conditionem Joannis Philippi, cogitabam, an dicta portio spectaret ad Religionem, à qua cessio obtineri possit, stante quod successio aperta erat post professionem, & sic in tempore inhabili, in quo Religiosus ex persona propria nullum jus succedendi habebat, cum in Rota, & Curia recepta sit opinio Canonistarum, ut successio ex persona monaci delata, directè, ac immediatè deferatur Monasterio, quod ex persona, & jure proprio succedere dicitur; & ex qua ratione plures tenent, ut hujusmodi donationes, seu translative renunciaciones, quæ sunt per ingressus Religionem, non comprehendant successiones post professionem delatas, seu apertas, ut tenent *Cor. & Soccin. & alii relati per Fab. de An. d. d. conf. 45. n. 94. Andreol. contror. 310. n. 24. Allograti. conf. 42. n. 30. & conf. 43. num. 40. & sequen. lib. 2.*

Verum, & hoc fragile fundamentum esse dicitur, quoniam (quicquid allegati teneant) magis recepta est contraria opinio *Decii, & Covarr.* & aliorum, de quibus apud eundem *Fab. de An. dicto conf. 45. n. 95. cum pluribus sequen.* quod etiam bene probat *Rota. conf. 44. n. 21. & sequen. lib. 1. & decis. 85. n. 2.* & firmavit *Rota in d. decis. 161. par. 10. r. v.* ubi in specie de renunciacione capiente ad commodum renunciarii futurum fideicommissum, quod per ipsiusmet renunciarii mortem purificatum fuit, postmissam monialis renunciantis professionem; monasterium enim præterdere non potest bona, & jura per profesum in alterum distracta, & translata, priusquam professionem emitteret, & ideo hæc spes est alienabilis & in contractum deducibilis, nulla subest ratio, ob quam hujusmodi successio ante professionem jam distracta per Monasterium præterendi valeat.

AUXIMANA DOTIUM PRO AUGVSTINO GALLO CUM BERNARDINO FRATRE

Casus decisus per Rotam pro Augustino.
De eadem materia renunciacionis factæ per sorores uni, vel pluribus fratribus, an sit realis vel personalis; sive translativa, vel extinctiva, ad eundem effectum, an scilicet prodesse debeat solum personis contemplatis, quibus facta est, vel potius omnibus coræquale jus habentibus; & incidenter, an, & quan-

do renunciarius, seu refutarius fideicommissi, vel alterius juris sibi de futuro debiti, renunciantem in ejus auctorem agnoscere dicatur, ut ad sibi incumbenda onera teneri debeat.

SUMMARIUM.

- 1 **A**N, & quando refutarius agnoscat in auctorem refutantem, ut ad ejus onera teneatur.
- 2 Resolutio cause.
- 3 De effectu resultante ex personalitate renunciationis.
- 4 Ex quibus personalitas probetur.
- 5 Quod substantia voluntatis potius attendi debeat, quam famulari verbis.
- 6 De eodem de quo num. 4. ad arguendam personalitatem in verbis.
- 7 De eodem attendita substantia facti.
- 8 Quomodo istae quaestiones decidi debeant.

DISC. VIII.

Retenta facti serie, de qua in eadem causa sub tit. de fideicom. disc. 195. De duobus inter istos fratres in Rota disputatum fuit; Primum nempe, an onus dotandi filias, quod patri primogeniturae possessori incumberebat, transfusum esset in filium primogenitum, cui ejusdem primogeniturae praeventivam refutationem fecerat; atque in ibi enunciatis decisionibus bene deciditur affirmative; ob receptam distinctionem, quod aliud est habere se negative, seu absentivè, non agnoscendo jus delatum, ut ita locus proximè successuro aperitur, cum tunc iste obtinere dicatur jure suo per solam remotionem obstaculi, non agnoscendo refutantem in auctorem; Aliud autem ubi id sequatur, post juris agnitionem, cum tunc dicatur formalis translatio, atque refutarius, durante jure refutantis, seu renunciantis, istum agnoscat in ejus auctorem, atque ex ejus jure potius possidere dicatur, saltem respectu onerum jam impressorum, seu contractuorum de tempore factae renunciacionis, ex ibi deductis,

Altera verò quaestio fuit super renunciacione, quam dictae filiae, per Augustinum, aliosque fratres dotatae, ad eorum favorem fecerant, quoniam cum dotatio facta non esset de ipsorum renunciatariorum bonis propriis, sed de obventis ex communis matris bonis, ita dicebat Bernardinus primogenitus Reus conventus, ut renunciatio per sorores facta, etiam ipsi tanquam matris coheredi suffragari deberet, utpotè intuitu communitium honorum, quasi quod, non personalis, sed realis, sive non translativa, sed absentiva esset renunciatio per singulos respectivè facta.

Quamvis autem in praecedentibus decisionibus enunciatis dicto disc. 195. de fideic. incidenter & quasi per transennam de ista renunciacionis natura agatur, attamen cum in hac praetensione firmiter insisteretur, ideo formalis ac particularis disputatio assumpta fuit coram Bichio, atque sub die 26. Maji 1655. prodit resolutio Augustini, aliosque fratris renunciataris favorabilis, super translativa, qualitate.

Hoc enim posito, de consequenti resultabat effectus insinuatus disc. 1. & in aliis praecedentibus, qui per Scribentes in contrarium non negabatur, utpote de jure certus, ut renunciataris tantum, non au-

tem aliis renunciatio prodesset, ideoque persona renunciantis habita, perinde ac si non renunciasset, numerum, & partem faciat ad favorem renunciataris, qui tanquam procurator in rem propriam renunciantis, omnia jura, huic competentia, exercere valeat; istaque resolutio forte aniam dedit concordiae, quae tunc controversiae finem imposuit, eaque habetur impessa inter illas Bichii decis. 631.

Mihi pro Augustino, aliisque fratribus renunciataris scribenti (reflectendo etiam ad solam veritatem,) talis resolutio probabilis, beneque fundata visa est, cum hujusmodi personalem, seu translativam qualitatem suaderent, tam instrumenti litera, seu contextus, attenta verborum & clausularum formalitate, in qua potissimum insistere videtur decisio desuper edita, quam fortius attendita substantia veritatis, seu verisimilis voluntatis Partium, quae pro meo sensu pluries insinuat magis, ac principaliter attendi debet, quoniam (ut mea est dicendi consuetudo.) Voluntas est domina seu Regina, verba verò & clausulae sunt famulae, seu ancillae, quae dominam comitantur, eique famulantur, ac inferviunt, ideoque non debent eam opprimere, vel suffocare; in idem suffragante dicto Apostoli, quod spiritus est qui vivificat, litera verò occidit, ideoque ista illi famulari debet, non autem eum opprimere, atque prevalere, cum ita esset dare, quod servus dominaretur proprio domino; & tamen pragmaticum vulgus non de facili id percipit, neque practicat, sed potius oppositum, procedendo cum sola litera, prorsus neglecto spiritu, atque non considerando, quod frequentius verba, & clausulae, non sunt Partium, sed Notarii, vel alterius Sapientis compositoris scripturae.

Attenta igitur prima parte literae, seu formalitatis verborum, & clausularum, plura concurrerant dictam qualitatem suadentia; Primum nempe ob verba *donare, & cedere*; Secundò quod bona & jura renunciata posita non essent in dativo vel ablativo, sed in accusativo, qui videtur modus distinguendi, unam speciem ab altera; Tertio ob clausulas *ponens, constituens, transferens, &c.* Quarto, quod cum de tempore renunciacionis dicta materna successio jam delata esset, idcirco non cadebat dubitatio, de qua supra disc. 6. & in aliis, ubi agatur de juribus futuris, ac speratis, an eis congruat, necne terminus translativa renunciacionis, cum de ea non dubitetur in iuribus, ac bonis jam de praesenti competentibus.

Attenta verò altera solidiori parte, substantiae scilicet verisimilis voluntatis, videbatur versari in terminis nimium claris, qui clariore remanebant ex famulatu, sive comitatu dictorum aliorum argumentorum, quia nempe dictus frater primogenitus aliis ditior, & qui capitis domus figuram faciebat, cui onus incumberebat sorores decenter collocare, quamvis pluries requisitus esset, id neglexerat, ideoque ipsis sororibus nimium adultis, ipsisque fratribus, ex ista causa exsolus redditus erat; alii verò fratres, cum eorum diligentis, & incommodis, proprias matris successiones portiones in aliquod imminuendo, ut dotes sororibus constituerent, de illarum collatione solliciti fuerunt, ideoque peculiaris gratitudinis ratio ipsis assistebat, manifestè autem dicto alteri fratri resistebat.

Atque hinc edocemur id, quod pluries insinuatum est, quod iste non sunt quaestiones juris, sed facti, & ambiguae voluntatis, ideoque prorsus erroneum est, cum generalitatibus vel cum clausularis, seu grammaticalibus verborum signi-

significationibus procedere, dum principaliter reflectendum est ad facti circumstantias, ex quibus substantia voluntatis renunciantis, ac renunciarii defumenda venit, defervientibus verbis, & clausulis, ac generalitatibus pro quadam norma, ut legaliter, non autem de proprio capite interponatur arbitrium, cui hæc materia commissa est.

VITERBIEN.
HEREDITATIS
PRO
CARDINALI GVALTERIO
CUM
LAURENTIO CHISIO
Casus decisis per Rotam pro Cardinali, postea concordatus

Renunciatio facta bonis paternis & maternis, an capiat successionem fraternam, in bonis quæ ad fratrem defunctum obvenierunt à patre, & matre; Et de quibus bonis talis renunciatio intelligenda sit.

SUMMARIVM.

- 1 **F** Alti series.
- 2 **R**esolutiones cause.
- 3 **D**e distinctione inter carnaliter & spiritualiter nubentes.
- 4 **R**enunciatio facta bonis paternis, & maternis non capit fraternam, licet à parentibus obvenierint.
- 5 **F**allit, si constat de diversa voluntate.
- 6 **E**t 8 **D**e argumentis hujus voluntatis.
- 9 **D**e eodem, & quomodo hæc voluntas reguletur.
- 10 **E**xpenduntur argumenta, de quibus nu. 6. & seqq.
11. & 12.
- 13 **A**tteni debent capitula potius, quam instrumentum.

DISC. IX.

Vxtà seriem, de qua in hac eadem causa sub tit de success. disc. 16. Victoriæ Chisiam, Poggio fratri ab intestato succedere volentem, ex duplici capite, Laurentius & Franciscus, ex fratre prædefuncto nepotes, excludere prætendebant, in bonis scilicet intrà territorium Viterbiense, ex illius Civitatis Statuto excludente sorores propter fratres, & in illis, extra territorium, ex renunciacione per eam facta, quando competenter dotata nupsit Paulo Gualterio; undè introducta causa in Rota, ad ipsius Victoriæ favorem super bonis, præsertim extrà territorium in exclusionem hujus secundi objecti responsum fuit sub diebus 10. Junii 1639, & 19. Maij 1643. coram

Rojas inter ejus impressas dec. 66. & 206. (de quo tempore ad hanc Curiam adhuc non accesserunt) Reassumpta verò post diuturnum silentium causa prædicta per Cardinalem Gualterium heredem Leoricoræ Tajs, datoque duplicidubio; & hæretis circa operationem Statuti in bonis intrà territorium, de cujus resolutione habetur in dicta disc. 16. de success. & altero circa punctum renunciacionis, an standum esset in aliis ut supra decisis, Sub die 2. Maij 1664. dictæ resolutiones confirmata fuerunt, ex eodem fundamento in prioribus decisionibus contento, quod cum renunciatio concepta esset de bonis paternis & maternis, operativa non esset in fraternis, ex renunciacionis natura, ut stricte ad limites jurium renunciatorum intelligi debeat, potissimum verò, ubi per nubentem in saculo fiat, in qua non cadit consideratio, quæ militare solet in ingredientibus Monasterium, ut finis, seu causa principalis renunciandi, esset honorum temporarium abjectio in universum, ob amorem Dei, & vitæ cœlestis, ad eò ut aliqua successio, vel bonorum species, dici possint, ut stent potius demonstrative, faciendo generaliter renunciantem Mundo mortuam; Quicquid enim fit de hujusmodi consideratione in dicto casu, receptum est, ut ex regulariter non intret in hoc altero casu carnaliter nubentis, juxtà distinctionem, de qua in aliis hoc eodem tit. frequenter.

Et licet bona de quorum successione agebatur, pro majori parte, ac penè in toto, ab utroque parente provenirent; atamen id non operabatur renunciacionis obstaculum, quoniam non attenditur origo bonorum, seu causa mediata, sed causa immediata, illorumque qualitas de tempore successiois, quando, non amplius paterna dicenda sunt, sed fraterna, ut pote de fratris defuncti dominio effecta, atque cum reliquo eius patrimonio confusa, ex deductis in iisdem decisionibus coram Rojas, & ultra ibi deducta, habetur apud Spad. conf. 352. lib. 2. Circa disc. 1. § 8. num. 45. & 46. Donad. de renunc. cap. 20. num. 25. Ad dem. ad dec. 375. num. 23. par. 4. res. tum 2. apud quos concordantes.

Non negabant Scribentes pro Laurentio ro convento, veritatem hujus propositionis in genere; Verum dicebant, quod cum illa sit questio voluntatis, illa etiam ex administris rectè defumi potest quod scilicet tam renuncians, quam renunciatarus, loquendo de paternis, & maternis, intellexerint etiam de mediatis, quamvis fraterna effecta essent, inspecta scilicet origine, ac demonstrative peccius seu improprie, quam proprie, ac taxative ex deductis, præsertim apud Sard. conf. 267. num. 27. & conf. 562. nu. 5. Socim. conf. 287. nu. 35. lib. 2. Minad. conf. 22. num. 6. cum aliis, qui pro ratione dubitandi habentur deducti in Bonon. de Armis coram Merino inter suas dec. 22. & 62. alias post alterum Merino de legitima dec. 47. & 48. ubi magis stricte examinatur hujusmodi materia renunciacionis conceptæ de bonis paternis & maternis, an ista capiat, postquam effecta sunt fratris, de cujus successione agitur, & quæ decisiones firmantes negativam, sunt in terminis fortioribus renunciacionis factæ per mortalem.

Ad hujusmodi autem voluntatem probandam, plura per dictos Scribentes ponderabantur, primò nempe, quod de tempore successiois jam obiisset Franciscus pater, ita ut factò jam casu successiois, bona renunciacionis pro

pro eius portione delata, in stricta, & propria significatione, non essent amplius paterna, sed propria, & tamen dicuntur paterna, ergo Partes stare noluerunt in praesentia, & stricta significatione verborum, ut ponderatur apud Socin. & Minad. ubi supra.

Secundo, quod stante Statuto exclusivo feminarum propter masculos renunciatio non remaneret in aliquo verificabilis, seu operativa, si in dicta stricta significatione capienda esset, unde propterea ne actus remaneat fatuus, subintelligenda est dicta voluntas, exprimi bona paterna, & materna, spectata origine, seu causa mediata ex deductis apud Sarda. ubi supra.

Et tertio, stante renunciatariorum observantia deducta ex renunciacione facta per alteram sortem pariter nupta, in qua specificè agebatur etiam de fraternis, quorum comprehensio etiam deducebatur ex amplitudine verborum instrumenti super capitulis matrimonialibus postmodum initi.

Scribens Ego in hac ultima disputatione pro Cardinali actore, non negabam, ut generaliter ac in abstracto dicta limitatio esset vera, quoniam saepius minus scriptum, quam dictum, seu volutum esse solet, atque in illis, quae à disponentium, vel contrahentium voluntate pendent, vera & recepta propositio est, ut istius substantia potius quam cortex, & figura verborum spectari debeat, dicebam tamen (etiam cum sensu veritatis, ut Rota admisit,) quod cessaret fundamentum facti, seu probationis talis voluntatis, cuius ponderata iudicia inefficacia videbantur.

Quatenus enim pertinet ad primum; licet mors patris sequuta esset, non inde tamen bona deserant esse paterna, cum non constaret, quod renunciatus pro cuius portione successione agnovisset, sine qua agnitione certum est, ut dici non possent bona propria, cum possit ille, cui successio delata est, non agnoscere, ad communiter notata in l. qui autem ff. quae in fraud. credit.

Quo vero ad secundum, de instructio, seu non operatione, facilius erat responsio; Tum quia plura aderant bona extra territorium, in quibus cessante statutaria exclusione, absque dubio renunciatus jus successione habebat; Tum quia etiam in bonis intra territorium Statuto subiectis, remanebat spes, seu potentia succedendi, dum illud Statutum non est simpliciter, ac perpetuo exclusivum, sed temporaliter, donec extent fratres excludentes vel eorum descendentes, à Statuto contemplati, quibus defectis, femina exclusa reintegratur ad propriam portionem, ideoque etiam in istis renunciatio operativa remanebat; Cum enim argumentum superfluitatis, seu fatuitatis, nimium debile in iure reputetur, hinc ad illud excludendum sufficit qualis qualis ratio.

Et quoad tertium, illud potius retorquebatur ex argumento ducto à discretiva per text. in l. unica §. fin. autem, Cod. de caduc. tollen. dum enim in una renunciacione actum est de fraternis, signum est, quod in altera, in qua omissa fuerunt, partes noluerunt, & quando voluerunt dixerunt; & quae dicebantur de amplitudine verborum, de plano pariter cessare videbantur, tum quia ipsa quantumvis praegnantia rectè operativa, & adaptabilia erant ipsis speciebus, ad quas restricta erat renunciatio, cuius maiorem vim & observantiam praegnantia verborum potius percutiebat, tum etiam quia, cum instrumentum in quo amplitudo verborum continebatur, initium esset, non animo novandi, sed solum pro executione & observantia capitulorum matrimonialium.

Hinc proinde istorum tenor tantum attendendus erat, quoniam haec dicuntur verba Partium carumque voluntatis veram faciunt probationem, cum verba instrumenti dicantur potius Notarii, ex formulariis, vel imperitia saepius in magna copia adiecti solita, ut in his specialibus terminis habetur apud Capyc. Latr. decif. 2. num. 3. vers. secundo dicebatur, & latius per adden. ibidem num. 6. & sequentibus atque generaliter recepta propositio est in omni ferè materia insinuata, ut capitulis potius, quam instrumento deferendum sit, quoties non constet, ut istud ex intervallo initum sit animo novandi, prioremque conventionem in capitulis contentam immutandi, ut praesertim sub tit. de emphyteuf. disc. 13 & 14. & sub tit. de fideicommiss. disc. 179. & alibi; Concordia verò controversia finem dedit.

ARIANEN.

SUCCESSIONIS

PRO

P. MARCO LANDIMARO.

Responsum pro veritate, cum subsequuta concordia.

De renunciacione facta per virum ingredientem Religionem, an illum excludat à successione parentum, vel aliorum, quorum favore renunciatio facta est.

SUMMARIVM.

- 1 Ad series.
- 2 De aequitate, cum qua in hac materia procedendum est favore conjunctorum in exclusionem Monasterii, vel Religionis.
- 3 Quod renunciantis declarationi deferri debeat.
- 4 De effectibus resultantibus à natura renunciations, & an sit extinctiva, vel translativa.
- 5 De eadem distinctione.
- 6 Quod renunciatus non prohibetur succedere renunciatario.
- 7 Quae regula in hac materia detur, & quomodo iudicandum sit.
- 8 & 9 De circumstantiis argumentibus, unam, vel alteram speciem renunciations.
- 10 Statutum exclusivum feminarum deseruit in hoc pro argumento.
- 11 De Constitutione Regni Neapolitani super exclusione feminarum propter masculos.
- 12 De modo interpretandi renunciacionem, & quare benignè favore heredum renunciatarii contra renunciacionem debeat interpretari.

DISC. X.

VM Michael in saeculo nuncupatus, qui Marci nomen in Religione Praedicatorum assumpsit, professionem emittere deberet, amplam renunciacionem, juxta plures enunciacionum communem Italiae usum, de omnibus juribus, ac bonis de praesenti, & futuris, fecit Anglo patri, ac Francisco & Marco Antonio fratris

fratribus; cumque defunctis, primò Angelo patre, cuius intestatam successionem obtinuerunt praefati Franciscus, & Marcus Antonius filii in saeculo existentes, deinde obiisset Franciscus, superstitionibus filiis, atque ultimò decesserit Marcus Antonius clericus secularis in sacris, ejusque intestatam successionem agnoverint aliqui, ex praedefunctis germanis sororibus, ac etiam fortè ex dicto altero fratre nepotes, dictusque Religiosus, cui frater defunctus aliquas subventiones pro extraordinariis religiosi usus suppeditare solebat, acquiesceret, quatenus tamen nepotes eundem continuarent styllum, donec viveret, ipsi autem id indiscretè negarent, hinc proinde idem in statu Magistri in eius Religione constitutus, atque Urbem pro aliis Religionis negotiisadiens, me pro veritate desuper consuluit.

Quamvis autem, ego crederem, ut bonum jus, sibi super intestata successione fratris assisteret, adeò ut de rigore, suam virilem cum nepotibus in stirpes succedere volentibus, obtinere deberet, de consequenti transmissibilem ad ejus Religionem, seu Conventum, seu verius ex tunc delatam; Adhuc tamen, pro ea congruentia, quæ mihi cordi esse consuevit, non de facili expoliandi bonorum proprietate conjunctos, seu domos, & familias, ut Religionis, ac Monasteria ditentur, idcirco, edidi quidem Responsum ad ejus favorem, ut ita dicti nepotes, eorumque Consultores eorum imprudentiam agnoscendo, honesta patrum desideria implerent, donec viveret, ne alias amitterent bona in proprietate. Ipsi autem Religioso consului, ut acquiesceret, aliud non promovendo; non quod ejus acquiescentia dictis nepotibus posset suffragari, cum juxta opinionem Canonistarum, bona, & successiones, quæ Religioso professo deferuntur, directè, ac immediatè acquirantur Monasterio, seu Religioni independentè à Religioso, cuius velle, vel nolle non attenditur, sed ut ex laudabili motivo charitatis, cum solo silentio evitaret conjunctorum damnus, idque absque conscientia, seu iurium Religionis læsione fieri posse credebam, (quamvis meum non sit de iis, quæ forum internum percipiunt, agere, utpote extrà meam spheram) Siquidem, ut advertitur praesertim in specie Religiosi sub tit de testam. disc. 35. licet post professionem cesset potestas revocandi, vel disponendi, non tamen cessat potestas declarandi ejus animum, quem in renuntiatione habuerit, ut bona in illis de sanguine remaneant; Ac etiam circa dictam declarationem habetur supra disc. 2.

In Responso itaque desuper dato, ad materiæ elucidationem, atque pro tollendis æquivocis, cum quibus aliqui Consultores dictorum nepotum procedebant in hac materia renuntiationis, an scilicet illa esset personalis, vel realis, seu; C ut alii distinguunt Jan extinctiva, vel translativa, adeò ut resulteret pluries enunciatus effectus, de quo praesertim supra disc. 2. & 3. ut personam renuntiantis indefinitè mortuam faciat perindè, ac si in rerum natura non esset, unde propterea locus fiat aliis quamvis remotioribus nullatenus cognitis, neque contemplatis; Distinguebam sex diversas quaestiones, sive sex diversos casus, in quibus huiusmodi terminorum distinctiones pro diversis respectibus cadunt, juxta distinctiones de quibus in discursibus praecedentibus & praesertim disc. 3. ut ita dignosceretur, quod plures auctoritates, quæ desuper pro consueto abusu per dictos Consultores de partibus cum nimia consuetudine prolixitate, superfluisque allegationum apparatus deducebantur, percutiebant di-

versos terminos, illos scilicet praesertim, in quibus contentio sic inter renuntiantem, ac testamentarios renunciatarii heredes, vel alios, ac testamentarios ipse in vita, vel in morte disposuerit.

Dicebam igitur, quod casus praecisus quaestio- nis esset ille, de quo supra disc. 1. & 2. super quo tanquam magistralis circumferri solet pluries enunciata decisio 246. Dicitur repetit. decis. 543. par. 5. rec. & post Tamburini. de jura Abbat. tom. 3. decis. 6. ubi scilicet agitur de ipsius renunciatarii intestata successione, ut tali casu, quoties efficacia non urgeant argumenta, quod renunciatus omninò se mortuum facere voluerit omnibusque absque personarum exceptione, vel particulari affectione, seu respectu, locum cedere non prohibeatur succedere, nisi è converso ad certas personas respectum habuerit, ita cum aliquo pleniori calamo, praeter genium ac styllum, cumulando decisiones, ac auctoritates praesertim deductas in decisionibus editis in Romana subcommisso de Statutis, de qua supra disc. 4.

Ac etiam subjungendo idem quod habetur disc. 1. & in aliis, ut scilicet in huiusmodi quaestionibus certa, & determinata regula generalis, cuiuscumque casui applicabilis, dari non possit, sed decisio ex singulorum casuum particularibus circumstantiis metienda sit; Ideoque (ut pluries advertitur, proorsus erroneum est, cum generalibus procederet, sive cum doctrinis, vel decisionibus, quæ in aliis casibus calibus prodierint, quoniam in huiusmodi quaestionibus, facti, seu voluntatis, sunt bene similes, ut in uno casu aliqua argumenta, vel adminicula sufficiant, in altero autem, quamvis penè identico, eadem, ac longè majora insufficientia sint, quia sic unius, vel respectu alterius casus qualitas, pro locorum, vel personarum diversitate, seu ob alias circumstantias exigat.

Applicando autem ad rem; Plura accedebant argumenta huiusmodi realitate de facto jure elucidantia, quodque renunciatus motus non fuerit ex pluries enunciata ratione, quæ in ingreditibus Religionem, vel Monasterium ponderari solet, quod scilicet ex solo spiritu religionis, ac abjiciendi temporalia, ut spiritualibus, expeditius vacare posset, renuntiatione facta esset, Tum quia ut in precedentibus advertitur, non de facili hæc ratio hodie ad praxim redeitur in profitentibus in Religione, vel Monasterio habente capacitatem in communi ex rationibus ponderatis praesertim disc. 1. & 2.

Tum etiam quia, specialiter, ac expressè constabat de diversa renuntiantis voluntate se non omninò abdicandi à temporalibus; Primò quia reservata pro communi stylo quadam annua vita, litia præstatione, sibi consuluit de pacto resolutivo, ac regressu ad jura renuntiatæ, & secundò quia sibi expressè reservaverat futuras successiones, vel dispositiones testamentarias, ac alias quoque intestatas, dum renuntiatio ad certos casus restricta erat; Ideoque illa unica, ac simplex iuris præsumptio, seu per qua Scribentes de partibus integra folia auctoritatibus replebant, ut scilicet renuntiationes, quæ fiunt occasione ingressus in Religionem, reales potius, vel extinctivæ præsumantur, ita per contrariam probationem omninò elisa remanebat.

Tunc autem probabilis contra hunc Religiosum renuntiantem respondendum fore creditum quando militante Statuto feminarum, & cognatorum exclusivo, agnatis intestata successio deberet, adeò ut ista admissio religiosi, quæ spectato effectu, non ad ipsius, sed ad Monasterii extraneum fore-

sem tenderet agnationis præjudicium redoleret, contra commune votum, saltè nostræ Italiae moribus attentis, ut in præcedentibus advertitur, attamen ista consideratio non cadebat in casu questionis, dum in Regno Neapolitano hujusmodi Statutorum usus non habetur, solumque viget constitutio generalis, quæ incipit *In aliquibus, &c.* excludens feminas propter masculos à successione patris tantum, à qua neque omnino cas extraneas efficit, dum eis non tollit legitimam, cujus loco dos de paragio succedit; dictamque Constitutionem de paterna tantum successione in verbis loquentem, Regni Sapientes extenderunt ad maternam, cujus respectu idem in praxi receptum est, ideoque non capit fraternam, multò minus illam patruorum, vel aliorum remotiorum, undè propterea intrat ordo juris communis novissimi super solo gradu, sublata antiqua prerogativa agnationis, & sexus; & consequenter dicta ratio agnationis, cujus favore diversa voluntas subintelligenda videtur, non militabat.

Adhuc tamen, reflectendo ad veritatem, atque retinendo meum sensum, ut in his questionibus, quæ sunt potius facti, & voluntatis, quam juris, negligi debeant generales DD. traditiones, seu conclusiones, quandoque continentes leguleicos rigores ab humana ratione, seu communi sensu naturali extraneos, sed indagandi substantiam verisimilis voluntatis, non quidem renunciantis, sed potius, ac principaliter renunciarii, qualis scilicet fuerit ejus finis, renunciationem procurando, adhuc sentiebam aliquam difficultatem contra religiosum renunciantem, quoniam licet renunciatio facta esset, patri, & fratribus, attamen illi vocati erant ex providentia potius patris renunciarii, qui providendo istum filium de vitalitia subventionem, prudenter de ejus renunciantione sollicitus fuit, ne bona in præjudicium filiorum, ac descendendum, ad Religionem, seu Monasterium extraneum transitum facerent; Istaque ratio attendita, illa applicabilis quoque ad rem videbatur, cum contendentes essent dicti renunciarii descendentes, ac heredes sanguinis. Quemadmodum enim (ut pluries insinuat) renunciatio, de juribus renunciatis disponens, respondendum est pro eo, cujus favore dispositum sit; ita in casu intestati quando verisimilitudo suadeat morientis voluntatem; ideoque libentius dictam acquiescentiam consului, atque ita sequutum fuit, & quidem laudabiliter.

SABINEN.

BONORVM

PRO

MONASTERIO MONIALIVM

ARCIS ANTIQUÆ

CUM

MARONII S.

Casus disputatus coram A. C. resolutus
pro Monasterio.

An renunciatio facta per ingredientem Monasterium, obstat intestatæ successioni ejus, qui sit hæres renunciarii, adeo ut quæstio non sit de immediata successione renunciarii, sed de mediata.

Card. de Luca Pars III. de Renunciatis,

Et an renunciatio facta per novitium, sub-
jaceat formæ præscriptæ per Conci-
lium Tridentinum, ubi ea sit correspe-
ctiva, & ex causa onerosa.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Quæ interdicitur possessoria admittant appellatorem.
- 3 De forma renunciantionis faciendæ per novitios.
- 4 Quod ista forma non requiratur in correspondentibus.
- 5 Frater uterinus, an teneatur dotare.
- 6 & 7 De ratione, ob quam inducitur dicta forma per Concilium Tridentinum.
- 8 De dotibus monialium remissivè.
- 9 Quando contractus ex causa dotis non subjaceant solemnitatibus statutariis.
- 10 Quod in his materiis procedi debeat attendita substantia veritatis, non autem cum formalitate verborum.
- 11 Qualis dicatur substantia veritatis in hujusmodi renunciantionibus, quæ sunt per puellas.
- 12 Quando dicatur actus correspondentis ex ratione minorum.
- 13 Quod erroneum sit concipere renunciantiones puellarum, & ideotarum per personarum lingua latina, atque insistere in significatione verborum.
- 14 De eodem, & quando in verbis fieri debeat fundamentum.
- 15 De renunciantionis realitate, ejusque operatione.
- 16 Quod ista esset potius renunciatio personalis, & translativa, & quare renunciatis non excludatur.

DISC. XI.

Volens Hippolyta Antonia professionem emittere in Monasterio Arcis Antiquæ, atque pro stylo, diverso assumpto nomine Claræ, amplam fecit renunciantionem de omnibus ejus bonis, & juribus, ac præsertim de illis, quæ sperare poterat ex materna dote, vel successione Tertie matris, ad favorem Hieronymi fratris uterini, qui eam, in toto, vel in notabili parte, de proprio dotaverat; dictoque Hieronymo postmodum ab intestato defuncto, ejus integram successione obtinuit dicta Tertia mater superstes, istaque etiam ab intestato defuncta, Maronii ejus ex fratre nepotes, qui seclusa dictæ filie monialis persona, erant proximiores, pretendentes, ut ob dictam renunciantionem ipsis hæc successio delata esset, possessionem bonorum hæreditariorum prævenerunt; quare Monasterium coactum fuit recurrere ad interdicitum possessorium adipiscendæ quorum bonorum, (quod pariformiter cum altero in casu testati competente ex dispositione textus in *l. fin. Cod. de edict. Div. Adrian. toll. immisionis* dicitur;) Verùm quia istud, ex dispositione juris canonici, speciem petitorii habere videtur, dum reputatur appellabile, quodque non suffragetur dispositio textus in *l. unica Cod. si de monument. possess.* ob contrariam dispositionem juris canonici, per quam, juxta opinionem in praxi receptam, excepto summarissimo possessorio, retinenda, quod vulgò manutentionis dicimus, ac altero associationis in vim facultatis, vel pacti de capiendò propria auctoritate (quoties tamen unum, vel alterum decernatur per decretum interloquutorium, &

C

non

non alias) est appellabile; dum Ægidiana Constitutio, quæ in Urbe, & Statu Ecclesiastico dictam juris civilis dispositionem restituit, utpote reputata lex laicalis, non capit causas, in quibus adfit mixtura personarum, vel bonorum ecclesiasticorum; ut *sub tit. de iudic.* ac alibi pluries advertitur; hinc proinde Monasterium, ne cogatur per tres instantias hanc litem sustinere, obtinuit in Signatura Gratiæ committi causam A. C. cum voto duorum ejus Locum tenentium, appellatione remota, atque ab istis sententiam favorabilem, cum justitiæ quidem fundamento, reportavit.

In disputationibus autem desuper habitis, duo fuerunt puncti, quorum uterque singulariter, ac de per se sufficiens dicebatur pro dicta resolutione Monasterio favorabili, multò verò magis utroque simul juncto; Primo nempe, ob dictæ renunciationis nullitatem, ob non semper servatam formam præscriptam à Sac. Concilio Tridentino *sess. 25 de regul. cap. 16.* adhibendam in renunciacionibus faciendis per novitios.

Ea enim defectiva erat, ob deficientem licentiam Episcopi, seu ejus Vicarii Generalis; ac etiam quia, neque constabat, an elapsi essent decem menses novitiatus, ut requiritur ex deductis *apud Merl. decis. 869. num. 5. & 6.* & advertitur alibi *hoc eodem tit. ac in altero de Regular.* Et secundò circa dictæ renunciationis obstantiam, dum illa in specie continebat maternam successorem, de qua erat questio.

Quatenus pertinet ad primum; ultra ea, quæ in solo factò consistebant, de quibus in Curia, ad Advocatos agere pertinere non solet, super probatione scilicet licentiæ Episcopi, vel Vicarii, quæ per testes probari prætendebatur; dicebant Scribentes pro reis conventis, quod admissio etiam dictæ formæ certo defectu, adhuc tamen id ob stare non deberet, quoniam Conciliaris dispositio procedit in renunciacionibus, quæ, sive sint translativæ, sive extinctivæ, ex benevolentia, seu alias ex mera voluntate renunciantis fiant, secùs autem ubi ageretur de contractu oneroso, merèque correfpectivo, cum tunc istud Conciliare decretum non intret; istumque dicebant esse casum, dum frater uterinus, qui alias dotare non erat obligatus, saltè non facta excussione paternorum, ac maternorum bonorum, ac aliorum, quorum prior esset dotandi obligatio juxta ordinem recensitum *sub tit. de dote disc. 142. cam.* dotaverat, istoque intuitu, in renunciacionis instrumento dicebatur, quod ea fieret.

Non negabam ego scribens pro Monasterio veritatem dictæ propositionis, cum revera Conciliare decretum, illas perentiat irtractabiles renunciaciones, quæ, sive ad favorem Monasterii, sive ad favorem alterius, absque forma ibi præscripta fiant, illud parere possent inconveniens, ut renuncians ita bonis denudatus, cogatur quamvis invitus, profiteri; atque ob eandem rationem prohibitum est renunciaciones fieri non nisi per duos menses ante professionem, id est post jam decursos decem menses novitiatus, unde propterea novitius jam Religionis Institutum expertus fuerit, atque hoc non obstante in eodem proposito perseveret, quoniam, ut advertitur in sua materia *sub tit. de Regularibus, & alibi,* si duo menses ante professionem, ex veriori, ac omnino recepta interpretatione, adjecti solum sunt ad demonstrandum, quod adminis debent esse lapsi dicti decem menses, adeo ut duo solum super sint, & ne prius iste actus fieri valeat; si verò major terminus decurrerit, adeo ut renunciatio sequatur completo anno, atque in ipso professionis limi-

ne, tunc illa erit melior, magisque satisfactum erit intentioni, vel rationi, Sacri Concilii; ista autem correfpectivis, ad limites tamen correfpectivatis, materia insinuationis, aliarumque solemnitate, quæ per legem communem, vel municipalem in nationibus desiderantur, ut eas adhibere non oporteat in donationibus verè caulariis, & onerosis, & advertitur supra *disc. 6.*

Negabam verò applicationem dictæ limitationis ad casum controvertitæ, quoniam instrumenti tenor ostendebat, quod dictus frater, jam dotum dederat ferè per annum, dum ad præscriptum Decretorum Sacræ Congregationis, de quibus ad materiam dotis monialium *sub tit. de dote disc. 167.* oportet illius depositum facere, antequam puella admittatur ad Monasterii ingressum, sive ad susceptionem habitus, nullo accedente pacto, vel conventionione super hujusmodi renunciatione, quam in dicto instrumento dicebatur spontè fieri, ex motivo gratitudinis, ac benevolentie absque eo quod ad id cogi posset; undè propterea scribendo more Advocati deducebam ea, quæ habentur *sub tit. de dote disc. 17. & 18.* in proposito exemptionis, quam habet causa dotis, vel matrimonii a solemnitate, quoniam intelligitur, ubi actus dicti possit præcise, vel moraliter necessarius, cum adeo frequenter insinuata privilegia fundata in favore matrimonii, ut illud scilicet sequatur, secùs autem ubi jam sequutum sit, ex tibi deductis.

Verùm reflectendo ad veritatem, agnoscebam, quod hæc responsio, quamvis in suo casu, seu in abstracto vera, adhuc tamen vitio applicationis magis laborabat; procedendum etenim esse advertebam in ista questione, cum adeo frequenter insinuata verisimilia, inò in judicando, & consulendo, necessaria propositione, ut attendi debeat substantia veritatis, desumenda ex ipsa massa facti, quæque circumstantiis, voluntatem Partium arguentibus, non autem insistendo in verborum formalitatibus, quæ frequentius proveniunt ex ineptis Notariis, non autem ex voluntate Partium; potissimè verò in hujusmodi parvis locis, atque ubi agit de puellis, ac personis idiotis, ut in præfati.

Ea verò substantia veritatis videbatur, quod ob carentiam bonorum paternorum, aliorumque ascendentium ex colatere, onus dotandi hanc puellam incumberebatur matri, cui etiam, sine obligatione legali incumberebatur illud onus, quod infere naturæ votum maternum, cum autem bonorum maternorum qualitas, ad id proportionata non esset, dum consistebant in stabilibus, quæ in parvis locis non sunt facilis venditionis, ad effectum obtinendi pecuniam numeratam, in qua juxta enunciatæ Decreta, depositum facere oportet; hinc proinde procedendo cum eo præsupposito, quod scilicet juris subtilitatibus, inducit ordo naturæ, quod bona materna, post collatam hanc puellam, integrè devenerè deberent ad alterum unicum filium secundum matrimonii, cujus intererat eadem bona non distrahè, sed pro eo conservari, stantè quod pecunias habebat, ita inductus fuit, diu adhuc in tenera ætate existeret, per matrem ad id agendum, cum præsupposito renunciacionis, quæ verisimiliter, primario intuitu fuit in intentione, quamvis ita ex intervallo subsequuta esset, ob credulitatem, quod prius fieri non posset, cum non omnibus notum sit, quod ea fieri poterat ante susceptionem habitus, atque in statu merè seculari, quando, ex magis recepta sententia, ista Conciliaris forma non intret ex deduc-

De LUCA
de
Testamentis
et c.
CVI
9

Et in dicta sua materia *sub tit. de Regular.* Ac propterea actus verè correſpectivus dicendus videbatur.

Et nihilominus, ubi etiam cum ſola litera verborum, procedendum eſſet, ut puella ex motivo gratitudinis id egiſſet, adhuc tamen pro meo ſenſu, idem dicendum veniret, tanquam in actu remuneratorio, & ob illa merita, quæ de juſtitia iſtud præmium ex pluribus enunciato Italia communi uſu exigere videbantur; unde propterea intrarent ea, quæ in ſua materia *sub tit. de donationibus*, ac etiam *sub tit. de feud. diſc. 94.* habentur de donatione verè remuneratoria habente ſpeciem contractus correſpectivi, & oneroſi.

Atque hinc monemur, quàm magna ſit conſuetudo Aliquorum incepta, in huiſmodi, vel ſimilibus actibus geſtis præſertim per mulieres, vel idiotas, ac ſimplices perſonas, procedendi cum formalitatibus verborum in ſtrumentis; potiſſimè verò (ut inſinuat *12* tum eſt) ubi illud, juxta hujus regionis abuſum, conceptum ſit in lingua latina, contrahentibus ignota, ac etiam quia juxta frequentiore uſum parvorum locorum, in imo, & magnarum Civitatum, quoties non agatur de illis graviſſimis negotiis, in quibus Minutæ per plures dies antea preparari ſolent, atque per manus Advocatorum, ac Sapientum *14* transmitti, uſus eſt, quod adnotatur per Notarium in parva Scheda ſubſtantia in ſtrumentis, faciendò, ut dicitur, Imbreviaturam, ſeu baſtardellum, poſtmodum vero domi in prothocollo, vel in aſſa nitida ſcriptura, deſuper extenditur inſtrumentum, juxta formularia; & conſequenter, proſus erroneus videtur iſte ſtylus, procedendi cum formalitate literarum, ſeu verborum, niſi quando, aliis in contrarium non urgentibus, probabilitas accedat, ut ea fuerit Partium intentio, quæ in verbis explicata ſit.

Quoerò ad alterum punctum, efficacia, ſeu operationis renunciationis; Scribentes pro Reis conventis, cum copioſis allegationum apparatibus, deducebant propoſitiones pluribus præcedentibus inſinuatæ, præſertim, ob tunc jam editas deciſiones in *Romana de Lanuvio* de qua ſupra *diſcur. 2.* ſuper realitate renunciationum, quæ ſiant occasione ingreſſus in Monafterium, ut ita, renunciante habita pro mortua, inſtata ſucceſſio, dictis tranſverſalibus aperiretur, ut potè proximioribus, ac primis.

Verum, (in ſenſu etiam veritatis,) deducendo eadem quæ ſupra *diſcur. 1. & 2.* in aliis habentur; dicebam, quod verè iſta inſpectio realitatis, vel extinctivæ renunciationis non intrabat, cum in verbis renunciatio expreſſè concepta eſſet in forma translativa, atque per ſpeciem donationis; ita fundamentum conſtituendo, potiùs, ac principaliter in dicta ſubſtantia veritatis, quæ ſuperius occasione ſolemnitatum ponderata eſt, quod ſcilicet maternæ ſucceſſionis ſpes juxta terminos in *l. ſpem Cod. de donat.* ſive ejuſdem ſpei commodum, eſſet quidem in hæreditate dicti fratris renunciarii; ſed quoniam hæc hæreditas, naturæ ordine turbato, obvenerat in ipſa matrem, de cujus inſtata ſucceſſione agebatur, idcirco caſus prebebat huiſmodi juris conſuſionem, quodque bona, & jura fraterna, effecta eſſent materna, ac propterea, ita deficeret perſona habilis, quæ, factò caſu maternæ ſucceſſionis, iſtaque ſubſtantia in perſona filiarum renunciantis, illius commodum, ac utilitatem acciperet; & ſic, quod de renunciacione non poſſet opponere, niſi ipſe renunciarius, vel ejus hæres, ſive alter, qui in hæreditate jus haberet, ut in hoc pro- *Card. de Luca Pars III. de Renunciat.*

poſito verificari poſſet, ſi ejuſdem renunciarii hæreditas, re alieno gravata eſſet, quoniam ob illam perſonarum diverſitatem, quam inventarii beneficium producit, ſive ob alteram, quæ etiam ſine inventario conſervatur ob jus, vel intereſſe tertii, quod impedit actonum conſuſionem juxta ea, quæ habentur *sub tit. de credito diſc. 40.* & alibi pluries, ita hæreditas fratris renunciarii, fingeretur perſona diverſa ab ea ipſius matris; & conſequenter, ut factò caſu hujus inſtata ſucceſſionis, illaque ſubſtantia in perſona renunciantis, ejus commodum eſſet dictæ hæreditatis, ad beneficium creditorum, aliorumque intereſſatorum, ſive ſubſtitutorum, quatenus ad eſſent; Iſtique videbantur veri, ac proprii termini iſtius caſus; ac propterea, ut ceſſato intereſſe alterius jus habentis, rectè dicta conſuſio inducta eſſet, cum iſto caſu, nulla conſiderabilis ratio urgere videretur, cur filia excludi deberet ab inſtata ſucceſſione matris, cujus, non autem fratris renunciarii hæc bona dicenda erant; ideoque ex hoc fundamento, non autem ex altero invaliditatis renunciacionis ob formam Conciliarem non ſervatam, reſolutio juſta, beneque fundata viſa eſt, cum reverà conſenda non eſſet illa voluntaria, & gratuita donatio, ſeu renunciatio, de qua Conciliare decretum agit, ſed potiùs correſpectiva recognitio veritatis, & obligationis.

BONONIEN. DE LUGATELLIS

PRO
ANNA MARIA
CUM
EIVS FRATRIBVS CON-
SANGVINEIS.

Reſponſum pro veritate.

An renunciatio facta patri binubo, capiatur neceſſariam ſucceſſionem renuncianti debitam in bonis ejus matris, in excluſionem filiorum ſecundi matrimonii, Vel potiùs iſta ſpecies ſucceſſionis, remaneat extrà renunciacionem.

SUMMARIUM.

- 1 Acti ſeries.
- 2 An renunciatio facta per filios primi matrimonii ad favorem parentis binubi tollat diſpoſitionem l. ſemine Cod. de ſervandis nuptiis.
- 3 De eodem, & qua opinio ſit verior.
- 4 Quod in hac facti ſpecie renunciatio caperet iſtum caſum.
- 5 De eodem, ubi renunciatio facta eſt pro hæredibus quibuſcumque.
- 6 An, & quando filii ſecundi matrimonii participant de donatione facta contemplatione primi matrimonii.
- 7 De diſtinctione renunciacionis facta occasione ingreſſus in Religionem.

2 Quod sit renunciatio translativa, & de effectu.

DISC. XII.

Susceptis per Casarem, ex Silvia prima uxore, tribus filiabus, aliisque filiis ex secunda procreatis, cum à duobus ex dictis filiabus prima uxoris Monasterium ingressis, consuetam renunciationem reportasset, atque facto quodam legato Anna Maria alteri filia, universales haeredes instituisset filios masculos secundi matrimonii; Hinc dicta Anna Maria, innixa dispositioni text. in l. femina Cod. de secund. nupt. praetensionem excitavit, quod sibi, ultra ea, de quibus ad ejus favorem per patrem dispositum fuerat, praecipuam detrahere deberet integram dotem maternam, non solum propriae portionis, sed etiam fororum, dicta renunciatione non obstante, utpote non capiente casum hujus penalitatis, ac necessariae successione; cumque desuper quidam Advocatus de partibus discursum edidisset, eo communicato, ex parte ejusdem Annae Mariae meum pro veritate consilium expetitur.

In dicto autem discursu, elaboratè quidem examinabatur in abstracto quaestio, insinuata etiam sub tit. de success. ab intest. disc. 31. an scilicet renunciationes, quas filii primi matrimonii patri binubo faciunt, comprehendant, necne, casum hujus necessariae successione à lege delata; atque deducendo utriusque sententia sequaces, pro negativa, ut scilicet istam successione non capiat, deducebat *consil. 90. Aretin.* quod plures sequuntur, & praesertim *Boer. dec. 184. n. 1. cum seqq. Alvar. ad. de conj. defunct. volunt. lib. 2. cap. 3. §. 2. 10. Ant. de Nigr. in cap. Regni.* quod incipit *mulier. dotarium nu. 56. Hodiern. in l. hac edictali. q. 11. n. 12. cum seqq. Merlin. lib. 1. contr. 32. Bottiglier. de success. ab intest. theorem. § 1. per tot. Molin. de ritu nupt. lib. 3. quest. 85. nu. 10. & seqq.* apud quos concordantes.

Et converso autem concludebat, quod contraria opinio *Alex. cons. 149. lib. 7.* & aliorum, quos refert *Surd. cons. 244. & Rota decis. 290. par. 9. rev. videretur magis communis, dum Rota loco citato nu. 4. eam talem appellat, & consequenter, quod huic potius deferendum esset.*

Quamvis autem ego idem sentirem, ideoque contra ipsam filiam primi matrimonii, quae meum votum expetiit responderem, principaliter motus ex particularibus facti circumstantiis; nihilominus, quatenus pertinet ad dictam quaestionem, in abstracto, ut etiam advertitur *disc. 31. de success.* Dicebam, quod probabilior videretur prima opinio super non comprehensione, quando facti circumstantiae aliud non suaderent, quia nempe, ut advertitur *dicto tit. de success.* cessaret applicatio nimium congruae rationis, cui dicta prior opinio favore filiorum primi matrimonii innixa est, ubi praesertim de intestata patris successione agatur, quod scilicet asperum, ac improbabile videatur, ut adeo melior esse deberet conditio filiorum secundi matrimonii, qui in jure civili minus favorabiles reputantur, quam sint illi ex primo, dum integram dotem propriae matris obtinerent, absque eo quod filii primi matrimonii aliquam illius participationem haberent, & e converso participarent etiam de dote primae uxoris.

In hac verò facti specie, contrarium probabilius dicendum veniebat; tum quia renunciatio sequuta

erat post transitum ad secunda vota, eaque in specie continebat dispositionem textus in *dicta l. femina*. Tum clarius, quia non agebatur de successione ab intestato, adeo ut, incerta, seu ambigua existente renunciatarii voluntate, lex ob dictam nimium congruam rationem, ita illam interpretetur; ubi verò conditum sit testamentum, factaque dispositio de bonis renunciatis, tunc ut pluries in praecedentibus advertitur, cessant illa quaestiones, quae in successione ab intestato cadere solent, quoniam unus ex filiis, vel causis, ex quibus hujusmodi renunciations procurari solent, est ille obtinendi libertatem disponendi ex deductis per *Apon. cons. 39. & 40. lib. 1. Rota apud Greg. decis. 85. & admittitur in decis. 346. Dianoz. ut. repetit. decis. 543. par. 5. rev.* cum aliis pluries deductis hoc eodem tit.

Potissimè verò, dum renunciations conceptae erant pro haeredibus quibuscumque quod in specie ponderatur in *dicta decis. 290. par. 9. rev.* Tunc etiam iidem *Alvar. ad. & Molin. ac Merlin. & alii.* contrariae opinionis sequaces id admittunt, ex ea probabilitate, quod cum ita pater renunciatus libertatem haberet disponendi de hujusmodi bonis ad favorem extraneorum, salvo solum jure legitime filiorum, non videtur prohibendus disponere ad favorem filiorum secundi matrimonii, ut in proposito donationis contemplatione primi matrimonii, ut quoties filii ex eo procreandi, jure matris filii commissi vocati non sint, non prohibeantur de illa participare filii diversi matrimonii, ut *cod. tit. de success. ac altero de donationibus* advertitur, cum legis prohibitio, quae disponendi facultatem admittit, percutiat secundum conjugem superstitem juxta textum in *l. hac edictali Cod. de secund. nupt.* non autem filios, dum personae ipsius conjugis conditio deterior per legem effecta est, quam illa cuiuslibet extranei.

Ponderabam in ratione motivandi ad favorem dictae Annae Mariae, quod cum agebatur de renunciatore facta occasione electionis vitae spiritualis in Monasterio, ita juxta distinctionem pluries insinuatam, dicenda esset renunciatore realis, seu extrinseca, utpote facta principaliter ex motivo vitae spiritualis, & abdicatorem temporalium, & consequenter, quod ita renunciatis habitis promotus, atque in rerum natura non existentibus, tanquam per remotionem obstaculi, integra mater successio dictae filiae seculari delata esset, quodque ita evitaretur quaestio in radice.

Verum insinuabam, quod motivum esset fragilibus deficientem facti assistentiam, dum renunciatore expressè concepta erat in forma translativa, & per speciem donationis; clarius verò quia non agebatur de successione deferenda, & sperata, adeo ut currere opus esset ad terminos textus in *l. sem. C. de donat. de quibus praesertim supra disc. 6.* & in aliis, sed agebatur de successione jam delata, & quae ita etiam agnita supponebatur, dum ut praesertim est in renunciatore deducebatur ad speciem mater successio cum specifica mentione *dicti textus in l. sem. C. de donat.* ideoque rectè intrabat vulgaris regulae textus in *l. ille aut de ff. de leg. 3.* quod in claris, & expressis non intrant quaestiones, & argumenta.

ROMANA.
DONATIONIS
VEL
HEREDITATIS
PRO
SAYO PORCARIO
CUM
FRATRIBVS DE PINEA.

*Casus disputatus coram A. C. resolutus
pro Sayo.*

De renunciacione, quæ per puellam in sæculo nubentem, occasione dotationis facta sit parentum, ac aliorum successioneibus, quarum mentio habita sit, an dici possit invalida, ut potè facta sine consensu eorum, de quorum successione agitur; & an, & quando hujusmodi renunciaciones exigant solemnitates, statutarias, quarum defectus illis obstat, necnè.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Renunciatio intelligitur ab intestato, non autem ex testamento.
- 3 De invalida renunciacione hereditatis viventis.
- 4 De solemnitatibus statutariis in Urbe in renunciacionibus minorum, & mulierum.
- 5 In claris, & expressis cessant questiones.
- 6 Declaratur conclusio, de qua num. 2.
- 7 Item declaratur conclusio, de qua nu. 3. ut procedat in renunciacione generali.
- 8 Etiam si aliqua persona deducatur ad speciem.
- 9 De eodem, & quando verè procedat dispositio text. in l. fin. Cod. de pact.
- 10 De solemnitatibus statuti, de quibus num. 4.
- 11 De promissione facti alieni, quando & quomodo sit obligatoria.
- 12 Quod non congruat, ut sponsa de futuro tractet cum sponso.
- 13 De eadem materia solemnitatum in renunciacionibus, & quando rigorosè in eis procedatur.
- 14 15 & 16 De eodem cum distinctione casuum.
- 17 Et an solemnitates requirantur in renunciacione juris querendi.

D I S C. XIII.

Nuptiis destinata A. de Porcario cum B. de Pinea ejus conjuncto, constituta per patrem, vel fratrem, jam convenia congrua dote, juxta communem hujus rogationis usum, amplam fecit renunciacionem, in forma expressè translativa per speciem donationis, ad favorem Julii fratris, ejusque filiorum, & descendantium masculorum, de omnibus, & quibuscumque testatis, ac intestatis parentum, vel conjunctorum, hereditatibus, & successioneibus, & signanter de illa matris adhuc viventis; cumque ista moriens, dictam filiam heredem

Card. de Luca Pars 111. de Renunciat.

instituisset, ista quoque, defuncta, adversus ejus filios, & heredes, Sayus Julii defuncti filius, ex persona propria quoque, expressè vocatus, iudicium immisisionis coram A. C. instituit ad bona provenientia ex dicta hereditate matris, atque pro actore, post plures disputaciones, prodixit sententia, executioni etiam demandata.

In disputacionibus autem desuper habitis; cum Actoris intentio absque dubio fundata esset, idcirco quæstio cadebat, in Reorum exceptionibus, quæ tres erant; Prima nempe super conclusionem de qua cæteris relatis apud Dumoz. est. decis. 346. repetit. decis. 543. par. 5. rec. plurics in præcedentibus enunciata, quod hujusmodi renunciaciones, quavis ampla de quibuscumque hereditatibus, etiam certæ personæ viventis (data validitate) intelligendæ veniant ab intestato, non autem ex testamento, de quo etiam plene apud Surd. decis. 14. ibique Hodierni in addit. de Marin. resol. 194. lib. 2. cum ibi deductis.

Secundò, quod ubi agitur de renunciacione hereditatis personæ viventis, ea invalida est, ubi non accedat consensus ipsius, de cujus hereditate, vel successione agitur; imò neque ejus interventus sufficit, nisi accedat etiam perseverantia usque ad mortem, cum iste consensus sit quoadcumque, revocabilis; sive id proveniat ex ratione tollendi votum captandæ mortis; sive ex altera non reddendi illum intestabilem, ad notum text. in l. fin. Cod. de pact. cum concordantibus apud Altograd. conf. 40. cum duob. seqq. lib. 2. Rota apud Eich. dec. 119. repetit. dec. 166. par. 9. rec. & in aliis.

Et tertio dicta renunciatio invalida dicebatur ob non adimpletam formam Statuti 151. Urbis, dum vocatus non fuerat ejusdem puellæ renunciantis destinatus sponsus, tanquam unus ex proximioribus, eoque neglecto, alii remotiores vocati, vel eorum loco, curator adhibitus fuerat, quod importat nullitatem, ex pluries deductis in sua materia sub tit. de alien. & contract. prohib.

His tamen non obstantibus; scribens pro actore (etiam cum sensu veritatis,) contrarium dicebam probabilius esse, quodque dictæ exceptiones subsistentiam non haberent; singulas etenim examinando; quatenus ad primam pertinet, difficultas de plano tollebatur ex facto, adeo ut intraret vulgaris regula textus in l. ille aut ille ff. de leg. 3. latè exornata per Rot. decis. 44. n. 14. par. 11. rec. quod in claris, & expressis non intrant præsumptiones, & argumenta, dum renunciatio in verbis, expressè, nimumque clarè cantabat de quibuscumque hereditatibus, & successioneibus, etiam ex testamento; Id etenim, etiam si ex causa de futuro, prohibitum non est fieri posse ad favorem tertii per viam renunciacionis translative juxta plures enunciatos terminos textus in l. spem Cod. de donat.

Dicta verò conclusio, ut renunciatio non excludat renunciantem à testata successione, percutit terminos diversos, extinctivæ scilicet renunciacionis factæ, per quam renuncians tollat se de medio, atque abdicet à se jus succedendi ab intestato, ut aliis a qualibus, vel remotioribus, per remotionem obstaculi locum aperiat; sive ubi agatur etiam de translativa renunciacione, quæ facta esset ei, de cujus hereditate, vel successione agitur, quia nempe eundem renunciantem instituat, seu alias eum eo disponat, eodem modo quo cum quocumque; extraneo disponere posset, cum renunciatio tollat quidem omne jus, quod renuncianti in renunciatarii bonis, vel successione competere posset; eum tamen non inhabilitat, ne ipse renunciatarius disponere

ponere valeat cum eodem renunciante, ideoque isti termini extranei erant à casu quaestionis.

7 Plana quoque remanebat solutio secundi obiecti, quoniam ultra responsionem deduci solitam ex nota *decis. 350. Afflicti. de qua dubitat Rota apud Bich. dicta. decis. 119. repetit. decis. 166. par. 9. rec.* Difficultas cessabat, ex eo quod dispositio dicti textus in *l. fin. Cod. de pact. procedit*, ubi agatur de renunciatio-
ne, vel alio contractu super hereditate personæ certæ, ac determinatæ; secus autem ubi sit generalis, de omnibus, & quibuscumque hereditatibus, & successione; quoties tamen generalitas affectatè adjecta non sit ad legem fraudandam, quia nempe substantia veritatis sit, quod actum esset de persona certa, & determinata, in qua tantum casus esset verificabilis iuxta *decis. 89. Franch.* quæ reputatur in materia magistralis cum concordantibus relatis, *ibid. per Add.* Secus autem ubi ista suspicione cessante, verè renunciatio sit generalis, cum tunc cesset ratio prohibitionis, ideoque actus valeat.

8 Idque adeo verum, ut neque obstat, quod aliqua personæ ad speciem deducantur, cum id continere dicatur enumerationem specierum jam sub genere cadentium gratia majoris declarationis, ut apud *Franch. ibidem, & Rot. apud Bar. ut. decis. 366.* Et conferant, quæ habentur *sub tit. de jure patron.* quod licet istud jus in contractum donationis absque Ordinarii consensu deduci non valeat, multo verò minus in illum emptionis, & venditionis in quo pretium accedat; attamen, ubi agatur de donatione, vel venditione universitatis, cui jus patronatus accessorie annexum sit, istud sub tali contractu venit, atque nil refert, quod ejus mentio specialis fiat, dummodo ejus ratio in pretio non habeatur, quoniam expressio facta censetur de eo, quod tacite in-
erat, gratia majoris declarationis.

9 Clarius verò, quoniam prohibitio contenta in dicta *l. fin. Cod. de pactis*, verè percutit illas futurae hereditatis renunciaciones, quæ ad favorem extraneorum, ita alienas hereditates captare sollicito-
ram, parum laudabiliter, ac præter communem usum, seu ex parte renunciantis præter regulas prudentiæ fiant, cum tunc intret suspicio seductionis, vel malarum artium; secus autem ubi id fiat ad favorem parentum, vel fratrum dotantium, ex communi legalia usu, pro justo motivo regionis moribus adaptato, ut sufficiat feminas congruè dotare, quodque istæ tanquam provixæ, à paterna domo exeuntes, atque in illam viri transcentes, quodammodo extraneæ fiant, neque aliud prætere-
re debeant quasi quod, dos, quæ eis datur, sit præventivum emolumentum, seu congruum pretium hujusmodi spei, cum alias melior esset conditio feminarum, quam masculorum, contra omnem probabilitatem, & communem usum; ideoque erroneum pro meo iudicio videtur, dispositionem, seu terminos dictæ *l. finalis*, indefinitè in omni casu attendere, dum potius cum dicta distinctione procedendum videtur, malam vel respectivè bonam fidem attendendo; ad instar eorum, quæ *sub tit. de credito* habentur ad materiam textus in *l. per diversas, & l. ab Anastasio Cod. mandat.* cum similibus, ac propterea, quod sit quaestio, pro facti qualitate decidenda, inspicendo, an congruat, necnè ratio prohibitionis.

10 Quoverò ad tertium punctum solemnitarum; difficultas cessabat ex facto, in quo illarum implementum ex ejusdem instrumenti facie patebat; nil obstante, quod neglectus esset dictus proximior, quoniam cum iste jam destinatus esset puellæ sponsus, hinc proinde duplex urgebat nimium congrua

ratio, ob quam ille adhibendus non erat, ideoque prudenter neglectus fuit, atque habitus pro non extante; Primum nempe quia absolutum, atque in praxi quotidie receptum est, ut proximiores inter-
cedant, ad id inhabiles sint, atque, vocari non debent, sed habendi sint pro non extantibus, ut in sua materia *sub tit. de alien. & contrati. prohib.* atque talis iste rectè dici poterat nimium intercessus in hujusmodi renunciacione, ut ea nõ sequeretur ob comodum, quod ipse, ejusque filii aliàs sperare possent, ex renunciandis hereditatibus, ac successioni-
bus.

Undè propterea, ut in proposito promissionis facti alieni habetur *sub tit. de credit. disc. 124. receptum* hodiè habemus, quod licet regula sit, ut promittens factum alienum, ad aliud non teneatur nisi ad diligentias, quibus adhibitis excusatur, quoties clausula ita quod, &c. vel alia, quæ pollens, aut alia particularis circumstantia diversimodè non suadeat; attamen ubi agitur de hujusmodi renunciacionum promissionibus, quæ per ipsorum nomine sponsæ in tabulis dotibus fiant, dicta conclusio super excusatione à diligentis resultat, non intrat ob præsumptam collusionem inter sponsum, & sponsam, quodque ille apparenter adhibendo diligentias, in substantia, ac de facto contrarium affectet ob ejus interesse, juxta optimam observationem *Aponde de potest. Proleg. tit. de success. mulier. num. 10. Caval. decis. 64.* & sequuntur moderiores communiter, ut patet ex deductis loco citato, unde propterea interesse erat indubitatum.

Et secundo quia manifestè resistebat ratio congruentiæ, ac honestatis, ut puella, ita familiariter tractare deberet cum eo, qui ejus futurus sponsus destinatus erat, dum proximiores adhibendi sum, non pro sola ceremoniali, ac materiali præsentia, ut frequentius praxis docet, sed eorum interventus debet esse formalis, quo mediante impleatur finis, vel ratio, ob quam ille desideratus est, ut scilicet bene certiorum puellam de actu per ipsam faciendo, ac de effectibus, & præjudiciis exinde resultantibus, explorando ejus voluntatem, an libera, & determinata sit, necnon indagando, an expedit, quod etiam per Judicem faciendum est, solus etenim ceremonialis interventus, reputatur inanis, ut advertitur in sua materia *sub tit. de alien. & contrati. prohib.*; Et consequenter requiritur, ut familiariter proximior cum puella tractet, quod utique incongruum, ac indecorum esset, ideoque dicebam, quod iste conjunctus, eligendo statum conjunctioni contrarium, ut esset hujus mulieris vir, ita conjunctioni renunciando, se extraneum effectus videbatur.

Cæterum, ubi etiam iste solemnitarum defectus adesset; Quamvis in Curia hujusmodi quaestio soleat esse quotidiana, ob illum præferim defectum qui resultat ab insinuatione non facta ad formam Aggidianæ Constitutionis, cujus in hoc proposito mentio habetur supra *disc. 6.* dum pro frequentiori usu, hujusmodi renunciaciones, fieri solent per puellas nuptias destinatas, quæ in minori ætate adhuc existunt, adeo ut penè centies, quando pro malitate, & quâdo pro validitate substituenda, id tam in Rota, quàm in Tribunali A. C. aliisque Tribunalibus, disputaverim, præsertim in casu, de quo *sub tit. de dote disc. 34.* ac etiam in illa *Arminio. dorum*, in qua prodierunt variae resolutiones 24. Martii 1660. 22. Junii 1661. & 12. Junii 1665. ut in

De LUCA
de
Testamentis
et
9VI

Bevilagua, cum similibus, que in *Rota* decisionibus frequenter leguntur; at tamen, ista est una ex illis materiis, in quibus nimum evidentem censui pragmaticorum errorem, procedendi cum generalitatibus, atque propositiones in uno casu admittas, cuiusque alteri applicandi, non distinguendo casus, eorumque circumstantias, ex quibus pendere debet inspectio, an legis communis, vel municipalis ratio congruat, ob quam huiusmodi solemnitates adinvenitæ sunt.

Aut enim agitur de renunciatione, præsertim translative, que extraneo, vel remotiori non dotanti fiat, unde propterea circumventionis ratio intret multo verò magis si de bonis, ac iuribus jam quasi iuxta casum, de quo *decis. § 23. & 724. par. 4. rec. tom. 3.* cum quibus procedi solet, atque præsertim processum fuit in *dica Ariminen.* & tunc recte intret rigor solemnitatum, quoniam militat ratio, ob quam illæ adinvenitæ sunt, idemque, si in forma extinctiva fieret renunctio, quæ nullum haberet probabile motivum, ut ita remotior, qui eam affectavit, per huius obstaculi remotionem, proximior effectus, illas obtineat successiones, quæ renunciati debite sint.

Aut verò agitur de illa renunciatione, quæ, iuxta communem, ac rationabilem *Italiae* usum, fiat per puellam occasione nuptiarum ad favorem patris dotantis, vel fratrum, à quibus congruam dotem accipiat. & tunc profus erroneum, ac improbabile videtur, istam speciem renunciationis, regulare cum illo rigore, cum quo dicta alia species relanda venit, ob longe diversam rationem, ista etenim species favorabilis, ac rationabilis potius dicitur, benignèque in ea procedendum est, cum actus dicatur prudens, ac laudabilis, ut in specie advertitur per *Rotam in Asculana renunciationis 1. Iulii 1652. & 22. Martij 1651. coram Cerro*, quarum posterior est impressa *decis. 15. par. 11. rec.* Istaque videtur vera, nimumque probabilis distinctio; ad cuius comprobationem conferunt, quæ habentur *dico disc. 3. 4. de dote*, ac etiam firmata in *Romana renunciationis coram Ottob. inter suas decis. 82. in fin.* & in eadem *coram Cerro decis. 23. par. 11. rec.* in proposito renunciationis factæ, ex rationabili motivo conservandi bona in agnatione cum similibus; ac propterea, ad istas facti circumstantias reflectendum est atque cum ista distinctione procedendum videtur, non autem generaliter, ac in infinitè pro omni casu illam attendere, cum in hoc præsertim pragmaticorum ineptia consistere videatur.

17 Dicebam quoque, scribendo more Advocati, quod cum ageretur de renunciatione juris quærendi, solemnitates necessariæ non essent, iuxta firmata apud *Burratt. decis. 333.* & in decisionibus editis in causa, de qua supra *disc. 6.* verum agnoscebam, quod motivum non esset tutum, meritò in specie rejectum in *dica Ariminen. coram Bevilagua*, de qua supra *dico disc. 6.*

FAVENTINA SEU RAVENNATEN. RENVNCIATIONIS PRO AVGVSTINO MAIOLO CUM

THERESIA PARITER MAIOLO.

Casus disputatus coram A.C. resolutus pro Augustino in ordinatois tantum.

De materia lesionis, quæ cadat in renunciationibus, quæ per puellas occasione nuptiarum; ac dotis fiant, an, & quando intret, ipsamque renunciationem inficiat, necnè.

Et incidenter, an renunctio, quæ invalida pretenditur, impediat, necnè actiones, vel remedia, quæ renunciati alias competere, si renunctio facta non esset.

SUMMARIVM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *An & quando renunctio, que pretendatur nulla, impediat exercere primævas actiones.*
- 3 *De lesione in renunciatione regulanda.*
- 4 *De eodem.*
- 5 *Quando non fierenunctio, sed potius venditio habedat, vel actiois.*
- 6 *Traditur regula, seu distinctio, cum qua ista materia lesionis in renunctio omnibus est regulanda.*

DISC. XIV.

Augustinus senior de Majoris, scripto hæredæ Io. Francisco filio in pupillari ætate existente, huic sine filijs decedenti substituit Dominicum, & Josephum eius germanos fratres; duabus verò filiabus reliquit dotem librarum 14. m. pro qualibet, eâ lege adjectâ, ut prædictâ dote contentæ, amplam renunctiam facere deberent in forma consuetæ; cum autem defuncto dicto Io. Francisco, parum post pupillarem ætatem completam, factus esset casus dictæ substitutionis, ad favorem Domini tantum superstitis, defunctæque etiam esset, adhuc vivente fratre, una ex dictis filiabus, unde propterea Theresia altera superstes, iure successione obtinuit medietatem legati facti alteri forori, & sic haberet pro dote libras 21. m. cuperet autem habere dotem majorem, & æqualem illi, quæ filiabus dicti Domini constituta erat in libris 28. m. circiter; hinc proinde, eodem Dominico defuncto cum tutoribus Augustini eius filii, & hæredis, conventio imita est, cum consensu & interventu matris ejusdem Theresiæ, super supplementione dictæ majoris dotis, cuius intuitu renunctiationem fecit de omni, & toto, eo quod in paterna hereditate, ex persona propria, & ex illa dicti Io. Francisci, ista ipsa, quæ ejus mater pretendere possent atque ita stante dicto supplemento, qualificatis contractis nuptiis, ipsa, ejusque vir, sub prætextu, quod ista renunctio enormissimam lesionem contineret

tineret, iudicium inmissiois coram A. C. ad bona paterna instituerunt pro tertia parte cadente sub legitima debita dicto Io. Francisco, & cuius erat haeres, utpote à substitutione exempta; verum post plures acerrimas disputationes, potius facti, quam iuris, ut infra, prodiit Rei conventi absolutoria ab observatione iudicii, ob intentati remedii incompetentiam, merita negotii principalis intacta relinquendo.

In disputationibus autem desuper habitis, duæ fuerunt inspectiones; Vna scilicet circa iudicij ordinem, super intentati remedii competentia, vel incompetentia, Et altera in meritis negotii principalis, circa præsentam enormissimam læsionem, ex qua nullitas renunciacionis deducebatur.

Quatenus igitur pertinet ad primum; Scribentes hinc inde, concordabamus in theorica, quæ in hac materia recepta habetur ex deductis in sua materia *sub tit. de iudic.* super ista questione, an scilicet & quando, concordia, vel renunciacione non obstante, hoc interdictum competat, eo modo, quo ex primævo iure competeret, si renunciatio vel concordia non adesset, Distinctio etenim est, quodque
 2 Aut nullitas actus manifesta est, atque incontinenti probata, adeo ut dici valeat vitium patens, sive intrinsicum, quod aliam extrinsecam non exigit justificationem, quæ altioris indaginis dici valeat, unde propterea certum fit, quod intret decretum annullativum ipso iure, & tunc, actu habito pro infecto, perinde ac si in rerum natura non esset, rectè competunt, atque exerceri possunt ea remedia, vel actiones, quæ jam competeabant ante initam transactionem; aut è converso, id probabilem habet dubitationem, adeo ut extrinsecas exigit justificationes, à quibus pendeat infectio, quæ propterea dici non valeat ipso iure in continenti probata, sed exigit formalem iudicis declarationem, & tunc secus dicendum fit, ut scilicet procedere debeat iudicium rescissorium, quo mediante, per rem iudicatam, vel per tres conformes tollatur prius de medio renunciacionis, vel concordia obstaculum, eoque sublato, priora jura exerceantur juxta *decis. 550. Cavaler. num. 4. decis. 86. num. 9 par. 6. rec.* cum aliis plene deductis in alia *Faventina primogenitura 23. junii 1666. coram Bevilacqua* edita in usu, de quo *sub tit. de fideic. disc. 39.* ac habetur in dicta sua materia *sub tit. de iudic.*

Ista igitur theorica concorditer constituta utpote vera, & recepta; Discordantia erat super applicatione; scribentes etenim pro aëtrice, probando valorem bonorum hereditariorum dicti Augustini senioris ejus patris, quorum tertia pars pro legitima debita erat dicto filio instituto, ex cuius jure aëtrix, tanquam hæres veniebat, ita dicebant notoriam ac evidentem esse infectionem, cum supponeretur, ut hæc tertia pars importaret libras circiter centum mille, dictum vero supplementum, datum in recompensam importabat solum libras septem mille; unde propterea, etiam attenda dispositione juris communis, adesse dicebatur læsio plusquam enormissima redolens absque dubio dolum, ex quo resultat nullitas actus ipso iure, absque necessitate recurrendi ad remedium rescissorium, quod resultat ex dispositione textus in *l. 2. Col. de resind. vend. juxta distinctionem de qua sub tit. de empt. & vendit. disc. 27.* Multo magis stante Statuto Civitatis Ravennæ, ubi contractus initus fuerat, per quod, ultra solemnitates materiales in contractibus præsertim minorum, requiritur iusta causa utilitatis.

Scribens ego pro Reo convento, dicebam quod in hoc consisteret fallacia, ita in aëre calculando

valorem bonorum, quæ per defunctum possidebantur, dum oportebat calculare quoque eas alienarent bona existentia in territorio Faventino, in quibus Dominicus patruus, vel idem Augustinus, in consobrino, ex illo Statuto, cuius mentio habetur in sua materia *sub tit. de successibus*, aëtricem quamvis sororem excluderat, etiam ab ejusdem Io. Francisci ultimo defuncti intestata successione. Atque super hoc magna fuerunt disputationes, super valore scilicet dictorum bonorum, ac etiam an dicti Dominicus, & Augustinus dici possent cives Faventini, quibus dictum Statutum suffragaretur; Sive an nomina debitorum, atque negotia ad dictum Augustinum seniores spectarent, & quatenus spectarent, an loco circumferrentur, vel potius personam sequerentur, ad effectum inspicendi, an eaderent sub dicto statuto, necne, quæ omnino magna, ac altissima iudicij discussionem exigebant, cum extrinsecis justificationibus cum quibus oportebat firmare dictæ hereditatis statum, ex quo pendeat quantitas legitimæ, quæ exempta à dicto Statuto, eaderet sub intestata successione aëtrici debita, ex quo regulanda veniebat læsio. Ideo que omnino firmum remanebat, ut inceptum esset intentatum remedium, unde propterea probabiliter, ac fundatè prodiit dicta sententia absolutoria, ab observatione iudicii, intacta relinquendo merita, dum eorum inspectio à dicto statuto pendeat.

Hinc proinde, (quatenus ad secundam inspectionem meritorum pertinet) questio erat, potius facti quam juris, an scilicet firmata quantitate, quæ aëtrici pro dicta fratris successione debita erat, ita que proportionè pro summa correlative soluta, adesset necne præsentia læsio, quæ annullationi, vel rescissioni aëtrici præberet.

Cum etenim non ageretur de illa consueta renunciacione, quæ juxta plures enunciatum Italicum usum, per puellas, occasione dotationis, patri, vel fratribus, de futuris incertis speratis successibus fieri solet, sed ageretur de jure jam delatis, & quaesitis, quæ cedebantur extraneo, tanquam per speciem emptionis, & venditionis, hinc proinde videbatur esse in terminis cessionis, seu venditionis; hæreditatis, vel incertæ alæ, cuius exitus bonus, vel malus resultare debebat à statu hæreditatis, quæ poterat remanere damnosa, adeo ut læsio potius esset ex parte pupilli renunciarii juxta terminos textus in *l. 1. & 2. rot. tit. ff. & Cod. de hinc vel ab. vendit.* dum hereditate detecta minus idoneis, evictio non intrat, nullumque jus cessionario adversus cedentem competit ex deductis *sub tit. de empt. & vendit. disc. 26.* ac etiam in sua materia *sub tit. de hered. & hered. l. 1.* Istique termini verè, ac proptèr potius in ista causa cadebant, quam terminus generalis renunciacionis.

In hoc autem proposito læsionis, quæ deducta foret adversus hujusmodi renunciaciones, quæ per puellas occasione matrimonii carnalis, vel spiritualis, recepta dote, sicut omnibus carum juribus, ac hæreditatibus, & successibus; In pluribus numerum frequentibus disputationibus in hac materia habitis, tam in Rota, quam coram A. C. aliisque Curia Tribunalibus, ac etiam extra Curiam respondendo pro veritate præsertim in Rota in *Falga. ten. renunciacionis coram Priolo* pro Josepho Lilio cum Ursula nepte, in qua prodiit prius ad effectum firmandi statum bonorum *discurjus sub die 20. Junii 1661.* deinde verò *sub die 25. Maji 1662.* prodiit resolutio favorabilis Josepho renunciario Reo convento.

ob non justificatam læsionem, dum Ursula renunciationem ob congruam dotem à patre acceptam ei fecerat, reflectendo ad veritatem, pro meo sensu dicere consuevi idem, quod occasione solemnitate habetur *disc. præcedenti*, & in aliis, ut scilicet prorsus erroneum sit in hac materia cum generalitatibus procedere, sive cum decisionibus, vel doctrinis percutientibus casus, vel terminos diversos, cum verius procedendum videatur cum eadem ibi insinuata distinctione.

Aut etenim agitur de bonis, vel iuribus jam agnitis, & quæsitis, vel saltem delatis, ac de præsentit certitudinaliter competentibus, quorum renunciatio fiat patri, vel fratribus intuitu dotis, quam filia, vel forori quamvis diviti, ac aliunde provisa, de proprio præstare tenentur, adeo ut non intret ratio correceptivitat, seu præventivæ perceptionis emolument, ac affirmationis iurium renunciatorum, & tunc recedè intrent termini læsionis, quoties facti circumstantiæ non suadeant, quod ita suadentibus legibus polyticis, vel status, vel alia probabili ratione, sive usu regionis, vel personarum, id redeat donationem prudenter, atque ex probabili motivo factam, adeo ut sit actus, qui mereatur à prudentibus laudari, atque ita cum publicis, seu bene præmeditatis tractatibus, ac negotiationibus gestus sit, ut ab eo dicatur abesse illa suspicio, quæ in privata fortuna puelis cadere solet, seductionis, ac doli, vel concussionis; (Licet ubi dicta polytica, seu status ratio intrat, nimium clara pro meo iudicio sit Juristarum ineptia, huiusmodi quæstiones cum eorum leguleicis propositionibus tractare, ac decidere, cum decisionem recipiant ab eo iure, quod insinuatum habetur *sub tit. de dote disc. 146.*)

Aut verò agitur de speratis iuribus de futuro, juxta frequentiore contingentiâ; & tunc inspicendum est, an actui assistat, necnè, eadem bene ordinata ratio de qua supra, illa præsertim pluries insinuata, quæ resultat à communi regionis, vel personarum usu, adeo ut actus dicendus veniat prudens, ac rationabilis, qui à prudentibus laudari mereatur, vel è converso imprudens, ac læsivus, ut doli, vel seductionis, aut concussionis probabilem redeat suspicionem; & in summa videtur quæstio facti, pro istius qualitate decidenda, certam non de facili recipiens regulam cuicumque casui applicabilem, unde propterea manifesta videtur pragmaticeorum ineptia cum generalitatibus hanc materiam tractare, & decidere.

S. SEVERINÆ. SUPPLEMENTI LEGITIMÆ

PRO
HELYSABETTA OLIVERIA
CUM
ILLIS DE BONA ET ALIIS.

*Casus decisus per Rotam pro
Helysabetta.*

An, & quando renunciatio facta per matrem prædefunctam, obstat filii, ex propria persona venientibus.

SUMMARIUM.

1 *Alti series.*
2 *Resolutio cause.*

- 3 Renunciatio matris non nocet filii ex persona propria.
- 4 Fallit quando renunciatio matris est propter dotem.
- 5 Declaratur.
- 6 Quomodo sunt extendende decisiones, & in quibus eis deferendum sit.
- 7 De conclusione de qua n. 4. declaratur cū distinctione.
- 8 Rejicitur distinctio representationis.
- 9 Non placet conclusio, de qua numer. 4. & 7.
- 10 Quando avo sit imputandum cur dotem donaverit.
- 11 De hac implicita donatione dotis.
- 12 Et quomodo leges debeant intelligi, & praticari.

DISC. XV.

Uxtra facti seriem, de qua in hac eadem causa *sub tit. de legitim. & detract. disc. 8.* cum Marcus Antonius, scriptis hæredibus Emanuele, & Dominico nepotibus ex Maria filia prædefuncta, ac Josepho ex prædefuncta altera filia pariter prædefuncta, nec non quibusdam nepotibus ex fratre; Elysabetta nepti ex eadem Maria certum reliquit legatum, dictaque Elysabetta non acquiescendo avito iudicio, legitima supplementum petierit; introducta causa in Rota coram Taja *sub die 31. Maij 1666.* favorabilem reportavit resolutionem, quæ fortè concordiam produxit, dum (quod sciam,) causa ulteriore disputationis progressum non habuit.

De duobus autem actum fuit; Primò nempe de dicto supplemento, ejusque quantitate in genere, seclusa renunciatio, quam dicta Maria mater fecit; & secundo, an hæc renunciatio aëtrici obstaret, necnè; de primo autem agitur in dicto *disc. 8. de legitim. & detract.*

Quatenus igitur pertinet ad punctum renunciationis, ejus validitas præsupponebatur; Scribès ego pro dicta Elysabetta aëtrice dicebam, quod fundata erat ejus intentio in propositione tradita per Bart. in l. qui supersitis ff. de acquir. hæred. quam sequuntur ibidem Roman. Castr. Alex. & alii relati per Surd. *conf. 133. nu. 18. cum seqq. Andreol. contr. 212. nu. 1. Fontanell. de pact. claus. 5. glof. unic. par. 1. num. 59. & seqq. de Marin. resol. 189. & 192. lib. 2. & in addit. ad Revert. decis. 157. num. 3.* Quod scilicet renunciatio facta per matrem non obstat filii ex persona propria venientibus, ut præsertim nostra aetate, scribentibus hincindè, ferè omnibus Europæ primi nominis J. C. materia hæc examinata fuit in gravi causa, in qua, ex dictorum Scribentium laboribus, commendabili quidem, ac felici Aylo de Marin. composuit dictam *resol. 189.* Et habetur etiam per Ror. *decis. 2. post Galerat. de renunc. & in aliis.*

Non negabant Scribentes pro hæredibus reis conventis, dictaque conclusionis veritatem; Insistebant vero in limitatione tradita per Roman. in dicta l. qui supersites num. 7. cum quo pertranscunt alii relati per Surd. *conf. 355. num. 43. in fin. & cum quo pertransit Rota apud Rojas decis. 399. num. fin. & in Ariminen. bonorum 24. Maij 1660. coram Bevilacqua,* (Licet enim ab ista decisione recessum fuerit coram Vicecomite, attamen recessus non est respectu hujus conclusionis, sed ob nullitatem renunciationis ex defectu solemnitatum, ut in præcedentibus advertitur faciendo mentionem hujus cause Ariminen. in qua ego scribebam;) Ut scilicet, id non procedat, quando agatur de renunciatio, qua per matrem facta esset intuitu dotis per eam acceptæ

acceptæ, quoniam injustum esset, ut filii, eorumdem iurium duplicatum emolumentum assequantur, dum ut supra dictum est, puella, quæ intuitu dotis huiusmodi renunciationem facit, præventivum spei emolumentum, vel pretium cum dote obtinere dicitur.

Facilis tamen fuit objecti solutio ex solo facto, absque necessitate assumendi articulum juris de quo infra, cum actrix non esset matris hæres, nilque haberet de materna dote, & consequenter cessabat in radice illa ratio, cui dicta limitatio innixa est; atque cum hac responsione de plano processum fuit, juxta commendabilem stylum Tribunalis, licet quandoque moderno tempore (nimium quidem damnabiliter) ille corrumpi soleat; Quod scilicet assumenda non sunt evagatoria quæstiones juris præter necessitatem causæ, cuius plana resolutio resultat ex solo facto, idque verè sit causa resolutionis, unde propterea alia, quæ, dictum stylum corrumpendo, in decisionibus deducuntur, potius Extentoris privatum sensum continere videntur, quæ verè decisionis auctoritatem non habent, ut pluries antiqua, mediæ, & moderna Rota protestata est; verum protestatio parum proficua est, præsertim apud inferiores Judices, qui pro moderno inprobo usu, decisiones, ac auctoritates in sola litera attendendo, non curant ad has reflectiones, vel rationes descendere.

Cæterum, ubi etiam in actrice qualitas hæreditaria adesset, unde propterea ipsa, in toto, vel pro ejus virili, possideret dotem maternam, cujus intuitu renunciatio facta erat, adhuc tamen dicebam, ut dicta limitatio non intraret, cum ea procedat quando, juxta modernam frequentiore cautelam, renunciatio etiam pro filiis, aliisque descendens facta esset, cum promissione observantia; tunc etenim, licet illa dicatur promissio facti alieni, dum filii non veniunt tanquam hæres matris, sed ex jure, ac persona propria; Nihilominus, cum materna hæreditas teneatur ad quanti interest pactum servari, intrat hodie recepta propositio, de qua pluries *sub tit. de fideicom. & alibi*, ut regula textus in *l. cum à matre Cod. de rei vindicat.* quæ obligat hæredem ad habendum ratum factum sui auctoris, & ne illud impugnare valeat, quatenus vires hæreditariæ suppetant, procedat etiam in iuribus ex propria persona competentibus, inventarii beneficio non obstante.

Secus autem ubi dicta promissio pro filiis facta non sit, quoniam tunc renunciatio facta censetur pro solo jure renunciantis, quatenus in ejus favorem purificetur sperata successio, cui renunciatum est; ipsa verò præmoriens, dictaque spe caducata, actus evanescit tanquam per inanem exitum illius retis, cujus jactus, ita in conventionem deductus dicitur, & consequenter per renunciantem vel ejus hæredem nulla fit contraventio renunciationi; ut rejecta variatione aliquorum, ita distinguendo habetur apud *Franch. decis. 67. ubi add. & præsertim modernus elaboratus de Luca* concordantes referunt, ac habetur apud *Surd. de Marin. & alios collectos per Andreol. dicta contr. 212. nu. 3. & seqq. Michalor. de frat. par. 3. cap. 12. n. 35 cum seqq.* ac supponitur per *Rot. in dicta dec. 2. post Galer. & in aliis.*

Quamvis etenim aliqui distinguere soleant, an filii indigeant representatione personæ eorum matris, quæ renunciatione fecit, puta quia, ex beneficio representationis, concurrere velint cum patris, vel cum avunculis; attamen est distinctio, quæ nullum habet probabile fundamentum, quoniam ille, qui

remotior, ex hoc representationis beneficio, prioriori æqualis redditur, non venit ex jure personæ representatæ, cujus hæreditaria qualitate indiget, sed venit independentem jure suo, & ex beneficio, quod lex ita per quamdam imaginem sui parentis, nepotibus concedere voluit.

Benè verum quod, tam istius, quam plurium consimilium causarum frequenti occasione reflectendo ad veritatem, iste semper vilis est quidam indifferens, parumque; rationalis rigor leguleius, humanitati, sive verisimili Partium intentioni, contrarius, dum ita melioris conditionis erant scatur, earumque descendentes, duplicem sortientes ex vi hæreditate portionem; unam scilicet occasione materna dotis; & alteram propria portionis jure successorio; masculis autem primi gradus, vel nepotibus ex eis, unam tantum portionem obtinentibus, quod utique absurdum, nimiumque, impossibile videtur.

Ac propterea, licet de stricta juris censura, rectè dici valeat, quod sibi imputet parens, cui dotem filie donaverit, adeo ut ea in speciem pecuniæ adventitii transiit fecerit, unde propterea filii cum obtinere dicantur ex benevolentia matris, tanquam de ejus patrimonio, de quo (sava legitima) poterat extraneis gratificari, sive poterat in vita, debita, vel onera contrahere, adeo ut jus filiorum inuile remaneret, quodque, propterea debebat relinquere dotem in suis conaturalibus terminis profectivæ, quæ mortua filia, ipso superflite, ad eum jure consolidationis rediisset, juxta regulam textus in *l. dos à Matre Cod. de jure dot.* Quodque, ubi etiam ob eam consuetudinem, quæ *Marini* dicitur, viri, ac filiorum superfluitetia, dictam consolidationem seu reversionem impediatur, adhuc tamen, juxta veriorum, magisque receptam sententiam, nepotes dotem obtinere dicuntur jure vocationis dictæ Consuetudinis dicentis ab avo, & ex ejus substantia, unde propterea conferre, vel imputare tenentur, ideoque, absurdum resultat ab ipsius parentis culpa, malaque providentia, quæ sibi ipsi imputare debet, faciendo donationem filij, quæ potius jure extranei donatarii consideranda venit.

Nihilominus ista, etsi in puncto juris vera sint, adhuc tamen continere videntur quædam legalis subtilitates vix peritis I. C. cognitæ, ad quas providè contrahentes, præsertim personæ idoneæ reflectere non solent, sed pro ea naturalis veritate, quæ pluries in precedentibus insinuat, parentes cogitant solum filias providere, ut ita de paterna domo exeuntes, cum universa earum posteritate, ab ea extraneæ efficiantur, quodque, infectio primitivæ inficiat omnem derivativam; istaque videtur substantia veritatis, ac verisimilis voluntatis Partium.

Potissimè quia, ut in his terminis adverteitur *sub tit. de dote disc. 31. cum duobus seqq. & disc. 154. & alibi*, quoties hæc donatio non proveniat ex pluriquam clara, & explicita patris voluntate faciendi hujusmodi donationem filie tanquam extraneæ, ex aliquo merito, vel affectione personali, adeo ut, seculis etiam motivo paternæ obligationis, vel altero necessitatis dotandi, ac providendi filiam, adhuc eadem donatio facta esset, sed hujusmodi donatio jura legales subtilitates ab omni probabilitate, ac ratione alienas deduceretur ex forma stipulationis, de qua *dicto disc. 31. & seqq. de dote*, quoniam tunc reverà id videtur provenire potius ex ignorantia Notariorum, qui nescientes quid dicant, neque verborum, seu clausularum vim, seu operationem percipientes, uno vel altero modo stipulatione concipiendo, causant hujusmodi effectus, contrahentium voluntatem directè contrarios.

Ad id autem cuperem, ut reflecterent magna, supremaque tribunalia, quæ iudicibus inferioribus iudicandi normam præbent, reflectendo etiam ad frequenter infirmam legalem historiam de qua præsertim *sub tit. de servit. dist. 1.* quod scilicet legum civilium usum habemus, non ex imperiali auctoritate Justiniani, quæ ad id nos cogat, unde propterea intrare valeat propositio, quod lex quamvis dura, servanda sit, sed illum habemus, quia populi, eas tanquam rationabiles, ac benè, prudenterque ordinatas, receperunt, ideoque ad limites rationis practicari debent, non autem cum huiusmodi rigoribus, qui humane rationi, atque communi usui nimium adversi sunt; istaque est ratio, ob quam aliarum scientiarum professores, illi præsertim morales philosophiæ, hanc legalem, adeo abhorrent facultatem, canque dicunt Reipublicæ potius perniciosam quodque Mundum involverit; mali enim effectus huiusmodi, non resultant à legibus, quæ sanctæ sunt, ac rationabiles, sed ab earum mala intelligentia, & à praxi, seu à verè damnabili, ac nauseativo pragmatico usui doctrinarum ad litteram, ac more collectorio, uno alterum transcribente absque aliquo discursu.

ROMANA.
SEV
IANNUEN.
RENVNCIATIONIS
PRO
HIERONYMO PANESIO
CUM
LVCA, & IO. PAVLO ETIAM
DE PANESIIS

Disc. pro veritate in congressu.

An, & quando valeat, & obligatoria sit renuntiatio futuris successionebus viventium, seu pactum de non succedendo ad materiam *tex. in l. fin. Cod. de pact. & in l. pactum quod dotali Cod. de pact. convent.*

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Ad materiam pacti de successione viventis, & an prohibitio manet etiam à jure canonico.
- 3 De eodem ut prohibitio sit etiam de jure canonico, & de distinctione inter pactum affirmativum, & negativum.
- 4 De consensu ejus, de cuius successione agitur.
- 5 De voto auctoris in casu.
- 6 De Statuto Lanæ eximente testamentum à quærela inofficiosi.
- 7 Quod sit error cum generalitatibus procedere in questione de qua numer. 2. & 3.
- 8 De pacto super successione ipsiusmet paciscentis, assecurando ejus successione ad favorem alicujus, an sit nullum, vel revocabile.
- 9 De eodem, & quare dispositio legis civilis, hodie non debeat attendi.
- 10 Expenditur ratio voti captanda mortis.

- 11 De altera ratione adimendi liberam facultatem testandi.
- 12 Et de altera conclusione, quod pactis hereditas dari non potest.
- 13 De pacto hereditatis viventis factio per speratum successorem ad favorem tertii.
- 14 De distinctione, an sit pactum generale, vel speciale.
- 15 De renuntiatione facta ad solum effectum libertatis disponendi.
- 16 Qualis esset casus presentis controversia, in qua renuntiatio esset valida.

DISC. XVI.

Iannes Baptista Panesius, instituto Hieronymo uno ex ejus filiis, in quibusdam bonis, conditionem præscripsit, ut ipse renunciare deberet successioni in bonis Hieronymæ matris, & uxoris respectivè, prout sequuta morte testatoris, volens Hieronymus obtinere disposita ad ejus favorem, in dicti præcepti executionem renuntiationem fecit, dictaque Hieronyma eo præterito, hæredes instituit Lucam, & Jo. Paulum alios filios, quos idem pater instituerat; Sequuta verò dictæ testatrix morte, Hieronymus, qui in Urbe moram traherat, dissimulatis renuntiatione, ac testamento, curavit se declarari heredem ab intestato pro tertia parte, atque pro eadem virili in ejus faciem describi quædam loca montium hereditaria, supervenientes autem dicti ejus fratres hæredes instituti, iudicium desuper introduxerunt coram Theaurario, à quo prodiit sententia eis favorabilis, unde Hieronimus per appellationem causam introduxit in Camera, incertum tamen est, an ulteriorem prosecutionem habuerit.

In congressu autem Advocatorum, qui ex laudabili stylo desuper habitus fuit, ad effectum consulendi, an expediret appellationem prosequi, ac etiam, super prosecutionis directione; aliqui, ingeniosi quidem, ac elaborati juvenes, multa deducebant ad materiam textus in *l. fin. Cod. de pact. & l. pactum quod dotali Cod. de pact. convent.* in proposito renuntiationis, vel pacti de hereditate certæ personæ adhuc viventis, sine ejus expresso consensu, examinando, an iste deberet esse expressus, vel sufficit tacitus, ac implicitus, & qualis scientia ad hunc effectum desideretur; assumendo etiam questionem, an hæc prohibitio resultet solum à jure civili (in quo casu juramentum eam tolleret,) vel etiam à jure canonico, quod juramentum etià infringat.

Atque hinc resultat altera distinctio, quam alii faciunt, inter pactum affirmativum, & pactum negativum, quasi quod prima species, juris canonici quoque prohibitionem habeat, ideoque juramentum non operetur; secus autem altera, cuius tamen contrarium alii magis communiter tenent, ut scilicet indistinctè prohibitio, de utroque jure procedat, quoniam pactum negativum ex parte renunciantis, impletè, sive in consequentiam sub se includit affirmativum ex parte recipientis, ex his quæ firmant DD. quos pro consueto nimium elaborato, (quamvis non multum felici) stylo, colligit ad ad hanc materiam *Castill. lib. 3. contr. cap. 9. & habetur per Rotam decis. 33. par. 6. rec. & decis. 166. par. 9. repetit. apud Bich. decis. 119. & per Add. ad Buratt. decis. 894.* Nimium in specie magnificando, pro currenti moderna ineptia, doctrinam *Surd. conf. 420. num. 21.* tanquam individualem in terminis præcis

renun-

renunciacionis factæ maternæ hereditati, ob paternum præceptum.

Potissimè verò quia supponebatur non constare, quod præfata Hieronyma testatrix sciētia dictæ prohibitionis, ac renunciacionis respectivè haberet, neq; de ejus consensu expresso, cū tacitus, vel præsumptus, seu conjecturalis, juxtā unam opinionem, non sufficiat, vel juxta alteram, deduci non possit, nisi concludenter probata scientia pacti, cum animus trahi non possit ad ignorata; atque ita concluderent, quod hæc renunciatio, ut potè invalida, obflare non deberet, & consequenter, quod competeret querela inofficiosi.

Diversa fuit mea opinio, contrā ipsum Hieronymum requirentem, quodque propterea, sententia Theaurarii esset justa, beneque fundata; sive quod ubi etiam præmissa subsisterent, ejus actio operativa esse non posset, nisi in sola legitima, quæ importabat tertiam dictæ tertiarum portionis, quo casu ex facti circumstantiis, ob paternam dispositionem, non expediebat litem prosequi, cujus utilitas consistebat, quando integra tertia pars, jure successione ab intestato obtineri potuisset; tum quia ob clausulam codicillarem, quæ in omnibus ferè testamentis de stylo apponi solet, ad solam legitimam effectus hujus quærelæ restringi videtur, ex deductis in sua materia *sub tit. de testam. disc. 141.* tum etiam clariùs, stante Statuto januæ disponente, ut salva legitima, vitium præteritionis, vel exheredationis testamentis obflare non debeat ex deductis *eod. tit. de testam. præsertim disc. 60.*

Verum ubi de dicto puncto invaliditatis renunciacionis agendum esset; adhuc advertendam ad idem, quod occasione fideicommissi conventionalis habetur *sub tit. de fideicom. disc. 141.* ut scilicet erroneum sit, ita cum hujusmodi generalitatibus procedere, pluresque casus inter se diversos confundere, cum juxtā ferè generalem plures insinuatam regulam, forensium quæstionum, congrua decisio, pendere videatur ex casuum distinctione, ex qua resultat conclusio, seu doctrinarum congrua applicatio, aliàs verò resultat illa æquivoca, quæ adeo invaluerunt ex isto modernorum errore, ita non distinguendi paleam à tritico.

Distinguendo igitur diversos casus; Primus est de illo, hereditatis, vel successione pacto, quod fieret per ipsum, de cujus hereditate, vel successione agitur, ad favorem alterius paciscentis, vel tertii in ejus gratiam, juxta illum frequentiore usum, qui habetur in Hispania, præsertim in Catalonia, ac etiam quandoque in Italia, illorum pactorum, quæ per Hispanos *hereditamenta* dicuntur occasione matrimoniorum, quod scilicet parentes sponsæ, in partem dotis, & parentes sponsi jure donationis contemplatione matrimonii, paciscuntur de eorum futura hereditate, vel successione, ad favorem filii, vel filiar respectivè, unde propterea intret dubietas, an hereditas pactis dari possit, juxta terminos textus in dicta *l. pactum quod dotali, & l. hereditas Cod. de pact. & l. ex ea Cod. de inutil. stipulat.*

Isto autem casu, varias habemus opiniones; aliqui enim credunt, ut indefinitè, sive de tota, sive de quota agatur, pactum sit inutile, quodque matrimonii favor, vel juramentum illud non salvet; alii verò distinguunt, ut cessante juramento, vel favore matrimonii, dicta nullitas indefinitè intret, sive agatur de tota, sive de quota; quatenus verò una, vel altera circumstantia accedat, tunc intret distinctio, an agatur de tota, vel de quota; ut primo casu actus sit nullus, juramento, vel favore matrimonii non obstante; in altero autem, cesset quidem nul-

litas, sed actus sit quandomque revocabilis, utique necessaria sit voluntatis perseverantia usque ad mortem; ex ijs quæ ceteris relatis habentur per *Roram apud Rojas dec. 282. 317 & 455.* cum quibus proceditur *dec. 137. nu. in. par. 11. tit. & in alijs.*

Quævis autem ut advertitur *ead. disc. 141.* hujusmodi ac similes propositiones, quæ habentur in istis pactis, sive in donationibus omnium bonorum præsentium & futurorum, vel in reciproco pactis de succedendo, mihi non placeant, atque continere videantur quandam leguleiam simplicitatem; at tamen iste non erat casus, discurrebam verò de eo, ut infra, (citæ evangelii notam,) ad tollenda æquivoca, seu ad distinguendum auctoritates, quæ desuper confundebantur; Dicebam etenim quod hæc nullitas deducitur ex illis juris civilis subtilitatibus, cum quibus sub antiquo Romano Imperio in illis temporibus procedebatur, quando diversi erant mores, ex quibus forte procederent, ita statueri oportuit, ob inconvenientiam scilicet, quæ tunc exiret resaltare, & inconvenientiam dicebat; ac etiam quia jurisjurandi religio forte apud illos ethnicos non ita afficiebat, ut apud Christianos ex Divina, & canonica lege afficere debet, Ideoque non videtur subesse congrua ratio, cur ille, qui profitendo in Religione, sive faciendo aliquod delictum, ob quod servus pœne efficitur, potest se reddere per solam donationem inter vivos favore piæ causæ, & id facere non possit per aliam conventionem ab ejus libera, & sincera voluntate manentem, jurisjurandi religione munitam, & quare juramentum afficere non debeat, neq; in eo intret generalis regula textus in *cap. quævis pactum de pati. in 6. & cap. per vestra de donat. inter vir. & uxor.* ut semper juramentum servari debeat, quoties aternæ salutis interitus, vel bonorum morum naturalium offensio, sive publici favoris principalis ratio alter non studeat, dum ex pluribus rationibus, quæ desuper à Juristis deduci solent, nulla videtur adeo urgens, quæ naturalem libertatem disponendi de bonis suis impedire debeat, sive juramenti efficaciam tollere.

Tres enim rationes in hujusmodi, vel similibus pactis ponderari solent, una scilicet voti captivitate mortis; altera se reddendi inutilitatem; & altera quod hereditates pactis dari non possunt, prima verò non intrat, ubi pactum unum sit ordinis, seu rationabili motivo nature, quod utriusque concipiatur favore liberorum, vel aliorum, quos successores sibi quis destinaverit, ita affecurando alteram partem contrahentem matrimonium de hujus destinationis certitudine, ac irrevocabilitate, neque ex communi praxi istud captivitate mortis notum, quod forte tunc vigeat, ob Christianam pietatem junctam cum conjunctione sanguinis, præsertim ubi de filijs agitur, juxta frequentiore hujusmodi pactorum praxim, auctur operativum; Si enim ista ratio vigeret, invalida quoque ceteri deberent Statuta, de quibus habetur *sub tit. de date disc. 104. & seq.* & in ejus magis peculiariter sede *sub tit. de success. disc. 40.* & in alijs, ut præsertim mulieribus in dote, necessaria sit filiorum successio, neque mater in eorum præjudicium disponere possit, dum ita resultat, quod filii, de parentis successione certificati, ejus mortem accelerarent, cum nulla disparitatis ratio inter pactum & Statutum quoad hunc effectum dignoscitur videri, ideoque cum in Statutis id non attendatur, non videtur, cur in pactis attendi debeat.

11 Quo verò ad aliam rationem adimendi sibi facultatem testandi, ut eodem *disc. 141. de fideic.* advertitur, non videtur subesse ratio, cur favore Ecclesie, vel piæ causæ id fieri possit, & cur jurisjurandi religioni eadem virtus, vel operatio tribuenda non sit, quoniam si ista facultas competeret de jure naturali, & taliter, quod neque volentes, possint homines ea se privare, sequeretur quod lex positiva illi derogare non potuisset, neque intestabiles reddere filios familias, servos, ac monachos, & alios, minusque reddere intestatos eos, qui certas solemnitates, vel formam non servarent; merito autem lex positiva id facere potuit, eò quia verius est, ut hæc testandi facultas proveniat à mera benignitate juris positivi favore testantium, qui illi renunciare possunt.

Magisque à jure positivo merè civili, manat altera ratio, quod hæreditas pactis dari non potest, & consequenter fortius juramentum hujus legis obfasculum tollere debet, solum etenim hujusmodi pacta eodem modo, quo donationes universales testandi facultatem adimenes, ratione nimia imprudentiæ, seu prodigalitatis, aliquam redolere videntur suspicionem doli, vel circumventionis, aut imbecillis judicii, unde propterea ille resultat naturalis defectus, qui juramenti vim tollat, quasi quod inverisimilis dispositio sit. Ideoque ubi justum, ac probabile motivum accedat, ob quod illa successio, quæ ex ordine nature, vel ex motivo affectionis testato, vel intestato alicui destinata est, ita ex quodam ulu, vel ad majorem successoris utilitatem pro aliquo qualificato matrimonio faciendò, seu pro gradu, vel dignitatis affectuione, aut ex alio justo motivo sequeretur per pactum irrevocabile, præsertim juratum, tunc non videtur, quidnam id prohibeat; fortius verò, ubi id sequatur occasione firmandi cum alio conventionali fideicommissum recipiendum, juxta deducta *dicto disc. 141. de fideic.*

Alter casus est, ubi agatur de pacto, vel renunciatione hæreditatis tertii adhuc viventis, ad favorem alterius pacifcentis, vel renunciarii, unde propterea tres personæ concurrant, nempe renuncians, renunciarius, & ille de cuius hæreditate, vel successione agitur, & tunc subdividitur inter renunciationem extintivam, quæ idem importat, ac pactum de non succedendo, & translativam, quæ supponit successione delationem, & acquisitionem in renunciario, in quo substantiata remaneat, ejus tamen emolumentum, vel utilitas cedat ad commodum renunciarii, juxta distinctionem, de qua pluries in præcedentibus.

Primo etenim casu, sive in prima specie, ubi pactum fiat ad favorem ejus, cui de jure successio, remoto renunciantis obfasculo, in totum, vel pinguis debita sit, non videtur ad quid desiderari debeat, (ut aliqui credunt,) expressus consensus ejus, de cuius successione agitur, cum in istius libertate repositum sit, tale pactum eludere, utpote intelligendū, ac operativum in casu intestate successione, non autem in casu testamenti, ex quo renuncians recipere non prohibetur; multo verò magis, ubi hoc pactum de non succedendo, saperet speciem malignitatis, ut renuncians inhabiletur absque utilitate renunciarii, vel alterius in cuius gratiam ipse de hoc pacto sollicitus fuit; atque tunc intrat ratio hujus pacti improbativa adimendi, tertio testandi libertatem; illumque casum percipiunt ea, quæ tam longa & involuta serie deducuntur per *Castil. dicto lib. 3. cap. 9.* ubi ad satiætam cumulantur alii de materia agentes, ac etiam agitur per *Rota d. dec. 3. p. 6. & 166. par. 9. aliis dec. 119. Vichii Card. de Luca Pars III. de Renunciat.*

In altera verò specie renunciationis translative, non intrat dicta ratio impediendi libertatem testandi, quoniam, posita testamentaria dispositione ad renunciantis favorem, iste succedere dicitur, atque dispositio effectum fortiori, dum successio substantiata remanet in renunciario, quem sicuti nulla lex, vel ratio prohibet, obtentam successionem alteri cedere ad terminos textus in *l. 1. & tot. tit. ff. & Cod. de hered. vel act. vendit.* ita neque prohibet cedere præventivè spem, sive spei emolumentum ad terminos textus in *l. spem Cod. de donat.* de quibus supra *disc. 6.* & in aliis pluries.

Bene tamen isto casu, quando agitur, de renunciatione hæreditatis, vel successione certæ, ac determinatæ personæ, intrat altera ratio voti captandæ mortis, quam ad materiam textus in *dicta l. fin. Cod. de pact.* ponderant DD. relati per *Castil.* & alios ubi supra, ideoque adhibetur distinctio pluries in præcedentibus insinuata, præsertim *disc. 13.* inter renunciationem generalem successionebus, ex inajorum morte speratis, & ubi de illa certæ ac determinatæ personæ agatur.

Verum pariter erroneum videtur, ita simpliciter ac indefinitè hujusmodi distinctionem attendere, illam cuicumque casui applicando, quoniam pariter recipienda venit cum eadem distinctione, de qua supra in primo casu, an scilicet renunciatio justum habeat motivum ex parte utriusque, taleque contineat circumstantias, ut dicta ratio non congruat, vel è conversò, si etenim omninò extraneus, studio ita captandi alienas hæreditates, ac successiones, futurum verisimiliter speratum successorem alicujus, ad id inducat, & tunc meritò pro actus improbatione respondendum est; tum ob dictam rationem voti captandæ mortis, tum etiam quia est res mali exempli magnam redolens seductionis, vel confusionis, vel alterius doli, & fraudis suspicionem, ideoque permittenda non est potius ex præsumendo defectu naturali, qui juramentum quoque inefficax reddit, quam ex subtilitatibus juris civilis; secus autem è conversò ubi ex justo ac rationabili motivo id sequatur: ad favorem personæ, in qua dicta ratio voti captandæ mortis non intrat.

Ponamus enim quod pater, pinguis, ac ultrà propriam obligationem, carnaliter, vel spiritualiter dotando, & collocando filiam, reportet ab ista translativam renunciationem futuræ speratæ hæreditatis eius uxoris, ac matris respectivè, non videtur quamam lex, vel ratio id prohibeat, cum præsumendum non sit, quod vir uxorem occidere velit, ut ejus successione ita obtineat, quoniam eadem præsumptio (ut supra insinuatum est) admittenda veniret etiam in filiis, ut occiderent matrem, cuius necessariam successione lex municipalis eis defert sive improbandæ essent omnes donationes universales bonorum, ac jurium præsentium, & futurorum, quæ alicui fierent cum usufructus reservatione, quæ actum à nullitate præservat, nam ita in donatario intraret eadem ratio captandæ mortis, quæ pariter intraret in omnibus filiis in successionebus necessariis, quæ ex fideicommissò, vel majoratu, sive ex feudali investitura pacti & providentiæ debentur; Igitur manifesta ineptia videtur cum hujusmodi generalitatibus procedere, cum id intelligendum veniat, ad limites potius dictæ alterius rationis, & fraudis, & illicitæ captationis alienarum hæreditatum viventium, ab imprudentibus

adoleſcentibus, vel à puellis, adinſtar prohibitionis Macedoniani, ſive adinſtar diſpoſitionis textus in l. per diverſas, & l. ab Anaſtaſio Cod. mandati &c.

Quamvis autem præmiſſa omnia extranea eſſent à caſu controverſiæ, qui verè diverſus eſt ut infra; attamen congruum cenſui, in diſcurſu deſuper edito, (citra evagationem, à meo ſtylo, ac genio nimium abhorritam) ea recensere, ad tollenda æquivoca, dum Alti, ingenioli quidem, ac elaborati; in eorum diſcurſibus, ſtudento cum moderno inſpido pragmatico ſtylo, totam eruditionem conſtituere in inani chartarum repletionem, cum allegationum copia, deducebant auctoritates ac deciſiones quæ dictos diverſos caſus, vel terminos percutiunt undè propterea tot frequentia reſultant, in hac facultate intolerabilia æquivoca.

Proprius igitur, atque præciſus controverſiæ caſus eſt, ubi per illum, cui ex legis diſpoſitione aliqua neceſſaria ſucceſſio debita ſit, renunciatio fiat illi, de cujus ſucceſſione agitur, ad effectum, ut tanquam per remotionem obſtaculi, vel neceſſitatis à lege inductæ, ille acquirat diſponendi libertatem de omnibus, juxta caſum illius renunciantis, quam filius agnoſcens ſe moriturum, à matre reportavit, ne ob legitimam ei debitam in proprietate, eius hæreditas diminutionem, vel ſciſſuram patiatur, de quo apud O. thob. deciſ. 182. & dec. 23. par. 11. rec. & de quo caſu habetur ſub tit. de teſtam. diſc. 43. Sive juxta illum, de quo in celebri Signina caſtrorum deciſ. 12. 292. 320. & 323. par. 6. recent. quod ſcilicet hæres gravatus reſtituere hæreditatem, vel bona alteri, renunciacionem ab iſto huic futura ſperata ſucceſſioni per eius mortem obtinere ſtudit, ut ita honorum libertatem acquireret, ut advertitur ſupra diſc. 6. & in aliis pluries, tunc etenim id nihil prohibet, ut in his terminis renunciacionis, quæ per parentes à filiabus procurantur occasione earum dotationis, ac etiam à filiis masculis occasione ingreſſus in Religionem, pluries in præcedentibus inſinuat, juxta conſ. 39. & 40. Apont. lib. 1. Gregor. dec. 85. & admittitur in deciſ. 346. Dunozeſti reper. deciſ. 543. par. 5. rec. & in aliis.

Et hic erat caſus, quod ſcilicet, providus pater, communicato conſilio cum uxore, ac matre reſpectivè, agnoſcendo unius ex filiis profulam naturam, ut utrumque paternum, ac maternum aſſem à ſciſſura, & diſſipatione præſervaret, ad commodum aliorum filiorum, quos magis prudentes reputabat, timeret autem ne poſt ejus mortem, iſte filius, de quo ſuſpicabatur habebat, matrem induceret ad moriendum ab inteſtato, ſive aliàs ad ejus favorem diſponendum, ita occurrere voluit, dictum filium congruè providendo ſub hac lege, cujus intuitu ei reliquerat plus quam de bonis propriis ex neceſſitate ratione legitime debitum eſſet, undè propterea ita in illo exceſſu obtinuit, de præſenti pretium incertæ ſpei maternæ ſucceſſionis, & conſequenter non debebat utrumque obtinere; ſolaque difficultas cadere potuiſſet quando ipſa mater, iſta renunciacione non obſtante, eundem filium hæredem inſtituiſſet, ſeu aliàs ipſius favore diſpoſuiſſet; ſed cum diſc. renunciacioni innixa diſpoſuerit juxta finem à viro deſideratum, ita explicite conſtabat de ejus conſenſu, quodque totum geſtum eſſet de mutuo conſilio, Ideoque edocemur, quam erroneum ſit in hac materia, cum ſolis generalitatibus procedere.

ROMANA RENVNCIATIONIS

SEU
BONORVM
PRO
VRBANO ET MARIO
DE MILLINIS
CUM
IO. CELSO FRATRE.

Casus decifus per Rotam pro Urbano & Mario, poſtea concordanti.

An, & quando renunciatio facta occasione ingreſſus in Religionem, vel Monasterium, reſolvatur, ſeu aliàs ceſſet per mutationem ſtatus renunciantis, quatenus nempè ad ſæculum redeat, ſive ad Episcopatum, vel ad aliam dignitatem aſſumatur, aut ad aliam Religionem, vel Monasterium tranſeat.

SVM MARIVM.

- 1 Facti ſeries.
- 2 Reſolutio cauſæ.
- 3 Quod ſint diſtinguendi caſus.
- 4 De reſolutione renunciacionis ob egreſſum à Religionem ex militate profeſſionis.
- 5 De alio caſu reſolutionis ob egreſſum puella à conſervatorio.
- 6 De egreſſu à Religionem Societatis 1eſu, vel ſimilium.
- 7 De eodem, & quid operetur quartum vocem.
- 8 De egreſſu ob incorrigibilitatem.
- 9 De tranſitu de una Religionem ad aliam, vel de uno Monasterio ad alterum.
- 10 De egreſſu occasione Episcopatus, vel alterius dignitatis.
- 11 De eodem, & de indulto reſtanti Episcoporum.
- 12 De egreſſu ob ſuppreſſionem Religionem.
- 13 Quid ubi profeſſus in Religionem ſuppreſſa, prius profeſſus eſſet in altera Religionem.
- 14 De eadem concluſione, de qua num. 10. & ſeqq.
- 15 An reſolutio placeat necne.
- 16 Diſtinguuntur plures caſus, vel ſpecies bonorum ante, vel poſt egreſſum à Religionem.
- 17 Gratia Principis intelligenda eſt ſine præjudicio tertij.
- 18 Religioſus factus Episcopus, an ſuccedat in ſeulo.
- 19 Quod quandoque reſolutiones procedant ex regulis prudentialibus.
- 20 Ponderantur facti circumſtantie, ob quas renunciacione non debeat obſtare.
- 21 Quare cum deciſionibus & doctrinis generalibus in omni caſu procedendum non ſit.

DISC. XVII.

Elſus, adhuc in ſæculo exiſtens, ob jam factam deliberationem aſſumendi ſtatum regularem in Religionem Clericorum Regularium Minorum, amplam conſuetam renunciacionem fecit, ad favorem Urbani, & Maris, aliorumque fratrum; cum autem caſus jam pro-

professione, Apostolica auctoritate, legitime translatus fuisse ad Congregationem Boni Iesu Ravennae, quae postmodum passim est suppressio, enunciatam *sub tit. de locat. disc. 25.* unde propterea, ejus professores (ut generaliter de plerisque parvis Religionibus suppressis nostra aetate vidimus) statum clericorum saecularium assumpsere; atque in hoc statu, dictus Celsus jam constitutus, ab altero praedicti fratris haeres institutus esset, juxta sententiam de qua *sub tit. de testam. disc. 38.* Hinc inter ipsum, ac praefatos Urbanum, & Marium eius fratres saeculares, lis exorta fuit, tam super dicti testamenti validitate, quam etiam super dictae renunciationis duratione, vel resolutione respectivè, ac etiam super ejusdem Celsi statu, cum alii fratres pretenderent, quod non esset saecularis, sed upote primo regulari voto adhuc adstrictus, ad primam Religionem regredi, vel aliam aequalis instituti ingredi deberet, de primo autem puncto testamenti habetur in sua materia *sub tit. de Regularibus disc. 38.*

Quatenus igitur ad hunc punctum renunciationis pertinet, proposita causa in *Rota coram Cerro*, coram quo omnes praedictae aliae pendebant, *sub die 20 Februarii 1658.* pro testamenti validitate ad favorem Celsi, & contra pro renunciationis obstancia ad favorem aliorum fratrum responsum fuit, istaque resolutio quae habetur impressa *decis. 314. par. 12. rec.* produxit concordiam, quae controversiam finem dedit, verum, ut advertitur *dicto disc. 38. de testam.* mihi res videbatur in oppositum, ut scilicet in questione testamenti, pro invaliditate, in ista verò questione renunciationis, pro eius non obstancia responderi debuisset ad effectum dictae testatae successione, quatenus testamenti validitas praesupponenda esset.

Cum autem in disputationibus desuper habitis, Scribentes pro dicto Cello renunciantes, cum copiosa allegationum congerie, in idem cumularent, quae per DD. tractata habentur super diversis questionibus cadentibus ratione mutationis status religiosi, qui bona renunciant, seu alias dimittit, vel de eis disposuit, intuitu professionis, ubi scilicet Religiosus transeat de una Religione ad alteram; vel ubi à Religione egrediatur ob promotionem ad Episcopatum, vel ubi alias regrediatur ad saeculum absque dicta occasione dignitatis, hinc proinde, ad veritatem melius indagandam, atque ad aequivoce tollendam, advertendam ad hujusmodi questionum, vel casuum distinctionem, qua mediante segregarentur etiam auctoritates, quas desuper habemus, ut ita earum congrua resulset applicatio.

Primus igitur casus est, ubi egressus à Religione, cum regressu ad saeculum, resulset ob professionis nullitatem resultantem ex illis pluribus nullitatis speciebus, quae recensentur in sua materia *sub tit. de Regular. & tunc renunciatio resolvitur, tanquam ex cessante causa, seu tanquam ex falso praesupposito, ad instar illius resolutionis, quae resulset à renunciatione, vel à dispositione facta per novitium, vel per ingressum, qui postea, mutato consilio, prosteri noluerit, ut in specie de resolutione hujusmodi renunciationis, ceteris relatis habetur in *Romana, seu Florentina transactionis 4. Aprilis 1660. coram Cerro impress. post collect. Bonden. decis. 75. & decis. 50. post Zuff. de legitim. process. edita in casu de quo dicto tit. de regular. disc. 47.* ideoque omnia, quae istum casum percutiant, extranea erant ab illo controversa, dum professio legitime sequuta erat, atque diu effectum sortita, regressus autem ad saeculum, obvenerat ex accidentali suppressione Religionis,*

Card. de Luca Pars III. de Renunciat.

Atque à simili idem dicebam, pro veritate consultus in *Ariminen. renunciationis* pro Anna Maria Tingola, quae occasione ingressus in quoddam Conservatorium, seu domum puellarum, ad instar monialium, cum promissione castitatis, & obedientiae viventium, renunciationem fecerat, deinde egressa fuerat ex quibusdam provisionibus Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium, atque ad propriam domum reversa, quoniam licet non intrent isti termini annullatae, vel alias dispensatae professionis, dum hujusmodi mulieres, veram professionem non emittant, neque spirituale matrimonium contrahunt ex iis, quae habentur *sub tit. de iurisdic. disc. 45. & sub tit. de dote disc. 5. & 167.* Attamen rectè idem intrant termini, si vè eadem ratio, quod scilicet puella, non callendo has juris subtilitates, ac distinctiones, quae vix Jurisperitis innotescunt, ita cogitando de facto statum monasticum assumere, ibique provisiva de victu, aliisque necessariis collegialiter vivere, suorum honorum, ac jurium renunciationem fecit, aliàs non factura, ideoque intrat eadem regula *cum cessante, &c. sive altera, cessantis praesuppositi*, unde resultat defectus voluntatis, nisi expressè casus praevius esset, atque non obstante egressu conventum sit, ut renunciatio effectum sortiri debeat juxta casum, de quo in *Neapolitana donationis sub tit. de donat. disc. 15.* cum tunc intrent potius alii termini lationis, vel restitutionis in integrum.

Alter casus est, ubi sequuta sit professio, qua non obstante, absque occasione Episcopatus, vel alterius dignitatis, professus qui renunciationem fecit, ad saeculum redierit, in statu merè saeculari, absque aliqua Apostolica dispensatione, quia nempe suae Religionis Institutum, ita concedat, ut praxis docet in Societate Jesu, in qua, non obstante emissionem trium generalium votorum, castitatis, paupertatis, & obedientiae, quae post novitium pro omnibus Religionum stylo fiunt, donec sequatur altera professio magis solemnis quarti voti, liberum est Superioribus, cum quadam claudicatione contractus, professum dimittere, quamvis ipse pro libito discedere non valeat, isteque est casus de quo agitur in *Bonon. successione de Zanis coram Bichio inter suas decis. 52. & 625. repetit. decis. 32. par. 9. rec. & decis. 349. par. 11. & de ejus serie habetur sub tit. de success. ab intest. disc. 5.*

Quamvis autem istae decisiones per dictos Scribentes magnificarentur, tanquam punctuales, ac percipientes casum praecisum, adhuc tamen dicebam, quod extraneae erant, quodque manifesta fallacia esset in applicatione, tum quia in eo casu, renunciatio continebat expressum pactum resolutivum, in casu quo sequeretur egressus, cum iste casus in hac Religione, ex singulari Instituto, sit frequenter contingibilis, ideoque praevius; tum etiam quia, licet prima professio minus solemnis, quae fit ad praescriptum Sacri Concilii Tridentini, non nisi expleto integro, & continuo probationis anno, imò biennio, sit vera professio, ac professores sint veri Religiosi; attamen iidem quodammodo retinent statum saecularem, ad quem, ut supra, patere solet aditus, dum retinent dominium, & possessionem honorum, juxta modum de quo *sub tit. de testam. disc. 36.* ac etiam *sub titulo de Regular.* Quinimò retinent pensiones ecclesiasticas super beneficiis saecularibus, quarti sunt incapaces Regulares professi, & consequenter dici potest quaedam status Regularis assumptio conditionalis, quae perfectionem recipit ab impleto, sive à purificatione explicitè, vel implicitè conditionis, alterius magis solemnis professio-

ris, in emissione quarti voti, ob quod contrahitur incapacitas de qua dicto *discr.* 36. de *testam.* unde propterea, defecta conditione, tanquam per speciem postlimini, priorem statum secularem reassumat, juxta ea quae habemus de dispositionibus conditionalibus sub conditione suspensiva, vel resolutiva, ut prima defecta, vel altera purificata, remaneat actus, ita infectus, vel resolutus, ac si nunquam gestus esset; Recteque intrant eadem, quae de renunciatione facta per novitium, egredientem non emissam professione superius habentur.

2 Tertius casus est, ubi Religiosi professi egressi à Religione, resultet ex eius culpa, quia nempe sit dimissus tanquam incorrigibilis; & tunc certum videtur, ut renunciationis resolutio praetendi non valeat, quoniam, ut advertitur in dicta sua materia *sub tit. de Regular.* ita dimissus, in iis, quae sint sibi favorabilia, & privilegiativa, habetur pro saeculari potius quam pro Religioso, in iis autem, quae sint onerosa, vel praedjudicialia, adhuc perseverat in eo statu, ad instar filii familias, vel libertini ingrati, ut amittat patrie potestatis, vel libertatis effectus favorabiles, retineat autem odiosos, ne alias ex delicto commodum reportet.

3 Quartus casus est, ubi non mutetur status religiosus in genere, sed bene mutetur status in specie, ob transitum de una Religione ad alteram, sive de uno Monasterio ad aliud; & de hoc habetur particulariter actum in *Neapolitana transitus dicto tit. de Regular. disc. 39.* atque in viris major qualitas cadere solet, ubi inter unam Religionem, & alteram, vigeat omnino diversa ratio super capacitate bonorum etiam in universum; Puta quia, professus in Religione Capuccinorum, seu Minorum Observantium, quae est omnino incapax tam in particulari, quam in communi, ex Apostolica dispensatione, seu alias ex legitima licentia Superiorum transeat ad aliam Religionem capacem in communi juxta casum, de quo *apud Buratt. decis. 510.* cum aliis dicto *disc. 39. de Regularibus*; sed pariter auctoritates, quae istum casum percutiunt, extraneae remanebant à nostro, ideoque segregari merebantur.

4 Quintus casus est, ubi Religiosus professus, ad saeculum redeat occasione Episcopatus, vel alterius dignitatis, quae eundem operetur effectum; & de isto agunt DD. modernis potius, quam antiqui, qui in varias scandantur opiniones.

5 Resolutio enim renunciationis, ac recuperatione bonorum, jure postlimini, tanquam ex cessante causa, subsistent, ceteris per eos relatis, *Molphei. conf. 1. & conf. 39. Donat. Lainensis rer. regular. tit. de renunc. cap. 20. nu. 6. & 7.* atque moderni Morales.

6 Contrarium verò rectè probant *Fab. de Ann. conf. 45. de Marin. resol. 185. nu. 4. lib. 2.* istamque verioran esse probat *Rovit. decis. 10.* ubi testatur, ita ab eo Sac. Consilio decisum fuisse, ex regula, quod monachus factus Episcopus non desinit esse monachus, neque à votis regularibus absolutionem obtinet, vel dispensationem assequitur; nisi quoad incompatibilia cum eo statu, ut sunt, disciplina regularis in vita claustrali, sub obedientia Superioris & aliqua incapacitas in particulari.

7 Adeo magis receptum videatur, quod indulta testandi, quae Episcopis concedi solent, indigeant dispensatione, seu nota speciali tanquam per speciem duplicis dispensationis, quando agitur de Episcopis regularibus, ut habetur *sub tit. de testam. disc. 9.* ideoque probabilior videtur haec posterior opinio, quam tenere quoque videtur Rota per argumentum ex deductis *apud Buratt. dicta decisione*

8 510. cum concordant per *Add apud eum decis. 576.* (quamvis adhuc occasio non dederit istum casum praefixum ex professo disputare.)

9 Sextus demum est praefixus casus praesentis controversiae, ubi scilicet regressus Religiosi professi ad saeculum, sit solum accidentaliter, ac de facto, per suppressionem Religionis, vel Monasterii, & tunc advertendam, quod duplex cadebat inspectio, una scilicet generalis pro quibuscumque Religiosis, ita accidentaliter ad saeculum redeuntibus, & altera specialis, in casu praefixo respectu dicti Celsi, qui renunciationis resolutionem praetendebat.

10 Isto etenim secundo casu, aliqua major urgere videbatur ratio contra ipsum Religiosum quoniam in ista suppressa Congregatione, egressus non erat directè, ac immediate, ad eam dici potest, ut ita cessante causa, cessaret effectus, ipseque restitutus esset primivo statui, in quo erat ante professionem, quam in ista Religione emissam, in alia non fuisset emissurus, dum juxta praemissam facti seriem, ipse professionem emisisset in Religione Clericorum Minorum, à qua, ex Pontificia dispensatione, vel Sac. Congregationis licentia pro majori eius commoditate transitum fecerat, & consequenter, ex iis quae habentur in hac eadem causa dicto *tit. de Regular. disc. 38.* vel sibi incumberet necessitas redire ad primam Religionem, à qua causative solum dimissus fuerat, ideoque contra eundem retorqueretur dicta regula *cum cessante &c.* in qua totum erat ejus fundamentum, vel aliam aequalem ingredi tenebatur, vel ad summum, ubi permanentia in saeculo permittitur, ita aliquid majus vinculum habebat ob duplex votum, ideoque notabilis videbatur esse differentia inter istum, & illos, qui immediate saeculo in Religionem ingressi, ab ista suppressa egredientes, ad idem saeculum redeunt.

11 Verum, ubi eam ista particulari circumstantia cessante, agendum esset de prima inspectione generalis, adhuc tamen, ubi tanquam verior tenenda esset posterior opinio in praecedenti caute recitata, quod scilicet per promotionem ad Episcopatum, renunciatio non resolvatur, multo magis in praesenti id dicendum esset tanquam in casu minus arbitrabilis, ut hujusmodi Religiosi, dispensati non censentur à votis compatibilibus cum vita non claustrali, in habitu clericorum saecularium, ac etiam ex cessante illa ratione, quae in Episcopis considerari solet, ut in ea dignitate constitutus, pro illius decore, temporarium bonorum subsidio magis indigeant, dum juxta enunciata in specie hujus religionis dicto *disc. 25. de Locat.* & frequenter praxis docet aliarum Religionum, quae suppressae fuerunt, ex earundem Monasteriorum redditibus hujusmodi Religiosis, qui extra claustra in habitu clericorum saecularium vivere debent, in ipsamet suppressione, assignari solet quaedam moderata praestatio, quae sustentationi sufficiat proportionata vitae religiosae, non autem pompis saecularibus, ut sequitur in iis, qui ad Episcopatum promoventur, ubi praesertim splendor natalium ita exigat juxta quotidianam praxim, ideoque aliqua notabilis differentia dignosci videtur inter unum casum, & alterum.

12 Ceterum, licet Rota cum his generalibus processerit, ideoque pro obstantia renunciationis responderit, etiam pro dicta testata successione, quae obvenerat post Religionis suppressionem, attamen (reflectendo ad veritatem) resolutio praefixa quidem quoad bona parentum, delata ante recitacionem, vel etiam postea, durante statu religioso etiam de facto, & priusquam dicta suppressio sequeretur, non autem placuit respectu istius successione (licet major quaestio, seu minor quaestio)

De LUCA
de
Testamentis
et ceteris
CVI
9

quæstionis effecto, primâ bonorû speciè percuteret)

Hinc proinde in hoc proposito distinguebam tres casus, vel tres bonorum species; primò nempe illorum, quæ jam quæsitæ per renunciamentum in statu seculari, vel saltem delata per speciem renunciationis translativæ, quæ formalem donationem redolet, per ingressurum religionem renunciata sint; Secundo circa ea bona, quæ renunciataris acquisita sint ex persona, & jure proprio, tanquam per remotionem obstaculi personæ religiosæ, quæ per renunciationem extinctivam, se fecit, à successione extraneam, & tertio circa bona, quæ obveniant ex successione, vel alio jure, postquam Religiosus, vel ob dictum casum suppressionis Religionis, vel ob promotionem ad Episcopatum, sive etiam ex gratiosa dispensatione à claustris, ac statu, monachali, egressus est, atque ad sæculum rediit, vivendo in habitu, & statu clerici secularis, non tamen per annullationem professionis, quæ valida, & perfectæ præsupponenda est.

In primo, & secundo casu, omninò verior videtur opinio, de qua apud Rovinum d. decis. 10. cum concordantibus, ut ista restitutio sæculo, quæ ex factio Papæ provenerit, non debeat habere oculos retrò, neque tollere jus tertii, nisi expressè voluntas accedat, ad instar eorum, quæ sub tit. de Regal. disc. 148. & 160. habentur, circa potestatem Papæ tollendi jus tertii, ut id in dubio præsumendum non sit, sed semper gratia, vel aliud factum Principis intelligi debeat sine præjudicio tertii, præsertim occasione agendi de restitutione banniti, in qua tamen aliqua major urget ratio restituti favorabilis atque ubi hæc voluntas accedat, in alienis Principatibus, eorumque laicalibus Tribunalibus per Iuristas explicari solitis cum vocabulo Terrarum Imperii, cadere potest quæstio potestatis, de qua in specie agere occasio non dedit.

In tertio autem casu bonorum obventorum post egressum plures distinctiones cadere videntur, aut etenim per renunciationem à Religioso factam in forma extinctivæ, vel reali, successio, vel aliud jus delatum non cederet ad commodum renunciataris, ejusque successoris, sed ad commodum renoctoris, vel extranei, juxta casus de quibus supra disc. 1. cum pluribus seqq. & tunc rectè sequenda sit opinio Molphei, & sequacium, ut hæc restitutio sæculo tollat, obstaculum renunciationis, tanquam ex cessante causa, ad instar eorum, quæ plene disputata habentur per Fagnan. in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. ex nu. 104. & enunciantur sub tit. de feud. disc. 54. circa capacitatem succedendi in feudis, Religiosi professi, qui promotus ad Episcopalem dignitatem, ad sæculum redierit.

Ubi vero contentio sit cum renunciatario, vel cum veniente ex eius persona, ac jure; Et tunc, aut renunciatio est merè realis, ac in forma extinctivæ, per quam renunciatis, ita se neget, ac de medio tollat, faciendò se mortuum, tanquam per remotionem obstaculi, & pariter probabilior videtur dicta opinio Molphei, & sequacium, ut intret eadem ratio, seu regula cum cessante, &c. quæ operativa videtur in isto casu, in quo effectus consummatus non est, in autè duobus aliis ut supra principaliter distinctis; ex eâ differentia ratione, quod ibi intrat ejusdem regulæ limitatio, quando effectus jam in esse productus, & consummatus fuerit, quæ non intrat istocasu.

Si autem agatur de renunciatione in forma translativæ per speciem donationis, vel alterius correspondivæ cessionis, juxta plures enunciatis terminos textus in l. Item Cod. de donat. atque renunciatio sit talis, quod etiam capiat successiones ex testamento,

Card. de Luca Pars III. de Renunciat.

vel ex alia simili hominis dispositione, puta ex donatione, vel fideicommissio conventionali, sive ex investitura feudali, vel emphyteotica &c. & tunc, tanquam quæstio potius facti, & voluntatis, quam juris pro facti qualitate, & circumstantiis decidi debeat, aut enim est renunciatio correspondivæ, in qua dici valeat, ut id quod pro ea receptum est, sit pretium incertæ seu eventualis speciei renunciatæ, ac verisimiliter prævisæ, ut præsertim verificabile est in ea spe de futuro, quæ ex antiqua fideicommissi, vel investituræ, seu Statuti causa radicem trahat; & tunc restitutio Religiosi effectum tertio præjudiciale causare non debeat, ex eisdem rationibus de quibus supra, aut vero est gratuita, & originata ex solo motivo, vel præsupposito vitæ religiosæ, in qua per Religionem provivis, non indiget temporalibus, quorum obventio de jure non tendit ad commodum ipsius Religiosi in particulari, sed ad illud Religionis, vel Monasterii in communi; & tunc focus dicendum sit, quodque rectè intret dicta ratio regulæ cum cessante &c. sive altera deficientis præsuppositi, ex eisdem rationibus ac fundamentis de quibus sub tit. de donat. disc. 12. & seq. in proposito cessantis, vel resolutæ donationis ex cessato præsupposito.

Licet enim renunciatio facta sit in forma personali, vel translativæ, attamen in isto casu sequi solet pro eo effectu pluries in præcedentibus considerato, ut scilicet renunciatio profit solum illi, in cuius gratiam facta est, non autem alteri non contemplato, sed retento præsupposito, cum quo facta est, non autem tollit, ut eo cessato, actus cessare non debeat, clarius vero ubi agatur de causa omninò de futuro ex causa testati, quæ in sensu plurimum, neque in renunciationibus adhuc durancibus intrat ex pluries hoc eod. tit. insinuat.

Cum igitur in hoc ultimo casu verlareremur, nempe testatorem faciemus ex causa merè de futuro, verisimiliter de tempore renunciationis non prævisæ, ac sequuta de tempore, in quo renunciationis causa, vel præsuppositum cessaverat, atque religiosus ad sæculum redierat, hinc proinde, de stricta juris censura, resolutio hujus causæ, mihi (quamvis eam obtinenti,) non placuit, parumque probabilis visa est, quamvis in substantia de positiva injustitia reargui non mereatur; vel quia pro meo judicio probabilior esset testamenti nullitas ex testatoris amentia, ex deductis dicto disc. 38. de testam. vel quia, ob facti circumstantias, ita nimium laudabiliter exigent regulæ prudentiales, cum quibus inferioribus, ac pedaneis Judicibus procedere non conceditur, bene tamen, quandoque magnis, ac supremis Tribunalibus collegiatis juxta declarationes, vel distinctiones, de quibus sub tit. de judic. in relatione, seu praxi Curie Romanæ, occasione agendi de eodem Tribunali Rotæ, ac etiam de Congregationibus Cardinalium, ideoque ut eodem disc. 38. de testam. insinuat, placuit exitus causæ, sed non placuit via; sive placuit resolutio, sed non placuit ratio.

Alia etiam ponderatione accedente, quam tamen Scribentes pro ipso renunciante non faciebant, quod scilicet, posita in testatore prudentia, seu bene ordinato discursu, ita probabile esset, ut ratio, seu principale motivum, ita parum rationabiliter testandi, prætereundo scilicet duos fratres uxoratos, quorum unus nimium numerosa prole generatus erat, ac instituendo fratrem clericum in sacris jam constitutum, fuerit ad effectum, ut ita istud in statu seculari de factio viventem, destitutum autem propriis bonis patrimonialibus, quæ in vim renunciationis possessa erant per alios

D 3 fratres

fratres, congruè provideret, ut juxta gradum suæ nobilitatis vivere posset cum debito decore; Siquidem, si verè effectus esset secularis, siue non, dum de factò vivebat in sæculo, in habitu, & statu seculari, apud vulgus, cui hujusmodi distinctio ignota est, ita indecorè vivendo, nobilitati, seu dignitati familiæ præjudicium causat, dum etiam clericis secularibus, imò fortius in Urbe, ex qualitate Principatus magis incumbit eadem necessitas, quæ secularibus, vivendi cum decore, atque non intrat ratio, quæ militat in regularibus viventibus in claustris, dum idem est victus, & vestitus nobilis, ac plebei, ut ita distinguendo ponderatur in *Romana fideicommissi de Cypis sub tit. de fideicom. disc. 64.* & consequenter ita esset de directo destruere voluntatem testatoris, atque tollere bona ei, quem ipse providere voluit, eaque dare aliis, quos ipse noluit, ac abhorruit, atque hinc edocemur, quàm erroneum sit, decisiones in uno casu editas, cuicumque alteri applicare, cum ista resolutio potius proveniret ex prudentialibus motivis, quæ (laudabiliter quidem) resultabant ex circumstantiis particularibus facti.

INTERAMNEN.

RENVNCIATIONIS

PRO

FRATRIBVS PETRI &c.

Responsum pro veritate.

An renunciatio facta patri dotanti per filias occasione nuptiarum carnalium, istas excludat ab ipsius patris renunciarii intestata successione ob eius fratres, vel agnatos, qui ex Statuto patriæ fœminas excluderent, si agatur de bonis existentibus extra territorium statuentis, in diverso loco, in quo mors defuncti contingat, ac successio aperiat.

SUMMARIVM.

- 1 **F**acti series.
- 2 De Statuto Bergomen. exclusivo fœminarum.
- 3 Renunciatio non excludit renunciantem à successione renunciarii.
- 4 Lex communis, vel municipalis dicitur testamentum morientis ab intestato.
- 5 Quod renunciatio deserviat pro interpretatione voluntatis morientis.
- 6 Statutum attendi debet etiam extra territorium pro voluntate morientis.
- 7 Civitas non contrahitur, neque amittitur ex mora occasionali.
- 8 Possunt retineri due civitates una originaria, & altera domiciliaria.
- 9 An moriens censetur se conformare cum legibus loci domicilii, vel originis.

Um Petrus, origine Bergomenis, juxta istius indolis nationis consuetudinem, in civitate Interamneni, mercaturam, fundacariam exerceret, atque prole masculina destitutus, duas haberet filias, istas nimium congruè dotando, ab eis, juxta sæpius enunciatum legem usum, amplam renunciacionem reportasset, deindeque in eadem Civitate ab intestato obisset. Hinc super eius successione, ac hereditate conteste in mercibus, aliisque bonis, etiam stabilibus existentibus in ejusdem civitatis territorio, orta est questio, inter ejusdem Petri germanos fratres, & dictas filias, quarum exclusio per fratres pretendebatur ob dictæ renunciacionis amplitudinem juxta casum præcisum de quo supra in *Marsicana disc. 3.* ex fundamentis ibi ponderatis, pro renunciantibus, contra fœminam proximiorum renunciacionem, atque desuper (incertum est ex cujus parte) pro veritate consultus fuit.

Respondi, quod ubi procedendum esset, cum sola dispositione, seu terminis juris communis, atque non intraret circumstantia Statuti Civitatis Bergomi communis patriæ defuncti, & fratrum, per quod, agnati intra certum gradum quamvis remotiorem excludunt filias, vel alias fœminas proximiores, & de quo Statuto agitur in *Anconitana seu Bergomen. sub tit. de success. ab intest. disc. 19.* Tunc planum esset bonum jus filiarum, quibus absque dubio de jure communi, debita est patris intestata successio, etiam in exclusionem parentum, multò vero magis in exclusionem fratrum absque aliquo renunciacionis obstaculo, dum verus est ex deductis *d. disc. 1. & 2. cum aliis seqq.* & præsertim in dicto valde simili casu de quo in allegata *Marsicana disc. 3.* ut renunciatio, non excludat renunciantem ab intestata renunciarii successione, nisi super sit persona verisimiliter prædicta, in cujus gratiam ipse renunciarius de renunciacione sollicitus fuerit, puta favore filiorum masculinorum, vel etià quandoque transverfalium agnatorum, ubi præsertim agatur de fœminis ingredientibus Monasterium, juxta ponderationes, de quibus præsertim supra *disc. 1.* Ideoque cum nulla diversa voluntatis defuncti argumenta haberentur, atque ageretur de renunciacione facta per filias carnaliter nuptas, undè propterea non intraret ratio, quæ cadere solet in eligentibus vitam spiritualem, ita planum remanere videbatur, ut renunciatio ob stare non deberet, juxta sensum, aliorum, qui desuper quoque consulti fuerant.

His tamen non obstantibus, Contrarium mihi probabilius videbatur stante dicto Statuto excludente filias ab intestata successione patris propter fratres, ex recepta propositione de qua pluries in sua materia *sub tit. de success. ab intest.* ac etiam frequenter *sub tit. de fideicom.* & habetur etiam *sub tit. de testam. disc. 25.* quod scilicet, lex communis, vel municipalis dicitur testamentum morientis ab intestato, qui præsumitur voluisse cum legis ordine se conformare, atque ita testari, quamvis nulla adesset renunciatio, multò magis dum de illa sollicitus iurimisteriosè quidè, ac prudenter, ad eorum renunciacionem inutilis, vel fatua dici non posset, stante opinione hodie in praxi magis recepta, de qua pluries in dicta

materia sub tit. de success. ut hujusmodi Statuta utramque personarum, ac bonorum copulativam subjectionem exigant, ideoque suam non faciant operationem, in bonis extra territorium statuentis.

Ita etenim mihi videbatur, quod sufficienter explicata esset, siue argui posset defuncti verisimilis voluntas, faciendi filias, cum congrua dote, per renunciationem extraneas, ut fratribus, vel agnatis, juxta patrias leges, successionem aperiret, quatenus contingeret ab intestato decedere, removendo dictum obstaculum, quod ex Legistarum subtilitatibus, ab humana ratione, seu communi usu extraneis resultat.

Et consequenter quod bene intraret conclusio, de qua *Rota apud Merlin. dec. 447. repetit. decis. 355. par. 5. rec. num. 13. cum seqq. & pluries insinuata sub tit. de fideic. & eod. tit. de success. ab intestato.* & alibi, quod scilicet ita veniant sub statutaria dispositione, etiam bona extra territorium statuentis, ubique sita sint, non in ratione auctoritativa Statuti, sed in ratione voluntatis morientis, quæ individua est, ac ubique in ejus bonis pariformiter operativa, sine distinctione locorum, quoties ista non produceret obstaculum potestatis juxta deducta sub tit. de dote disc. 104. & seq. ac etiam eod. tit. de success. pluries

Neque obviare dicebam, quod idem defunctus quoque vixerit extra patriam in hoc diverso Principatu, in quo etiam obiit, ac bona habebat, quoniam vera, receptaq; est conclusio pluries insinuata sub tit. de preeminen. ad materiam civilitatis præsertim disc. 37. & sub tit. de Regal. disc. 104. ac etiam sub tit. de matrim. disc. 14. quod occasionalis mora, quamvis diuturna in aliquo loco, puta ratione mercatura, vel officii, seu feudi, aut curialitatis &c. non tollit civicam qualitatem naturalem, seu origina-

riam, neq; inducit qualitatem domiciliariam in loco, nisi accedat expressa, vel admixtativa probatio diversæ voluntatis, qua etiam accedente in hac secunda parte contrahendi scilicet domicilium in loco habitationis, non per hoc resultat desertio, seu amissio alterius civilitatis naturalis ex alterâ conclusionem insinuata locis proximè citatis, & præsertim dicto disc. 14. de matrim. ut plures civitates in eadem persona sint rectè compatibles, ideoq; utramque originariam scilicet, & domiciliariam, eodem tempore, obtinere, ac retinere valeat, ad omnes effectus ex utraque resultantibus, multò magis, dum in hac facti specie non dabatur probatio contrahendi domicilium in loco occasionalis mora.

Ubi verò dicta utraque civilitas accederet, tunc intrare potuisset ratio dubitandi, an potius, cum unius, quam alterius loci legibus moriens voluerit se conformem reddere; atque procedendo cum solitis Legistarum subtilitatibus, debuisset responderi, ut voluntas regulanda esset ex hoc secundo loco, ubi servandum erat jus commune, quod in concursu prævalere debet statutario; adhuc autem mihi, ex rationibus ponderatis pluries d. tit. de success. ab intest. ac etiam dicto disc. 25. de testam. contrarium probabilius visum esset, cum nostri Itali mores conservationi bonorum in agnatione magis adaptati videantur, ex ibi deductis.

☉(☉)☉

SUMMA SIVE COMPENDIUM

Eorum, quæ in praxi magis frequentia continentur in hoc Lib. XI. Par. III. de Renunciationibus.

SUMMARIVM RVBRICARVM.

I.

Proëmialia, à num. 1. ad 6.

II.

De renunciacionis diversis speciebus, earumque diversa materia, seu qualitate, à num. 7. ad 13.

III.

De effectibus, qui ex una, vel altera specie, seu qualitate resultant, à numer. 14. ad 15.

IV.

De comprehensione renunciacionis, quidvè sub ea veniat, à num. 16. ad 26.

V.

De renunciacionis resolutione, vel cessatione, à num. 27. ad 31.

SUMMARIVM.

I.

- 1 **I**STA materia intensivè brevis, ac restricta est, extensivè autem lata.
 - 2 Regula generalis est, ut renunciantibus non detur amplius regressus ad jura renunciatæ.
 - 3 De questionibus invaliditatis renunciacionis ob non servatas solemnitates in contractibus minorum, & mulierum.
 - 4 De aliis ob non servatas solemnitates à Concilio Tridentino prescriptas in renunciacionibus, quæ fiunt per novitios.
 - 5 De aliis similibus ob votum captandæ mortis, vel quia de hereditate viventis, quæ pactis dari non possit.
 - 6 Distinguuntur Rubricæ, seu inspectiones materia.
- ### II.
- 7 De distinctione inter renunciaciones jurium questorum, & quarendorum, & de terminorum, seu vocabulorum diversitate ex hoc resultante.
 - 8 De alia distinctione renunciacionum, quæ fiunt ob nuptias carnales, vel spirituales.
 - 9 Major distinctio est inter extinctivas, seu reales, & translativas, seu personales.
 - 10 Qualis sit renunciatio extinctiva, seu realis.

11 Et qualis translativa, seu personalis.

12 Quando detur renunciatio, quæ eodem tempore sit realis, & personalis.

13 Quomodo dignoscatur an renunciatio sit extinctiva, vel translativa, & qualis sit vera regula.

III.

14 De effectibus resultantibus à renunciacione extinctiva.

15. De aliis effectibus resultantibus à translativa.

IV.

16 Regula est, ut renunciatio strictè, ac rigorosè ad limites verborum intelligi debeat.

17 Declaratur, seu distinguitur, quando stricta, & rigorosa, vel pativè lata, & benigna interpretatio fieri debeat.

18 Renunciatio puellarum, quæ dotantur est commaturalis moribus Italia, ideoq; favorabilis.

19 Quomodo ista questio decidi debeat.

20 Iura competentia ex testamento non veniunt sub renunciacione absque specialis mentione cum declaratione.

21 Alienari prohibita, pariter non veniunt.

22 Quomodo interpretanda sit renunciatio, quæ fiat persone capaci de jure non transmissibilibus ad extraneos.

23 Quod sub renunciacione non veniant jura competentia ex dispositione l. secunda Cod. de secund. nupt.

24 Renunciatio successioni alicujus, non capit, quod ex ejusdem testamento obtineatur.

25 De regula generali super comprehensione, & quid veniat in renunciacione.

26 Filiæ matris, quæ renunciavit, non prohibentur venire ex persona propria.

V.

27 De materia regressus resignantis ad beneficium resignatum.

28 De regressu donatoris ad bona donata, & generaliter de pactis resolutivis.

29 De qua resolutione, vel regressu in presenti agitur.

30 De regressu, vel resolutione ex cessatione persona contemplatæ renunciatarie.

31 Quid de renunciacione Religiosi, qui transiit ad laxiorem Religionem, aut fiat Episcopus, seu alius ad seculum redeat.

PROËMIA

De LUCA
de
testamentis
et
c.

I.

PROEMIALIA.

1 **N**imium lata, & extensivè frequens ista renunciationum materia esse dignoscitur, intensivè autem brevis, nimiumque restricta est, Theoreticè siquidem, in paucis consistit, Practicè autem, plures, ac frequentes involvit quaestiones, quæ ipsius renunciationis naturam, seu speciem, aut comprehensionem, vel interpretationem seu resolutionem concernunt.

2 Ad hæc igitur, juris theoretica restringitur, regula enim generalis plana est, ut eorum jura renunciationibus, ad ea regressus amplius non detur, nisi renunciationis nullitas, vel non comprehensio, sive resolutio, aliter suadeat, præfatæque regulæ limitationem producat.

3 Nullitatis quaestio, hujus materiæ peculiaris non est, quoniam ex illis generalibus regulis, vel formis procedit, quæ alias dispositiones inter vivos irrevocabiles percutiunt, sive personæ inhabilitatem, aut ipsius actus solemnitatem concernant A; Isto renunciationis actu, pro frequentiiori contingentiâ hujusmodi quaestionibus ansam præbente, cum pro communi, præsertim Italiæ usu, puellæ in adhuc minori ætate constitutæ (undè propterea duplex etatis, ac sexus impedimentum accedat,) carnalis vel spiritualis matrimonii occasione, renunciationes parentibus ac fratribus aliisque conjunctis facere soleant.

4 Idemque faciunt adolescentes, qui vitorum Religionem ingrediantur, ibique professiones emittant, ob novam formam à Concilio Tridentino inductam, ideoque sub donationum, ac etiam prohibitorum contractuum, & Regularium sedibus particularibus de hoc agitur, cum tam renunciationibus quam etiam donationibus, aliisque dispositionibus generaliter id congruat. B.

5 Sive ubi ex eo, quod ex voto capiunda mortis, aut ex prohibita futura certæ hereditatis pactione, actus infectio resultet, quod pariter diversos terminos percutit. C.

6 Itaqueque peculiaris renunciationum materia, (validitate actus præsupposita,) quatuor habet inspectiones; primo scilicet super ejus natura, seu qualitate, Secundo super effectibus ex una, vel altera specie, seu natura resultantibus; tertio super comprehensione, quidvè sub renunciatione veniat; Et quarto super ejus resolutione, vel cessatione, ideoque de his, cum distinctis Rubricis, vel capitulis agere pro clariori notitia congruit.

II.

De renunciationum diversis speciebus, earumque diversa natura, seu qualitate.

7 **P**lures habentur generales renunciationum distinctiones; Aliæ siquidem sunt, quæ jura jam delata, & agnita concernant, alia vero, quæ delata, sed non agnita, vel neque delata, sed sperata percutiant, sive in idem, quæ de bonis ac juribus, jam

quæsitis, vel de quaerendis fiant, ut in una specie *Repudiationis*, in altera vero, *Renunciationis* terminus cadat, verum licet restricta, propriaque loquendi ratio id exigat, adhuc tamen promiscuus est istorum terminorum usus, ideoque non ex eo, quod unus, vel alter sit adhibitus, perneceffe ad unam, vel alteram infertur speciem, cum facti, seu veritatis potius attendatur substantia, quam verborum formalitas; potissimè quia Notariis non de facili subtilis hæc distinctio innotescere solet.

Alia est renunciationum distinctio, quæ à causa illas faciendi manat, ut scilicet, aliæ sint, quæ carnalium nuptiarum occasione fiant; alia vero, quibus ingressus in Religionem, vel Monasterium, aut ecclesiastici status susceptionem causam præbeat, ob diversos effectus exinde resultantem.

9 Tertia vero magis operativa & specialis distinctio est (& super cuius applicatione penè omnes fori quaestiones circumferri videntur, majoremque æquivocorum incursum praxis docet) inter eas renunciationes, quæ extinctivæ & quæ translativæ sint.

10 Extinctivæ etenim ea est, quæ renunciantis personam de medio tollat, mortuamque efficiat, seu pro tali haberi faciat, perinde ac si in rerum natura nunquam extiterit, vel non extet, undè propterea accidentaliter potius, & consequentivè, aliis proficit per remotionem obstaculi, ut ita scilicet tollendo se de medio, qui sunt remotiores, proximiores fiant, suoque jure, testatam, vel etiam intestatam, directam, vel obliquam successionem obtineant, non autem ex jure renunciantis.

11 Translativæ verò est ea, quæ donationis vel cessionis speciem redoleat, ob quam renunciatarius, quamvis remotior, vel extraneus, alios vincat proximiores, non quidem jure suo, sed ex illo renunciantis, cujus personam representat, & in qua substantiam hæc commo-
12 ditio cedat.

Hæc autem distinctio sub diversis vocabulis explicari solet, quia nempe, extinctivæ, realis quoque dicatur, quasi quod non unius, vel alterius personæ intuitu ea facta sit, sed negative se habendo ad ipsa bona, translativæ verò explicatur, cum vocabulo personalis, utpote ad favorem certæ personæ facta.

12 Non tamen iste personalitatis terminus, qui huic etiam casui adaptabilis est, ad illum præcisè restrictus dignoscitur, cum etiam extinctivæ, seu reali renunciationi adaptetur ea, cum qua certæ personæ intuitu renuncians de medio se tollere; ac mortuū se facere voluerit, ut ita persona contemplata, jure suo per remotionem obstaculi, successiones aliaque jura renunciata pleno jure obtineat; ea tamen cessante, neque de juribus renunciantis ex defectu voluntatis disponente, illa resolvatur, ideoque renunciantis integritas sit ad jura renunciata regredi, seu illa ex novo successione casu, per ipsius renunciantis deficientiam obtinere. A.

13 **Q**uestiones igitur super hujusmodi distinctionum vel terminorum congrua applicatione, ex facto cadunt, quando scilicet de una, vel altera extinctivæ vel translativæ, seu realis, vel personalis renunciationis specie agatur.

D 5

Super

A. de his distinctionibus habetur à disc. 1. ad 11. hoc tit.

A. de his agitur sub tit. de alien. & contract. prohib. disc. 28. cum pluribus seq. & hoc tit. disc. 13.
B. de his agitur sub tit. de donat. disc. 15. & sub tit. de Regular. disc. 58. & 59. & hoc tit. disc. 11.
C. hoc tit. disc. 13. & 16. & tit. de fideicommiss. disc. 141.

Super hoc autem, ex renunciandi causa, unius, vel alterius speciei argumentum deduci solet, ut scilicet ubi ex causa spirituali ingressus in religionem fiat, extinctiva, seu realis potius censenda sit, quasi quod non ex unius, vel alterius personae dilectione, sed pro temporalium abiectione, ut expeditius Deo famulari valeat, ac spiritualibus vacari facta sit renunciatio; secus autem ubi carnalium nuptiarum occasione facta sit, ut tunc translativa, seu personalis potius ex temporalis dilectione censenda veniat.

Alia esse solet ponderatio verborum, an scilicet ampla, & effrenata sint pro heredibus, & successoribus quibuscumque, vel potius majorem habeant restrictionem, ut primo casu realis, in altero autem personalis censetur.

Et alii casum ponderant, in quo bona, vel jura renunciata posita posita sint, ut scilicet ubi in accusativo, translativam seu personalem denotent, ubi verò in dativo, vel ablativo, extinctivam, seu realem significent.

Verius tamen est, ut hujusmodi distinctiones, vel ponderationes, aliquid quidem præbeant argumentum unius, vel alterius qualitatis, quoties contraria probatio expressa, vel præsumpta, quæ ex fortioribus argumentis oriatur, contrarium non suadeat, non autem ut per se concludant; facti etenim potius quam juris questio est, ideoque ex facti qualitate, ac singulorum casuum circumstantiis id desumendum venit, veritatis, aut verisimilis voluntatis substantia potius, quàm hujusmodi verborum formalitatibus, vel renunciandi occasione attentis, ut in sua sede latius advertitur. B.

III.

De effectibus ex una, vel altera renunciationis specie, vel natura resultantibus.

Quando simpliciter, ac indefinitè verè extinctiva, seu realis renunciatio sit, per quam renunciatus principaliter id agat, ut à bonorum, ac jurium renunciatorum acquisitione extraneum se faciat, atque pro mortuo se habere velit, istaque sit principalis, seu finalis renunciandi causa, Quamvis alia occasio, vel alicujus personæ dilectio, ad id agenda impulsus dederit, indefinitè remotiori locus aperitur, non ex ipsius renunciantis jure, sed ex proprio illius, qui per hujus obstaculi remotionem ex remotiore proximior effectus est, ideoque pariformiter omnibus in eodem gradu existentibus, vel idem jus habentibus, actus prodest, perinde ac si persona renunciantis mortua esset, vel nunquam in rerum natura extitisset.

Minusque cessatio personæ, vel causæ, quæ impulsu ad id dedit, renunciationem resolvit, seu cessare facit, ut pote, renunciationis effectum, illicet ac perfecte consummato.

Ubi verò translativa sit, vel personalis, triplex resultat diversus effectus; primò nempe, ut eidem renunciatio alias non disponendi, renunciatus in ipsismet bonis, ac juribus renunciatis succedere non prohibeatur; secundò, ut renunciatio, renunciatio tantum proficit, ejusque successoribus, vel aliis capacibus, quorum favore disposuerit, vel disponere poterit, non autem aliis à renunciante vel

renunciatio verisimiliter contemplatis; & tertio ut cessante persona contemplata, vel altera, in qua ipsa persona præsupposita potestatem, disposuerit, ad jura renunciata debeat regressus, ipsaque renunciatio resolvatur, vel cesset, tanquam ex cessante causa, ut pariter latius in propria sede advertitur. C.

IV.

De comprehensione bonorum, ac jurium, & quantum sub renunciatione veniant, necne.

Strictam, ac rigorosam renunciationis interpretationem fieri debere, ut quo minus renunciatio præjudicet, pro regula Juriste communiter statuunt, verius autem est, ut renunciandi causa, seu renunciantis qualitas pro moribus regionis, attendi debeat, ubi etenim illa renunciatio sit, quæ extraneo absque probabili motivo fiat, adeo ut ea inter donatio, vel remissio, quæ petitionem redoleat, atque pro renunciatis, ac renunciatarum qualitate, circumventionis suspitionem aliquam habeat, rectè dicta regula stricta, nimirumque rigorosa interpretatio ad verborum limites intrare, secus autem ubi renunciationis occasio, vel renunciantis, ac renunciatarum qualitas pro moribus regionis, rationabilem eam reddat, ut potissime illa renunciatio reputari solet, quæ pro Italia usui pro puellis carnaliter, vel spiritualiter decenter collocatas acceptæ dote, patri, vel fratribus fiat, cum tunc lata potius, ac benigna interpretatio facienda sit.

Hinc proinde, certa, & generalis regula, cuiusque casu applicabilis non de facili desuper statuenda est, cum ex facti qualitate, ac circumstantiis de cetero pendeat, an æquitas, vel favor renunciantis potius, quam renunciatarum assistat, vel debeat. D.

Ubi verò de iis juri bus agatur, quæ directe, vel oblique, ex testamento competant, Regula est, ut sub renunciatione non veniant, nisi eorum specialis mentio, cum certa notitia testamenti accedat, adhuc tamen, quia voluntatis, non autem potestatis questio est, si verborum amplitudo, vel occasio, aut personarum, seu recompensæ qualitas, istorum jurium comprehensionem suadeat, eamque verisimilem reddat, illa juris præsumptio, quæ à dicta regula manat, contrariæ probationi, ex fortioribus eadem præsumptionibus resultantibus, cedere debet E.

Ea quoque bona, vel jura sub renunciatione, absque speciali mentione non cadunt, quæ renunciari, vel eadè sub pena prohibitum sit, cum pro delicti, ac pænæ exclusionem, fieri debeat interpretatio. F.

Sive ubi cesset quidem prohibitio in renunciatio, cui nulla obstat incapacitas, quæ tamen, eo delicto, in hærede, vel successore dignoscatur; Tunc etenim, ne remotiori, vel extraneo tam per renunciantem, quam per renunciatarum non contemplato, locus aperiat, limitatè ad personam capocem renunciationem factam esse censendum est, et ea defecta, integrum renunciantis jus remanet, ac si ea facta non esset G.

Ea quoque necessaria, seu pænalis successio, quam lex contra binubum parentem, primi mariti filii reservat sub renunciatione regulariter non venit, nisi verba, seu alia facti circumstantiæ limitationem regulæ inducant. H.

Pro

B. locis citatis à disc. 1. ad 12.

C. locis proximè citatis à disc. 1. ad 12.

D. ibidem locis proximè citatis.

E. ibidem.

F. ibidem præsertim disc. 4. & 5.

G. ibidem proximè.

H. hoc tit. disc. 12.

24 Prout alicujus etiam particularis personæ successioni facta renuntiatio, quæ valida supponatur, ea non capit, quæ ex testamentaria, vel aliâ expressâ dispositione ejusdem, de cujus successione agitur veniunt, nisi validè ista quoque spes renunciata sit. I.

25 Et in summa, facti, ac voluntatis est quæstio, quæ comprehensionem includat, vel excludat, ideoque certam regulam generalem, cuicumque casui applicabilem, non facile recipit, sed pro facti qualitate decidendum est, substantiam voluntatis, potius quam verborum formulas, vel generales juris regulas, aut præsumptiones attendendo, ut latius in sua sede, cum ea, quæ facti sunt, ac voluntatis, sub compendio firmè explicabilia non sint.

26 Sub non comprehensione quoque cadunt renunciantis filii, quibus ex propria persona, proprioque jure venientibus, non obstat matris renuntiatio, nisi pro eis, qui sint renunciantis heredes, quoque facta sit, vel ita suadeat æquitas, quia dotem habeant ob quam renuntiatio facta sit pro facti qualitate L.

V.

De renunciacionis resolutione, vel cessatione, ac regressu ad bona vel jura renunciata.

27 ILLE regressus, qui resignantium beneficia ecclesiastica favore, ex lege resignationis, vel ex juris dispositione, ob pensionis non solutionem, aliumve defectum conceditur, sub hac materia non cadit, cum sub ea, quæ peculiaris beneficiorum est, cadat, suamque sedem habeat.

28 Idemque in eo regressu, qui donatori, ob non implementum legum, vel onerum, quæ in donatione adjecta sint, donatori conceditur, cum id pariter propriam, ac particularem donationum sedem habeat, ut etiam habent pacta resolutive, vel rescissoria, quæ in correspondentibus etiam, ac onerosis contractibus adjiciuntur M.

29 De illa siquidem renunciacione in hac sede agitur, quæ de latis bonis, ac juribus, vel (frequentius) deferendis, ac speratis successioneibus, occasione matrimonii per puellas, vel occasione mortis civilis quæ ab assumptione status regularis, per illos utriusque sexus fiat, an scilicet, rebus in eodem statu non permanentibus, ipsoque statu immutato, tanquam ex cessante causa, vel cessante præsupposito, resolvatur, ac cesset.

30 Ubi autem in renunciatorio, status rerum immutatio sequatur, quia nempe deficiat, adeo ut renunciante supersite, jurium, ac bonorum renun-

ciatorum comodum, non personæ contemplatæ, sed ejus extranei hæredis, vel successoris futurum sit; tunc à superius enunciata natura, seu qualitate renunciacionis decisio pendet, an scilicet, ea realis, vel respectivè personalis potius censenda sit, ut hoc secundo casu, in quo personæ contemplatio finalis, ac taxativa fuerit, cesset, secus autem è contrà, quia nempe renunciarius pro disponendi libertate, quam ad exercitium deduxerit, de renunciacione sollicitus fuerit N.

Major itaque cadit quæstio, ubi in ipso renunciantem, status immutatio sequatur, adeo ut ea cesset qualitas, quæ renunciacionis causa fuit, neque aliàs facta esset, quia nempe (gratia exempli) ille, qui in arctiori, & incapaci Religione professionem emissurus, renunciacionem fecerit, ad laxiorem, & capacem in communi, cum aliqua etiam permissiva privata commoditate transitum faciat, sive occasione Episcopatus, vel alterius Dignitatis ad saculum de facto redeat, aut quod ob Religionis suppressionem, vel ob Apostolicam dispensationem, idem redditus ad saculum de facto sequatur cum similibus.

Quamvis autem, aliquis desuper opinionum conflictus inter Scribentes dignoscatur, veriùs tamen est, ut regulariter, in eo effectu, qui jam ante rerum immutationem sequutus, vel consummatus est, causæ productivæ cessatio resolutionem non inducat; secus autem, ubi de illis quæ adhuc effectuum sortita non sint, id autem neque certam, ac generalem recipit regulam, cum pariter pro facti qualitate decisionem recipiat ex iis distinctionibus, & circumstantiis, de quibus in sua sede latius habetur O.

Ubi enim resolutio sequatur, ob adhuc non perfectâ renunciandi causam, quia nempe Regularis destinata professio, cujus intuitu renunciatio facta sit, tam de facto, quam de jure, suum non sortiatur effectum, vel si de facto sortiatur, eventus tamen in effectuacionem de jure detegat, quia nempe invalida sit professio, ideoque causa ad non causam reducat, atque renuncians priorem statum, nunquam verè dimissum, cujusdam postliminii jure reassumat, tunc, non cessationis, vel resolutionis, sed imperfectiois, vel non effectuacionis termini cadunt; nisi expressè de actus firmitate, isto etiam casu validè cautum sit P; cum aliis in sua sede insinuatis.

I. disc. 13.
L. hoc tit. disc. 15.
M. sub tit. de donat. & sub tit. de fideicom. & sub tit. de benef.

N. disc. 1. & seqq. ad 11.
O. hoc tit. disc. 17.
P. ibidem, & sub tit. de donat. disc. 15.

INDEX